

NAGRADA MLADI
PRONALAZAČ
»MLADEN SELAK«

Privredna komora Srbije

GLASNIK 7

130 GODINA OD ROĐENJA MILUTINA MILANKOVIĆA

SANU

PRIVREDNA KOMORA SRBIJE
Beograd, 30. oktobar 2008.

GLASNIK 7

Izdavači: Selakova fondacija
Srpska akademija nauka i umetnosti
Glavni i odgovorni urednik: Milan Božić, pat. ing.
Urednici: akademik Aleksandar Marinčić
prof. dr Radislav Anđelković
prof. Lazar Bunović, dipl. ecc.
mr Đuro Borak, dipl. ing.
prof. dr Radovan Kovačević
ing. Ljubica Marković
Lektor: Predrag Čonkić i Bojana Carević
Korektor: Rada Kedža i Radojka Miletić
Kompjuterska obrada: Aleksandar Čalić, dipl. ing. i Bojana Carević, dipl. ing.
Tiraž: 2000
Štampa: "Preporod", Beograd

GLASNIK BR. 7 Inovacijski pokret je od svog osnivanja uvek imao najveću bazu u Privrednoj Komori, okupljajući entuzijaste koji se bave unapređenjem proizvodnje. **Privreda je ta koja uvek vapi za tehnološkim inovacijama**, bez kojih nema uspešnog razvoja. Savremeni trenutak zemlje nam diktira, ako želimo u EU, da privredni razvoj moramo dići na viši nivo. To znači da naši proizvodi treba da budu konkurentni na međunarodnom tržištu i da se ostvari postepena liberalizacija našeg tržišta. Samo snažna privreda nam to može omogućiti, što je neophodno prilagođavanje u procesu stabilizacije i pridruživanju EU. **Komora zato i podržava** sve društvene aktivnosti koje su u funkciji stvaranja tehnoloških inovacija koje pretačemo u nove proizvode. Komora je inicijator donošenja Zakona o inovacijskoj delatnosti (koji se na žalost ne primenjuje), takmičenja za izbor Najbolje Tehnološke Inovacije, **obnove Pupinovog Fonda preko Selakove Fondacije** i dodele nagrada mladim pronalazačima na, tzv. Oktobarskim susretima – Danu novatora.

Nastavlja se tradicija da se **Oktobarski susreti pronalazača** održavaju ponovo ove godine u Privrednoj Komori Srbije uz podršku Srpske akademije nauka i umetnosti, resornog Ministarstva i Saveza pronalazača. Tradicionalne nagrade mladim pronalazačima, ove godine uveličane su i nagradom Privredne Komore Srbije. Dodeljena su materijalna priznanja i legendama inovacijskog pokreta koji u njemu deluju preko 50 godina, tzv. **Simićeva nagrada** u okviru obnovljenog Pupinovič fonda. Ovu prestižnu nagradu su dobili: **Rade Gaborović**, koji je radni vek proveo u HIP-Pančevo i **Đorđe Zuber**, dogodišnji aktivista Saveza pronalazača Jugoslavije.

Sl. 1 – Akademik Nikola Hajdin, predsednik SANU i Vida Džagić, potpredsednik PKS, uručuju Selakovu nagradu za najbolju knjigu mr Snežani Šarbuha

Sl. 2 – Akademik Nikola Hajdin i predsednik PKV Nikola Stojšić, uvek sa nama

Sl. 3 – Da li će i ova mladost, kao Mihajlo Pupin i mnogi naši velikani nauke, biti primorana da napusti svoju zemlju

OKTOBARSKI SUSRETI PRONALAZAČA 2008. GODINE

SCENARIO PRIVREDNA KOMORA SRBIJE SRPSKA AKADEMIJA NAUKA I UMETNOSTI

Beograd, 30.10.2008. god.

Voditelj*: Imam čast i zadovoljstvo da otvorim tradicionalne **Oktobarske susrete pronalazača 2008.** godine. Ovogodišnji Oktobarski susreti su posvećeni našem i svetskom velikom naučniku Milutinu Milankoviću, koji nas je napustio tačno pre 50 godina, a iduće godine se obeležava 130 godina od njegovog rođenja.

Molim radno predsedništvo da zauzmu svoje mesto (**mr Đuro Borak, prof. dr Radovan Kovačević, Milan Božić, pat. ing., mr. Duško Stokić i akademik Aleksandar Marinčić**).

Molim potpredsednicu Privredne komore Srbije gospođu **Vidu Džagić, dipl. ing.** da se, u ime komore, obrati skupu.

POZDRAVNI GOVOR ISPRED PKS POTPRESEDNICE VIDE DŽAGIĆ

Voditelj: Zahvaljujem se potpredsednici Privredne komore Srbije gospođi Vidi Džagić na obraćanju i iskazanoj podršci inovacijskom pokretu u Srbiji.

A sada imam zadovoljstvo da najavim gospodina Božidara Đelića, Ministra za nauku i tehnološki razvoj i potpredsednika Vlade Republike Srbije. Molim gospodina Đelića da se obrati skupu.

Sl. 4 – G-da Vida Džagić, dipl. ing. govori

POZDRAVNA REČ – MINISTAR ZA NAUKU I TEHNOLOGIJU BOŽIDAR ĐELIĆ**

Voditelj: Bilo je predviđeno da govori ministar za nauku Đelić, kako je to uobičajeno bilo na Oktobarskim susretima, s obzirom na veliku podršku primenjenoj nauci, koju je dao na konsultativnom sastanku u ministarstvu 16.07.2008 (vidi str. 15.). Tada je pored njega sedeo predsednik SANU Nikola Hajdin.

Sada ćemo pogledati kraći film o Milutinu Milankoviću.

FILM O MILUTINU MILANKOVIĆU

* Ivana Golović, samostalni stručni saradnik u Kabinetu predsednika PKS

** Na žalost, ministar nije bio, kao ni jedan od njegovih saradnika, što je prvi put u istoriji održavanja ovih Susreta u Komori

Voditelj: Gospodin Milan Božić, predsednik Selakove fondacije „Mladi pronalazač“, će govoriti na temu „Jubilej oktobarskih susreta sa osvrtom na delo Milutina Milankovića“. Molim gospodina Milana Božića, da uzme reč.

BOŽIĆEVO IZLAGANJE

Voditelj: Poštovani gosti, sada ćemo preći na dodeljivanje nagrada najboljim pronalazačima u 2008. godini. Predviđeno je nekoliko kategorija nagrada. Ovogodišnji žiri Selakove fondacije u sastavu:

1. Akademik prof. dr Aleksandar Marinčić, Srpska akademija nauka i umetnosti, predsednik
2. Prof. dr Rade Andelković, prof. Univerziteta, zamenik predsednika
3. Milan Božić, patentni inženjer, Selakova fondacija, član
4. Prof. dr Radovan Kovačević, Privredna komora Srbije, član
5. Mr Đuro Borak, direktor IMR instituta, član

razmotrio je predloge za dodelu nagrada “Oktobarski susreti 2008.”, U skladu sa tradicionalnim kriterijumima rada žirija, koji akcenat stavljaju na patentirana rešenja koja se proizvode u privredi, komisija je razmotrila prispele predloge, i donela ODLUKU OBNOVLJENOG PUPINOVOG FONDA SELAKOVE FONDACIJE.

Dodeljene su nagrade u pet kategorija:

1. Nagrada mladom pronalazaču
2. Zlatna Selakova medalja
3. Selakova nagrada za najbolju knjigu
4. Pupinova medalja
5. Zlatna medalja Tesla-Pupin, tzv. Simićeva nagrada

Sl. 5 – Božićev osvrt na delo Milutina Milankovića

NAGRADE OBNOVLJENOG PUPINOVOG FONDA SELAKOVE FONDACIJE

Ove godine Pupinov Fond, koga obnavlja Selakova fondacija, bogatiji je za tri vredne novčane nagrade: Nagrada Privredne Komore Srbije mladom pronalazaču i dve Simićeve nagrade legendama Inovacijskog pokreta.

NAGRAĐA MLADOM PRONALAZAČU NAGRADU DODELJUJE PRIVREDNA KOMORA SRBIJE

Kriterijumi za dodelu ove nagrade su:

- Da pronalazač spada u kategoriju mladih pronalazača do 35 godina starosti,
 - Da pronalazač ima prijavljen patent,
 - Da se po patentnom rešenju proizvodi proizvod.
1. Nagrada PRIVREDNE KOMORE SRBIJE mladom pronalazaču u visini od 150.000 dinara dodeljuje se IVANU VUČIČEVIĆU, dipl.maš.ing. iz Topole za patent „Mašina za odvajanje koštica”.

Sl. 6 – Ivan Vučićević prima nagradu Komore

Sl. 7 – Mašina za odvajanje koštice

Ivan je rođen 13.11.1980. u Kragujevcu, diplomirao je na Mašinskom fakultetu univerziteta u Beogradu 2005. godine. Zaposlen u projektnom birou GOŠA- FŠV - Smederevska Palanka, koji godinama neguje i podstiče razvoj pronalazaštva. Prve korake u pronalazaštvu započeo je kao mladi tehničar u očevoj firmi „Metal-Komerc“, preduzetnika novatora **Vučićević Miloja** iz Topole. Njegov pronalazak koji se proizvodi u očevoj firmi značajan je u procesu stvaranja srpskih brendova alkoholnih pića, i dobitnik je brojnih sajamskih nagrada. Šljiva kao ponos Srbije odvajanjem koštice daje rakuju-ekselenciju izuzetnih kvaliteta, koja sa ovakvom inovacijom postaje važan izvozni proizvod.

Molim potpredsednicu Privredne komore Srbije, gospodu **Vidu Džagić**, da dodeli nagradu.

Nagradu dodeljuje potpredsednica PKS

Voditelj: Sada ćemo pristupiti dodeli

ZLATNE SELAKOVE MEDALJE

Kriterijumi za dodelu ove nagrade su:

- Da pronalazač spada u kategoriju mladih pronalazača do 35 godina starosti,
- Da pronalazač ima registrovan patent,
- Da se po patentnom rešenju proizvodi proizvod.

Ove godine su dodeljene tri zlatne Selakove medalje. Medalje su dobili:

1. **Dr MLADEN SIMONVIĆ**,
2. **Mr ALEKSANDAR MARINKOVIĆ i**
3. **SANJA MILEKIĆ, dipl. ing.**

1. **Dr MLADEN SIMONVIĆ**, dipl. ing. rođen je u Zaječaru 1975 godine. Gimanziju je završio u Beogradu, a diplomirao je na Hemijskom fakultetu u Beogradu 1999 godine. Doktorirao je na Univerzitetu u Hamburgu 2002 godine. Zaposlen je u Institutu za Opštu fizičku hemiju u Beogradu. Ima veći broj prijavljenih patenata i radova, koje izlaže na izložbama inovacija u zemlji i inostranstvu. Nagradu dobija za pronalazak **NOVA TEHNOLOŠKA KONCEPCIJA PROIZVODNJE PRIRODNIH ANTIOKSIDANASA**.

2. **Mr MARINKOVIĆ ALEKSANDAR**, rođen je u Krupnju 1973 godine, gde je završio srednju školu. Tehnološki fakultet Univerziteta u Beogradu je završio 1996 godine, gde je i magistrirao 2002 godine. Zaposlen je na Tehnološko-metalurškom fakultetu u Beogradu kao asistent na Katedri za organsku hemiju. Boravio je u SAD gde je radio na projektu dobijanja novih komercijalnih proizvoda na bazi poliuretana. Autor je većeg broja naučnih

Sl. 8 – Umesto mladog pronalazača Simonovića, nagradu prima majka iz ruku akademika Hajdina

Sl. 9 – Aleksandar Marinković prima Zlatnu Selakovu medalju

Sl. 10 – Sanja Milekić prima nagradu

i stručnih radova. Ima devet podnetnih patentnih prijava. Nagradu dobija za pronalazak **NOVI POSTUPAK ZA SINTEZU N-ALKIL-NIH KOLEKTORA.**

3. **SANJA MILEKIĆ**, ing. elektrotehnike. Rođena je 1983. godine u Beogradu. Zaposlena je u preduzeću Metalservis vodotehnika d.o.o. u Beogradu čiji je vlasnik njen otac Boriša Milekić, dipl. ing. elektrotehnike, istaknuti pronalazač. Sanja se bavi pronalazaštvom od svoje petnaeste godine, crtu koju je nasledila od oca. **Pronalazač je uređaja ekorobot.** Uređaj služi za prečišćavanje ventilacionih kanala za distribuciju vazduha i uništavanje legla koksaki virusa.

Molim akademika **Nikolu Hajdina** i potpredsednicu Privredne komore Srbije gospodu **Vidu Džagić** da dodele nagrade.

Nagradu dodeljuju akademik Nikola Hajdin i potpredsednica Privredne komore Srbije Vida Džagić

SELAKOVA NAGRADA ZA NAJBOLJU KNJIGU

Voditelj: Ove godine je dodeljena Selakova nagrada za najbolju knjigu iz oblasti pronalazaštva. Nagrada za najbolju knjigu iz ove oblasti u visinu od 1000 dolara bruto dodeljuje se:

1. **Mr Snežani Šarboh**, patentnom inženjeru, za izuzetno stučno delo kao autoru knjige „Patenti Nikole Tesle”. Snežana je dipl.maš.ing. rođena 1963 godine. Diplomirala je na Mašinskom fakultetu Univerziteta u Beogradu 1987 godine. Zaposlena je u Zavodu za intelektualnu svojinu, šef je odseka za mašinstvo u sektoru za patente. Načinila je ogroman napor da se napravi konačna lista Teslinih patenata koji je za razliku od Pupina i Milankovića bio isključivi pronalazač, sa čime se ponosi ceo svet.

Molim gospodina **Nikolu Hajdina** i potpredsednicu Privredne komore Srbije gospodu **Vidu Džagić** da dodele nagradu.

Nagradu dodeljuju akademik Nikola Hajdin i potpredsednica Privredne komore Srbije Vida Džagić

Voditelj: Dame i gospodo, poštovani gosti, sada ćemo pristupiti dodeli

Sl. 11 – Mr Snežana Šarboh, dobitnica Selakove nagrade za najbolju knjigu iz oblasti pronalazaštva

PUPINOVE MEDALJE

Podsetimo se da su SAD poštujući delo Mihajla Pupina 1958 godine kada je obeležena 100 godišnjica njegovog rođenja, ustanovili **Pupinovu zlatnu medalju** koja se dodeljuje za izuzetne rezultate „zasluge za narod” u oblasti tehnike. Prvu Pupinovu zlatnu medalju dobio je **general Meradis John**, stručnjak za balističke rakete. Planirao je artiljerijsku fazu iskrcavanja na Normandiji. Dobitnik ove medalje je čuveni amerikanac Dvajt Ajzenhauer, koji je izuzetno cenio pronalazaštvo. U našoj zemlji Pupinova zlatna medalja je prvi put dodeljena 1979 godine povodom obeležavanja 125 godina od rođenja Mihajla Pupina. Tada su ovu nagradu dobili predsednik Republike **Josip Broz Tito**, koji je tada bio pokrovitelj skupa i gospodin **Isidor Rabin** prof. Kolumbija Univerziteta i **nobelovac za fiziku**, kao Pupinov savremenik.

Sve do 2004 godine ova medalja nije dodeljivana. Tada je obeležena 150 godišnjica rođenja ovog našeg genija. Tim povodom su zlatnu medalju dobili predsednik Republike Srbije **Boris Tadić**, koji je bio pokrovitelj skupa i predsednik SANU-a **Nikola Hajdin**, kao i prof. **Zri Galil**, predsednik Kolumbija Univerziteta. Dodeljen je i određen broj srebrnih medalja.

Kriterijumi za dodelu ove nagrade su:

- **Izuzetan doprinos afirmaciji imena i dela Mihajla Pupina**
- **Istaknuti rezultati u razvoju primenjene nauke i privrede**

Današnji laureati, Pupinove zlatne medalje je **SLOBODAN SIMIĆ**, ugledni privrednik i dobrotvor, a srebrne **DRAGAN DOMAZET**, profesor univerziteta i bivši ministar za nauku i tehnologiju:

1. **SLOBODAN SIMIĆ** je rođen 1947 godine u Prokuplju od majke Vučice i oca Vukomira. Nakon završetka Filološkog fakulteta zaposlio se u Invest-Importu. Tu je ostavario izvanrednu poslovnu karijeru u poslednjih 40 godina. Njegovu ličnost krasi humanost i kreativnost, a inventivnim radom ostvario je niz projekata širom sveta. Većinski je vlasnik Invest-Importa A.D. Ujedinio je PROKUPAC - PROKUPLJE i napravio moderno preduzeće, jedno od najvećih u Evropi za proizvodnju alkoholnih pića. Revitalizovao je VINARU SIČEVO i HLADNJAČU, kao i Mlin u Smederevskoj Palanci. Večni je zaljubljenik u Pupina i Teslu i uvek je pomagao aktivnosti koje ističu naše velike nauke i tehnike. Prvi je od naših uspešnih ljudi snažno podržao obnovu Pupinovog fonda i Selakovu Fondaciju, koja zahvaljujući njegovom angažovanju ostvaruje sve bolje rezultate u pomoći mladim pronalazačima.

Sl. 12 – Slobodan Simić sa akademikom Hajdinom u SANU (desno). Njegov sin Goran, generalni direktor Invest-Importa, prima zlatnu Pupinovu medalju umesto oca

2. **Prof. dr DRAGAN DOMAZET** je rođen 05. jula 1947 godine u Nišu. Diplomirao je na Mašinskom fakultetu Univerziteta u Nišu, gde je i doktorirao 1971 godine. Boravio je u SAD na univerzitetu države Illinois kao dobitnik Fulbrajtove stipendije. Od 25. januara 2001. do 03. marta 2004 godine nalazio se na funkciji ministra za nauku, tehnologiju i razvoj. Objavio je oko 120 naučnih i stručnih radova i dve knjige. Kao ministar za nauku i tehnologiju snažno se zalagao za donošenje Zakona o inovacionoj delatnosti. Posebno se isticala njegova saradnja sa Privrednom komorom Srbije i Srpskom Akademijom Nauka i Umetnosti u procesu obnove Pupinovog Fonda, koji je pokrenula Selakova Fondacija.

Sl. 13 – Bivši ministar za nauku Dragan Domazet prima visoko priznanje – srebrnu Pupinovu medalju

Molim akademika Nikolu Hajdina i gospodina Milana Božića da dodele nagrade.

Nagradu dodeljuju akademik Nikola Hajdin i Milan Božić

Voditelj: Dame i gospodo, poštovani gosti, sada ćemo pristupiti dodeli

ZLATNE MEDALJE TESLA-PUPIN (SIMIĆEVA NAGRADA)

Kriterijumi za dodelu ove medalje su:

- Nagrada se dodeljuje legendama koje su provele više od 50 godina u inovacijskom pokretu

Ove godine **ZLATNA MEDALJA TESLA-PUPIN**, koju prati i novčana nagrada u visini od 50.000 dinara dodeljuju se legendama inovacijskog pokreta koji i danas preko 50 godina deluju u pokretu. Donator ove nagrade je „Invest-Import” Beograd.

Nagradu su dobili:

1. **RADOJKO GABOROVIĆ**, ugledni privrednik istaknuti društveni radnik koji je svoj radni vek proveo u HIP-Pančevo. U inovacijskom pokretu deluje preko 50 godina. Bio je visoki funkcioner Saveza pronalazača Srbije i Jugoslavije. Prisustvovao je **I Kongresu** jugoslovenskih pronalazača daleke 1956. u Ljubljani i **II Kongresu** u Užicu. Nosilac je većeg broja патената. Nema značajnije akcije u inovacionom pokretu u kojoj nije učestvovao.
2. **ĐORĐE ZUBER** istaknuti aktivnista Saveza pronalazača Jugoslavije, ugledni društveni radnik. Ceo svoj radni vek je proveo radeći u pronalazaštvu bilo da je bio u vojnoj industriji, privredi ili van nje. Prisustvovao je i I i II Kongresu pronalazača Jugoslavije, svetskom Kongresu pronalazača IFI-a, Međunarodnoj konferenciji “Pronalazaštvo kao faktor razvoja nacionalnih tehnologija,” Beograd 1981, aktivni je učesnik događaja oko proglašenja Inovacijskog pokreta 1974 - 1976. godine. Za njega se može reći da nije bilo značajnije akciju u kojoj nije izgarao.

Molim gospodina Milana Božića i mr Đuru Boraka da dodele nagrade.

Sl. 14 – Radojko Gaborović, ugledni privrednik, legenda Inovacijskog pokreta prima nagradu

Sl. 15 – Đorđe Zuber, legenda Inovacijskog pokreta, odan Savezu pronalazača Jugoslavije preko 50 godina

Nagrade dodeljuju Milan Božić i Mr Đuro Borak

Voditelj: Dame i gospodo, poštovani gosti, poželimo današnjim dobitnicima nagrada da one budu podstrek za njihovo dalje stvaralaštvo na polju inovacija i njihove primene u privredi. U ime svih nagrađenih, skupu želi da se obrati legenda inovacijskog pokreta, gospodin **ĐORĐE ZUBER**. Izvolite gospodine Zuber.

SKUPU SE OBRAĆA ĐORĐE ZUBER NAKON OBRAĆANJA ZUBERA, REČ UZIMA VODITELJ

Voditelj: Poštovani gosti, zahvaljujem vam se što ste svojim prisustvom uveličali tradicionalne Oktobarske susrete pronalazača i pozivam vas da nastavimo druženje uz koktel.

Hvala.

**ПРИВРЕДНА
КОМОРА
СРБИЈЕ**

01-16/68

ОСТ 2008

Драги пријатељи, поштоваоци креативног рада и проналазаштва,

Позивамо Вас да присуствујете и увеличате традиционалне

ОКТОБАРСКЕ СУСРЕТЕ ПРОНАЛАЗАЧА 2008 – ДАН НОВАТОРА

Овогодишњи Октобарски сусрети су у знаку обележавања 130 година од рођења једног од највећих светских научника и првог доктора техничких наука код Срба, Милутина Миланковића.

Традиција одржавања Октобарских сусрета датира од 17.06.1956.г. када је председник Савезне привредне коморе Тодор Вујасиновић отворио Први Конгрес југословенских проналазача. Од тада па све до данашњих дана, Комора је била место окупљања креативних људи који стреме повезивању изазовних висова проналазаштва са привредним развојем земље и њеним свеукупним напретком.

Потпредседник Владе Републике Србије и министар за Науку и технолошки развој господин Божидар Ђелић је 16.06.2008. у разговору са научним радницима и привредницима дао снажну подршку већој примени технолошких иновација у нашој привреди.

Привредна комора Србије, заједно са Српском Академијом Наука и Уметности и Савезом проналазача, уз подршку Министарства за науку и технолошки развој, прати активности у иновацијској делатности у земљи и, на крају године, додељује признања:

ПРОНАЛАЗАЧ ГОДИНЕ

као и награде Селакове фондације која обнавља Пупинов Фонд, помаже предузетнике иноваторе и стипендира ђаке и студенте.

Свечаност ће се одржати 30. октобра у Привредној комори Србије, Београд, Ресавска 13-15, сала 1 са почетком у 12,00 часова.

Молимо Вас да на скуп обавезно дођете, чиме ћете на најбољи начин допринети реafirмацији креативног рада и проналазаштва у Србији. У случају евентуалне спречености, молимо Вас да се јавите Одбору за технолошке иновације, тел. 011/3300-944, госпођа Рада Кеца.

**ПРЕДСЕДНИК ПРИВРЕДНЕ КОМОРЕ
СРБИЈЕ**

Милош Бугарић
Милош Бугарић

ПРЕДСЕДНИК САНУ

Никола Хаџин
Академик Никола Хаџин

Ресавска 13-15, 11000 Београд, тел: (+381 11) 3300-900, факс: (+381 11) 3230-949, www.pks.co.yu

GOVOR

potpredsednice PKS Vide Džagić, dipl. ing.

**Uvaženi pronalazači,
poštovani predsednice Srpske Akademije Nauka i Umetnosti, gospodine Hajdin,
uvaženi gosti,**

Čast mi je i zadovoljstvo da pozdravim sve učesnike tradicionalne manifestacije „**Oktobarski susreti pronalazača 2008**”. U svojoj dugoj tradiciji, ovi Susreti neguju praksu afirmacije pronalazaštva i primene pronalazaka u privredi.

Inovacije u svim zemljama predstavljaju snažan faktor razvoja i privrednog rasta, posebno kada su posvećene rešavanju zahteva koje postavlja privreda. Zbog toga je veoma značajno da Srbija podstakne i ojača inovacioni talas i domaće inovacione kapacitete. Veće otvaranje naše privrede prema inostranstvu i snažnija integracija Srbije u svetsku privredu posle 2000. godine, podstakli su oživljavanje domaćeg pronalazaštva i inovacija. Međutim, problemi niske konkurentnosti domaće privrede i neophodnost da se u narednim godinama obezbedi stabilan rast izvoza, nameću u potrebu restrukturiranja privrede u skladu sa opštim tendencijama na svetskom tržištu. Ovaj zahtev ne može se uspešno realizovati bez istraživanja, obrazovanja i inovacija, koje predstavljaju motor održivosti razvoja, kreiranja konkurentnosti i inovativnih preduzeća koja se mogu takmičiti na svetskom tržištu.

Ova očekivanja su utoliko značajnija ako se ima u vidu potreba smanjivanja tehnološkog jaza između Srbije i inostranstva.

Poštovani pronalazači, dozvolite mi da podsetim da porast ulaganja u istraživanja

Sl. 17 – Predsednik SANU Hajdin kod mladog inženjera Stanimirovića, koji se pominje u referatu gospode Džagić

i razvoj i unapređenje konkurentnosti, predstavljaju najznačajnije ciljeve Evropske unije u narednim godinama, definisane Lisabonskom agendom. Srbija još uvek nema razvijenu infrastrukturu za podršku inovacijama, istraživanju i razvoju i njihovoj potpunijoj implementaciji. Očekujemo da će se Srbija u narednim godinama intenzivnije uključivati u Evropski obrazovni i istraživački prostor, posebno u programe u okviru FP7. Takođe, snažnije uključivanje Srbije u programe iz oblasti obrazovanja, stručnog usavršavanja, istraživanja i razvoja (jedan od njih je program povećanja konkurentnosti – CIP program), kao i u evropske inovativne mreže, treba da doprinese unapređenju domaće privrede. Imajući ovo u vidu, Komora će i ubuduće podsticati i pomagati inovacione aktivnosti u zemlji i nastojati da naše sopstvene inovacije nađu što kraći put do realizacije u privredi. U tom cilju pripremamo berzu inovacija koja će olakšati transfer inovacija i tehnoloških rešenja između pronalazača i zainteresovanih kupaca.

Čenjeni pronalazači, **Privredna komora Srbije** čvrsto stoji na stanovištu da se unapređenje finansiranja javlja kao ključna pretpostavka širenja i omasovljenja inovacionog talasa. I ova nagrada koju će danas **dodeliti u ime Komore mladom pronalazaču** jedan je od podsticaja mladim inovatorima, kao primer kako se može delovati na povećanju konkurentnosti privrede. Želja je da se poput slavnih imena naše nauke i pronalazaštva (spomenuć u samo neka: **Milutin Milanković, Mihailo Pupin, Nikola Tesla**, i drugi) danas u Srbiji stvore

Sl. 16 – Oktobarski Susreti pronalazača su redovno dobro posećeni

uslovi koji će podstaći kreativnost mladih pronalazača, što će doprineti jačanju pronalazaštva i povećanju njegove uloge u unapređenju konkurentnosti naše privrede. Navešću jedan lep primer iz prakse: Selakova fondacija nagradila je mladog pronalazača – preduzetnika **Vojislava Stanojevića**, dipl. ing. iz Valjeva, sa 3000\$. Ovim sredstvima mladi preduzetnik rešava problem moderne sušare za voće i povećava proizvodnju, koju jednim delom izvozi u EU.

Poštovani pronalazači, dozvolite mi da se zahvalim na pozivu da vam se obratim na ovom cenjenom skupu, i da još jedanput istaknem svoju ličnu i **privrženost Privredne komore Srbije** napretku i usponu pronalazaštva u Srbiji.

Želim vam uspeh u budućem radu i inovativnom stvaranju.

Hvala.

Naša zemlja ima **jaku tradiciju na polju razvoja inventivne delatnosti**. Privredna Komora uz Savez pronalazača je stub inovacijske aktivnosti. Nije slučajno, Evropska Unija, dala značajna sredstva da se unapredi infrastruktura ove delatnosti, sa osnovnim zadatkom da se ojača privreda. Uspeli smo doneti čak i Zakon o inovacijskoj delatnosti. Kada se očekivala reforma finansiranja inovacijskih projekata, Ministarstvo za nauku - ministar Aleksandar Popović, suspenduje rad inovacionog Fonda, iz samo njemu poznatih razloga. Time je naneta velika šteta privrednom razvoju zemlje.

Sl. 18 – Stara dobra vremena za Inovatorski pokret kada su najviši organi vlasti a posebno Privredna Komora Jugoslavije kao partner Vladi pružala veliku pomoć pronalazačima. Oktobarski susreti pronalazača 1996. u PKJ obeležava se 140 godina od rođenja Nikole Tesle. Predsedava Prof. dr. Milutin Čirović potpredsednik Komore Jugoslavije i direktor najvećeg Instituta u zemlji za ratarstvo i povrtarstvo iz N. Sada. Krajnji levo ing. Petar Belić predsednik Saveza pronalazača Srbije, do njega Milan Božić krajnji desno prof. dr. Rade Anđelković predsednik saveza pronalazača Kosova i Metohije

**Ilija Vakić, Jon Srbovan,
Milan Pavić,
Branimir Vujinović,
Vojo Đukanović,
Đorđe Jović, Radoje
Stefanović, Nikola Stojić,
Slobodan Vojinović,
Rajko Dabanović i drugi**

Predsednici komora koji su ostavili neizbrisiv trag u Inovacijskom pokretu naše zemlje. Svi su oni bili ugledni privrednici a u Pokretu aktivno učestvovali.

Sl. 19 – Milena Aleksić sjajna ličnost Inovacijskog pokreta, za nju kao i za Pupina, duhovne vrednosti posebno izložene kroz ljubav kao najjače duhovne sile imaju znatno veću vrednost od materijalnih

GOVOR

predsednika Fondacije mladi pronalazač „Mladen Selak”
Milana Božića, pat. ing.

OKTOBARSKI SUSRETI U SVETLU DELA MILUTINA MILANKOVIĆA

Dame i gospodo, dragi prijatelji,

Svi znamo da su tehnološke inovacije **moćno sredstvo privrednog razvoja**. Zato je prirodno da se tradicionalno u Privrednoj komori, obeležavajući **12. oktobar - DAN NOVATORA**, sastaju na tzv. Oktobarskim susretima pronalazača, naučnici i privrednici sa osnovnim ciljem da se ne ugasi Inovacijski pokret i kreativni duh naših ljudi.

Pokret je preživeo raspad zemlje i hiper inflaciju, prošao kroz razne oluje. **Danas mu je najteži zadatak da se izbori za primenu Zakona o inovacionoj delatnosti i da se ojača Savez pronalazača Srbije**. Štetu mu nanose pojedinci koji svojim postupcima pokazuju da ne znaju šta su njegovi izvorni principi. Jak Savez pronalazača samo zajedno sa komorskim sistemom, uz podršku resornog ministarstva, može obezbediti masovni inventivni rad u proizvodnji, a Zakon reformu finansiranja inovacionih projekata. Time privredni razvoj dižemo na **viši nivo** bez koga nam nema ulaska u Evropsku uniju.

Iako je prvi Savez pronalazača osnovan davne 1925, sve je počelo 1956. kada je Komora organizovala **I Kongres jugoslovenskih pronalazača**. Nastavljeno je 1989. g. II Kongresom u Užicu, opet je Komora bila organizator. Oba puta su pozvani najkreativniji ljudi, u prvom slučaju da ubrzaju razvoj, a u drugom da pokušaju da spreče raspad zemlje.

Sl. 21 – Milan Pavić, bivši predsednik PKJ, dok je bio generalni direktor „Jugoturbine” delovao je jedan od najboljih aktiva pronalazača u SFRJ

Božić i Andrija Radovanovića svojim patentima razvili su Škodu u svetsku firmu, **Toša Selesković** veliki pronalazač – konstruktor, započeo industrijalizaciju Kragujevca.

Pronalascima **Ljubomira Klerića** se divio i sam Nikola Tesla. **Nikola Bizumić** sa svojim patentom mašine za šišanje – nularica, bio je jedan od najbogatijih ljudi u svetu. **Zaharije Stefanović Orfelin, Sima Milutinović Sarajlija**, Njegošev učitelj, pa i drugi velikani još od

Sl. 20 – Dogovor sa akademikom Hajdinom je uvek koristan. To dobro zna Slobodan Simić

Savremeni trenutak nam govori da duže vreme živimo u državi u kojoj se prave vrednosti, na žalost, ne cene mnogo. Ovi Susreti su na najbolji način jačali nadu da će stvaraoci isplivati na površinu i da će se ogromna energija nacije koja se troši na političke sukobe usmeriti na sopstveni privredni razvoj da bi se bolje živelo.

Oktobarski susreti su postali **Brend Komore** između ostalog i zbog toga što nisu dozvolili da se zaborave naše prave vrednosti, kao što su velikani nauke i tehnike koji su dali ogroman doprinos ugledu naše zemlje u svetu.

Nismo govorili samo o **Tesli i Pupinu** već i o onim našim velikanima koje smo pomalo zaboravili. **Milutin Milanković** je dobio veća priznanja van zemlje, **Simo Lozanić**, sjajni pronalazač, prvi rektor Beogradskog univerziteta, **Dobrivoje**

Nemanjića, moćnog Dušanovog carstva i Kosovskog boja, izvanredni majstori pronalazači kao što je **Miloš Radisalić**, koji 1386. godine dolazi iz Dubrovnika u Kruševac da svojim inovacijama stvara što bolje naoružanje za Lazarevu vojsku. Posle Kosovske bitke mudri **Despot Stefan Lazarević**, takođe tvorac većeg broja pronalazaka, omogućio je **Lazaru Hilandarcu** da pronalascima mehaničkih časovnika, koji su krasili crkve po celoj Evropi, postane jedan od najvećih pronalazača u svetu toga vremena, a **Srbija kolevka tih časovnika**. I da više ne nabrajamo, jer tome nema kraja.

Rado govorimo i o savremenici. **Petru Zečeviću** tvorcu PKB, gde je delovao najbolji Aktiv pronalazača u zemlji, **Prvoslavu Rakoviću** pronalazaču i strategu izgradnje automobilske industrije u Srbiji, **Dragutinu Boškoviću** tvorcu Inovacijskog pokreta, **Nikoli Hajdinu** divnom čoveku i naučniku čiji su mostovi izgrađeni po celom svetu. O humanom delu **Mladena Selaka** i **Slobodana Simića** koji obnavljaju Pupinov fond. **Iliju Vakuću**, **Jonu Srbovanu**, **Milanu Paviću**, **Đorđu Joviću**, **Branislavu Vujinoviću**, **Nikoli Stojišiću** i drugim predsednicima Komora koji u pokretu deluju od njegovog osnivanja. **Momiru Pavličeviću**, koji je legalizovao pronalazače u Komori.

Vratimo se delu **Milutina Milankovića**. Milanković potiče iz dobro obrazovane porodice. Uzor mu je bio njegov **deda Uroš**, filozof prirode i rođak ing. **Andra Radovanović**, veliki pronalazač. Izučavao je Milanković dela velikih ljudi, čime je oplemenio svoju dušu da i on stvara nešto novo za dobrobit čovečanstva. Divio se **Pupinu** i **Tesli**, **Mihajlu Petroviću** i **Dobrivoju Božiću**. Napisao je divan tekst o **čika Andri** i Andrinjor borbi da postane uspešan pronalazač i da pobedi opaku bolest. Andra je ostao hrom bez noge, izbačen i proteran iz roditeljskog doma jer se oženio Nemicom. Vera u istinske ljudske vrednosti i vera u ljubav, dala mu je snage da kao čestit čovek postane jedan od najvećih srpskih pronalazača krajem XIX veka. Milanković kao dvanaestogodišnjak razmišlja: „Kako bi to bilo lepo kada bi ja, kad odrastem, bio tako uspešan kao čika Andra”.

Sl. 22 – Milutin Milanković je bio izuzetan matematičar. Matematičkim putem je izračunao da najviša građevina koju je moguće podići na Zemlji ne može da pređe 21646 m

Presudna godina za Milankovića bila je 1909, kada je na poziv **Jovana Cvijića** i **Mihajla Petrovića** – **Alasa**, odlučio da pređe na Beogradski univerzitet i napusti Beč. U Beču je diplomirao i doktorirao, a kao mlad stručnjak radeći na gradnji brana, mostova, vijadukata, velikih zgrada, istakao se kao pronalazač, patentirajući nekoliko svojih inovacija. **Najviše primena njegovih inovacija** imamo u armirano - betonskim konstrukcijama.

Dolaskom na Univerzitet **prestaje njegov pronalazački rad**, za koji sam kaže da je veoma težak, i počinje da se bavi lakšim radom, fundamentalnom naukom - klimatologijom. Najznačajnije njegovo naučno delo je „**Astronomska teorija klimatskih promena**” kojim se proslavio u svetu. Krater na Mesecu i na Marsu dobili su ime po Milankoviću.

Reformator je kalendara koji je pouzdaniji od gregorijanskog. Jedan je od prvih istoričara nauke u Srbiji. Analizirao je Ajnštajnovu teoriju relativnosti. Kao i Pupin, bio je sjajan filozof i pisac. Biblijsku priču „**Vavilonske kule**” matematičkim putem je tačno izračunao do koje visine se građevinom možemo popeti. To je 22 km uvis, s tim što bi prečnik osnove trebalo da bude 113 km.

l. 23 – Marina Milanković, unuka Milutina Milankovića

Život na ovozemaljskom svetu je kratak, pa smrtni čovek nastoji udahnuti besmrtnost produžavajući se kroz svoje potomstvo i svoja duhovna dela. To su postigli naši velikani, to je postigao Milutin Milanković.

Hvala.

TELEGRAM MLADENA SELAKA

Čikago, 30.10.2008.

**Dragi moji pronalazači,
poštovani predsedniče Privredne komore Srbije,
dragi prijatelju Hajdine,**

Ogromna je moja tuga jer drugu godinu za redom sprečen sam da dođem na Oktobarske susrete pronalazača. **Čovek treba da ostavi iza sebe neki trag**, a svi vi koji podržavate ove Susrete i obnovu Pupinovog Fonda pripadate blagorodnom svetu, jer činite veliko dobročinstvo. **Ko daje – mora imati.** Neka vas primer Pupinovog fonda u to uveri.

Sa velikim divljenjem za sve što radite, pozdravlja vas

vaš tužni čika Selak

U ime nagrađenih, zahvaljuje Đorđe Zuber:

Dragi prijatelji,

Osećam se vrlo uzbuđeno kao dobitnik ove velike nagrade i kao čovek koji treba da se zahvali u ime svih nagrađenih. **Inovacijski pokret je nešto najlepše i najkorisnije što je naša zemlja imala.** To je bio deo svetskog procesa borbe nerazvijenih zemalja za smanjenje jaza između siromašnih i bogatih zemalja.

Zato su najviši organi u državi davali podršku pokretu da razvojem sopstvenih tehnologija jačaju, u to vreme, jugoslovensku privredu.

Koliko je pokret jak, najbolje se može videti iz mog primera, jer se sećate ljudi koji su u penziji preko 20 godina i njihovog doprinosa.

Inovacijski pokret se uvek borio za svoje ljude i prave vrednosti, **a to je garancija njegove večnosti.** U tom kontekstu posebno bih istakao lep primer Komore da nagradi mladog pronalazača.

Još jednom vam veliko hvala!

Zahvalnost Selaku:

Poštovani gospodine Selak,

Ovim putem želim da Vam odam priznanje i iskažem svoju zahvalnost zbog Vašeg neprocenjivog doprinosa obnovi **Pupinovog Fonda preko „Selakove fondacije“**. Time ste omogućili rad naših brojnih inovatora i stvaralaca, pokazujući im da postoji neko ko zna da ceni njihov napor i želju da obezbede humaniji razvoj čovečanstva.

Sl. 24 – Đorđe Zuber se zahvaljuje u ime svih nagrađenih

Posebno Vam zahvaljujem na **nagradi za najbolju knjigu** iz oblasti pronalazaštva „**Patenti Nikole Tesle – ka konačnoj listi**“, čiji sam autor. Budući da ste Vi sami tvorac većeg broja značajnih pronalazaka i da dobro znate koliki je značaj патената, ne samo za njegove tvorce i nosioce, već i za društvo u celini, za čiji napredak inovacije imaju nemerljiv značaj, želim da Vam kažem da mi dodeljeno priznanje predstavlja veliki podstrek da nastavim sa daljim istraživanjem na ovom polju.

Sa najdubljim poštovanjem,
mr Snežana Šarboh, patentni inženjer

Sl. 25 – Zajednička fotografija svih nagrađenih sa akademikom Nikolom Hajdinom, predsednikom SANU. Pored Selakovih nagrada dodeljene su dve Pupinove medalje, i to: zlatna velikom srpskom dobrotvoru Slobodanu Simiću i bivšem ministru za nauku u Vladi Republike Srbije, Draganu Domazetu, srebrna

Sl. 26 – Stručni i ugledni sekretari u Komori, Kovačević i Stokić su nada da Inovacijska delatnost neće zamreti

Sl. 27 – Selakova nagrada za najbolju knjigu – u prave ruke patentnom inženjeru Snežani Šarboh iz Zavoda za intelektualnu svojinu

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
Министарство за науку и технолошки развој

Београд, 11. јул 2008. године

Поштовани,

Позивам Вас да у среду, 16. јула 2008. године, од 10.00 до 12.00 сати, присуствујете консултативном састанку Министарства за науку и технолошки развој који ће се одржати у Сава Центру, сала 3/0. Овај састанак, под називом **„Смернице за даљи развој науке и технологије у Србији“**, покренуће расправу о кључним питањима државне политике у нашој области.

После кратког уводног излагања, предлагам Вам да се активно укључите у дискусију која ће се водити око пет кључних питања:

1. Како обезбедити значајнија средстава за развој науке и технологије?
2. Који су приоритети Србије у формирању јасне државне политике у области науке и технолошког развоја?
3. Како интензивирати укључивање српске науке у европске и светске токове?
4. Којим механизмима снажније повезати науку и технологију са привредом?
5. Како обезбедити ширу друштвену подршку и популаризацију науке и технологије?

Уз представнике Академије, универзитета и научних институција, скупу ће присуствовати и представници медија, јавних предузећа, привреде, међународних финансијских институција и Европске уније.

Сваки од учесника скупа добиће и могућност да до 15. септембра 2008. године Министарству за науку и технолошки развој у писаној форми достави своје предлоге, пројекте и идеје за развој науке и технологије у Србији.

Молимо Вас да у најкраћем року своје учешће на скупу потврдите Катарини Петровић на телефоне 011-3616-528, 064-8166-008, или на електронску адресу katarina.petrovic@nauka.sr.gov.yu

С поштовањем,

МИНИСТАР
Божидар Ђелић

ŽIVOT I DELO MILUTINA MILANKOVIĆA

Milutim Milanković se rodio 28. maja 1879 godine u Dalju. Njegovi preci su 1690 godine u Velikoj seobi Srba došli sa Kosova i Metohije u severne srpske zemlje i naselili se u panonskoj ravnici, na obali Dunava, u mestu Dalj u Hrvatskoj, koje se tada nalazilo u Austrougarskoj monarhiji. Tokom minulih vekova u porodici Milankovića bilo je sveštenika, trgovaca, uglednih državnih činovnika, ali i značajnih stvaralaca. U svojoj knjizi „Uspomene”, Milutin Milanković naročito naglašava svog dedu **Uroša Milankovića** (1800-1849.), filozofa prirode koji je objavio više dela iz ove oblasti, kao i **Andriju Radovanovića** (rođen 1860.), glavnog inženjera i konstruktora fabrike Škoda u današnjoj Češkoj.

Valjano obrazovan u porodici, Milanković završava srpsku osnovnu školu i upisuje realnu gimnaziju u Osijeku. U njoj matematiku predaje mladi srpski matematičar **Vladimir Varićak** (1865-1942), kasnije profesor univerziteta u Zagrebu i član Srpske Kraljevske Akademije i Jugoslovenske Akademije Znanstvenosti. On je zapazio Milankovićeve izuzetne sposobnosti, usmerio ga ka egzaktnim naukama i ostao njegov doživotni prijatelj i savetnik.

U Beču Milanković upisuje građevinu na Tehničkoj visokoj školi.

Sl. 28– Pozivnica za film, 19. januar 2009.

Pre više od veka i po nauka je počela da utvrđuje da klima nije uvek bila ista i da uzroci njenih promena leže u zakonima nebeske mehanike. Ali danas zbog povećane emisije gasova sa efektom staklene bašte i drugih narušavanja globalnog ekosistema javljaju se mnoge klimatske anomalije. Otuđa je danas jedan od najvažnijih zadataka, što tačnije određivanje opštih sekularnih i savremenih antropogenih činilaca u klimatskim promenama.

Delo Milutina Milankovića je matematički provereno i predstavlja pouzdan, klimatološki instrument koji omogućava razumevanje, rekonstrukciju i predviđanje dugoročnih promena klime na Zemlji. Milankovićev rad na celovitoj matematičkoj teoriji klimatskih promena izazvanih varijacijama Zemljine orbite, započet početkom prošlog veka, danas predstavlja najbolji deo evropske naučne tradicije u ovoj oblasti. Njegov „kanon osunčavanja” je konačno potvrđen

Sl. 29 – Narodno Pozorište u Beogradu nije moglo da primi sve zainteresovane koji su došli da vide film o Milankoviću

u poslednjoj četvrtini dvadesetog veka brojnim naučnim istraživanjima izvedenim širom sveta, sondiranjima dubokomorskih sedimenata i polarnog leda, dokazana je ispravnost njegovih matematičkih proračuna i potvrđeno da se klima menja u skladu sa Milankovićevim oscilacijama Zemljine orbite.

Milanković je prvi rad posvećen matematičkoj klimatologiji publikovao u Beogradu 1912. godine, a od tada do danas nastala je ogromna literatura oslonjena na njegovu teoriju. On je od klimatologije stvorio pravu matematički zasnovanu i empirijski potvrđenu nauku, kako je to i Mihajlo Pupin uradio, i ohrabrio ceo niz istraživača da krenu tim putem.

Neosporno je da Milankoviću pripada i primat u numeričkom modelovanju klime, **on je u klimatologiju uveo višu matematiku** zasnivajući svoja istraživanja na osnovnim fizičkim zakonima, omogućivši tako razvoj delotvornih metoda za praćenje klimatskih promena u vremenu i prostoru. Prvi je računao temperaturu gornih slojeva Zemljine atmosfere, a utemeljio je i kosmičku klimatologiju proučavajući temperature na površini Marsa, Venere, Merkura i Meseca.

Milankovićeva teorija, **a pre svega njegov matematički pristup**, omogućili su klimatologiji rekonstrukciju prošlosti i predviđanje budućnosti. Da bi bilo jasno, on nije tragao za uzrocima ledenog doba - ponavljanje perioda glacijacije izronilo je iz njegove matematičke teorije pokazujući i se u krivoj promena osunčavanja Zemlje tokom poslednjih 600.000 hiljada godina. To ove rezultate čini dalekosežnim, jer je očito da utvrđivanje glacijalnih razdoblja predstavlja samo jednu od mogućih promena opšte teorije.

Do danas u svetu nije razvijena celovita teorija koja bi bila prava alternativa Milankovićevnoj. Bez obzira na nove empirijske uvide i statističke kontraverze, ona ostaje jedinstveni i najpouzdaniji saznanji instrument savremene paleoklimatologije.

* * *

SRPSKI VOŽD - DESPOT STEFAN LAZAREVIĆ

Predci akademika Nikole Hajdina bili su na dvoru Despota Stefana Lazarevića

U našem narodu malo se zna o jednom od tri srpska Vožda **Despotu Stefanu Lazareviću, sinu Kneza Lazara**. Bio je svestrana ličnost i jedan od najobrazovanijih ljudi toga vremena u Evropi. Kao srpski vladar prihvatio je Dušanov zakonik i norme Nemanjića da bi uspostavio pravni poredak u zemlji. Stalno je vodio računa o privredi, svaki proizvod urađen u Srbiji imao je oznaku „urađen na srpski način“. Još tada je vodio računa o intelektualnoj svojini i formirao stalešku organizaciju pronalazača i istraživača koja je okupljala naj mudrije ljude. Oni su mu pomagali da se zakonima olakša rad trgovcima da bi se konkurisalo Dubrovniku čija je proizvodnja bila snažna. Čuveni Despotov Zakon o rupama (rudarstvu) koji su uradili „24 dobra čoveka“ ove organizacije, omogućili su da Srbija ima snažno razvijeno rudarstvo. Pored toga Srbija je imala razvijenu poljoprivredu i bila veliki izvoznik poljoprivrednih proizvoda. Najuticajniji član „24 dobra čoveka“ bio je **HAJDIN (AJDIN)** Despotov, tako se može reći, ministra inostranih poslova.

Hajdin-poslanik despota Stefana Lazarevića, Konstantin Filozof pominje „poklisara“ Hajdina dva puta u „Žitiju despota Stefana“ i to u periodu između 1402. i 1412. godine.

I/ Timur (Tamerlan), vladar Mongola, nanio je težak poraz Turcima kod Angore (1402.), gde je zarobio turskog vladara Bajazita i njegovu ženu Oliveru, ćerku kneza Lazara. U nastojanju da oslobodi sestru, despot Stefan je poslao svog „poklisara“ Hajdina da pregovara sa Timurom i zamoli ga da oslobodi Oliveru. Ajdin je ovu misiju obavio sa uspehom. Konstantin Filozof opisuje ovaj događaj na sledeći način: „I ove reči reče ka **poklisaru zvanom Hadinu**, koga uvek spominjani (Stefan) ka ovome (Tamerlanu) posla zbog nekih ugovora i da ište sestru njegovu (Oliveru), koju kao zarobljenicu sa svim Bajazitovima uzeše, i **nju sa mnogom mudrošću otuda (iz ropstva) izvede**“.

Napomena: Sa strane rukopisa i uz red u kojem se pominje „poklisar zvani Hajdin“, napisano je „Rodoslov“.

(nastavak na strani 21)

Sl. 30 – Zakonik o rupama

MEDALJA „MILUTIN MILANKOVIĆ”

Ova medalja je ustanovljena od strane „The Section on Oceans & Atmosphere (OA)” kao priznanja naučne delatnosti Milutina Milankovića. Medalja se dodeljuje naučnicima za dostignuća u istraživanju dugotrajnih klimatskih promena.

Nosioci medalje „Milutin Milanković”

2002		I.C. Prentice	2001		J.E. Kutzbach
2000		R. Sadourny	1999		Sir N.J. Shackleton
1998		S. Manabe	1997		J. Jouzel
1996		L. Bengtsson	1995		J.-C. Duplessy
1994		A. Berger	1993		B. Bolin

2008		William Richard Peltier	2007		Pinxian Wang
2006		Michael Sarnthein	2005		Martin Claussen
2004		Frederik Hilgen	2003		George Kukla

U periodu od 1993. do 2003 god. medalju dodeljuje European Geophysical Society, Section on Oceans & Atmosphere, a od 2003. medalju dodeljuje European Geosciences Union, Division on Climate.

Bert R. J. Bolin je rođen u Švedskoj 1925 godine, osnovne studije je završio na Stokholmskom Univerzitetu, njegovo interesovanje postaje dinamična meteorologija i predviđanje vremena. Usavršavanje nastavlja na The Institute of Advanced, Prinston, USA, gde je i objavio veoma važan rad na temu „Uticaj orografije (reljefa, visinske razlike) na kretanje zapadne struje”. Po povratku iz Amerike radio je na The International Institute of Meteorology u Stokholmu. Milankovićevu nagradu dobija kao pionir i istaknut naučnik u oblasti proučavanja klime.

André L. Berger svoje osnovne studije završava na tzv. Massachusetts Institute of Technology, ubrzo posle toga postaje prvi čovek Instituta za Astronomiju i Geofiziku Georges Lemaitre u Belgiji. Posebno je poznat po svojoj astronomskoj teoriji klime paleolita, takođe je priznat i njegov rad na modeliranju klime zemljinog sistema.

Jean-Claude Duplessy je rođen 1945. u Parizu, studirao je fiziku i geologiju na tzv. Ecole Normale Supérieure u Parizu, postdiplomske studije je takođe završio na Univerzitetu u Parizu 1967, doktorsku disertaciju na temu „Geohemija stabilnosti ugljenika u moru” je odbranio 1972. Milankovićevu nagradu dobio je za dostignuća u oblasti geohemije (proučavanje hemijskog sastava zemljine kore).

Lennart Bengtsson, svoje osnovno obrazovanje u oblasti meteorologije dobio je na Univerzitetu Stokholms, a doktorski rad mu je iz oblasti dinamike meteorologije. Interesovanje za meteorologiju je bilo ključno za razvoj njegove karijere, proveo je nekoliko godina u istraživanju životne sredine Švedske gde je osnovao NWP resor na SMHI (Swedish Meteorological and Hydrological Institute), takođe je radio na organizovanju the European Centre for Medium Range Weather Forecasts (ECMWF).

Jean Jouzel je jedan od retkih naučnika koji se dokazao kao ekspert, kako u prikupljanju podataka i terenskom radu tako i u modeliranju klimatskih prilika u prošlosti. Većina njegovih radova i istraživanja se zasniva na izotopskim rekonstrukcijama klimatskih promena u prošlosti. Bio je i predsedavajući „Evropskog programa” koji je istraživao ledeni pokrivač Antarktika (European Ice Core Project in Antarctica – EPICA).

Syukuro Manabe, šezdesetih godina XX veka na Prinstonu je bio uključen u istraživanja i razvoj jednog od najranijih „Modela opštih strujanja”. Prvi je uveo neke opšte koncepte kao što su abiotičko-termička (proces u kome se niti troši niti dobija toplota) podešavanja, povratna veza kod oblaka itd. Profesor Manabe je prvi dao model interakcije okean-atmosfera, i prvi je izvršio demonstraciju ovog modela. Po povratku u Japan vodi jedan od najambicioznijih projekata na temu globalnih klimatskih promena. Dostojan primalac Milankovićeve medalje.

Sir Nicolas J. Shackleton je dobio Milankovićevu medalju za dostignuća u proučavanju klime u prošlosti i to metodom ispitivanja sedimentnih naslaga okeana izotopom.

Robert Sadounry je u kasnim šezdesetim započeo svoju karijeru kao modelar atmosfere, bio je pionir u upotrebi triangulacije (merenja uglova) sfere, kao glavne veličine u modeliranju atmosfere. Ovaj postupak je validan i koristi se u mnogim današnjim proučavanjima. Osnivač je društva za modeliranje u Francuskoj.

John Kutzbach pripada maloj grupi pojedinaca koji su još rane 1980. god. koristili opšti model klimatskih kruženje (GCM), kao aparat za proučavanje klimatskih promena. U svom dvadesetogodišnjem radu fokusirao se na četiri glavna klimatska problema:

- proučavanje uticaja zemljine orbite na glacijalne i monsunske cikluse
- uloga reljefa - planina i visoravni u Aziji na monsun, srednja promena klime sa naglaskom na poslednjih 10 miliona godina
- uloga pomeranja tektonskih ploča na klimatske uslove
- uticaj povećane koncentracije ugljen-dioksida u atmosferi na klimu Zemlje.

Colin Prentice, doktor nauka, autor i koautor mnogih radova sa temama kao sto su: priznavanje zemljine biosfere kao esencijalnog faktora, interaktivnost Zemljinog sistema, veza koja postoji među klimatskih faktora na relaciji prošlost-budućnost. Dr Prentice je takođe odigrao presudnu ulogu na izradi mnogih modela koji uspešno simuliraju globalnu evoluciju Zemljinog ekosistema, vezu između vode i kruženja azota, vezu vode i energije koja se stvara razmenom koju biljke vrše sa atmosferom, kao i dinamiku vegetativnog sistema.

George Kukla je američki naučnik, rođen u nekadašnjoj Čehoslovačkoj. Kao dobar poznavalac geologije, radio je u mnogim zemljama i stekao veliko iskustvo u ovoj oblasti. Za vreme svog boravka u istočnoj Evropi radio je na proučavanju krečnjačkih naslaga u Češkoj i Austriji. Veliki deo pisanog materijala posvetio je geofizičkim osobinama Zemlje. Njegov rad fokusiran je na objedinjenoj kvarternoj stratigrafiji, kombinovao je klasičan alpski glečerski sistem sa srednje-evropskim rečnim sistemom, kao i krečnjačku stratigrafiju sa izotopskim proučavanjem okeana.

Sl. 32 – Slobodan Simić uvek je imao vremena za mlade a pored Pupina i Tesle posebno ceni delo Milutina Milankovića

Sl. 31 – Aleksa i Mateja od malih nogu interesuju se za tehniku, razgledaju izložbu o Milankoviću u SANU

Frederik Hilgen, doktor nauka, njegova doktorska disertacija se zasniva na astronomskim vremenskim skalama. Svoj rad dostavlja Kraljevskoj Holandskoj Akademiji Nauka i Umetnosti, koja ga imenuje za stalnog profesora Univerziteta Utrecht. Sekretar je potkomisije Neogene stratigrafije (grana geologije). Njegova sadašnja istraživanja su vezana za postojanje astronomskih vremenskih skala u Miocenu.

Martin Claussen je jedan od prvih naučnika koji je izveo model povezanosti atmosferskih promena i vegetacije. Claussen je dao spregnutu, uzajamnu vezu ova dva faktora i model njihovog zajedničkog uticaja na klimu. Ovim modelom opisan je jedan od najvažnijih procesa koji utiče na paleoklimatske promene. Kao oblast za proučavanje uzima Severnu

Afriku, sa naročitim osvrtom na širenje i povlačenja Sahare i to u skladu sa ciklusima ledenih doba. Claussen je veoma uspešno simulirao „zelenu Saharu” u ranom Holocenu. Zajedno sa svojim saradnicima on je analizirao interne reakcije koje su doprinele ovom ozelenjavanju.

Michel Sarnthein je jedan od vodećih paleoklimatologa (proučavanje zemljine klime u prošlosti) i pomorskih geologa u svetu. On je odigrao ključnu ulogu za razvoj paleoceanologije u Nemačkoj, takođe je postao i jedan od vodećih svetskih naučnika u toj oblasti. Njegov rad se zasniva na kvartarnim klimatskim promenama, takođe ima velike zasluge u proučavanju dudinskih sedimenata Atlantika, Pacifika i Indijskog okeana.

Pinxian Wang je dobio internacionalno priznanje za doprinos u razvoju mikropaleontologije (istraživanje života u geološkoj prošlosti) i paleoceanografije zapadnog Pacifika, takodje je veoma značajan njegov rad na proučavanju sezone kiša tj. monsuna istočne Azije, naročito Južnog kineskog mora. Svetska javnost je njegov rad upoznala u knjizi „Pomorska mikropaleontologija Kine”, ovaj rad je izdat 1985. god. Knjiga je rezultat opsežnog ispitivanja rasprostranjenosti mikrofosila u Kineskom moru, takodje je i veoma značajna jer je Kinu povezala sa svetskom zajednicom za proučavanje pomorske geologije.

William Richard Peltier, profesor Univerziteta Toronto i geofizičar internacionalnog renomea. Peltier je svoj rad zasnovao na proučavanju površinskih i dubinskih tj. podzemnih procesa. Najveć i doprinos je ostvario kao dizajner modela Zemljine topografije (opis područja) i ledenog pokrivača u proteklih dvadeset hiljada godina. Da bi dokazao granične uslove potrebne za rekonstrukciju klimatskih prilika u prošlosti, i to u interakciji atmosfera-ocean-ledeni prektivač, Peltier je morao da se služi nekim univerzalnim metodama. Ovo istraživanje kao i zaključci do kojih je došao su stvarno u saglasnosti sa njegovim analizama, koje se tiču globalnih promena nivoa mora kao i globalnih ledničkih kretanja.

* * *

(nastavak sa str. 17.)

II/ Kada je gospodar evropskog dela Turske postao sultan Musa (1411), despot Stefan je poslao Hajdina da zatraži od novog sultana šta je ranije obećao. Povodom tog Konstantin Filozof piše : „ Posle toga (Musa) je zavladao državom. Stefan, ovo saznavši, **posla k Musi napred pomenutog izabranog poslanika svojega koji je** k Demiru-Timuru išao, da moli obećano...A Musa, dakle, prvo slatko primi ovoga (Stefanovog poslanika), posle ovoga neke žestoke reči delimice reče. **Po ovim rečima sverazumni (poslanik), saznavši unapred šta će ova zver (Musa) činiti, od njega se skloni mudrim rečima.**

Kada je bio otpušten, dođe tamo, gde u lugu ranije beše ubijen gospodin Vuk (Lazarević) i iznese kosti njegove u srpsku zemlju. Došavši despotu Stefanu, sve ispriča **rekavši da drukčije nije moguće živeti sa ovim**, osim (da se sa njim) ratuje“.

Despotov poslanik Hajdin znao je turski, poznavao običaje na sultanovom dvoru, a izgleda da se mogao sporazumeti i sa Mongolima. Na osnovu navedenih činjenica i njegovog imena u istoriografiji se obično konstatuje da je bio Turčin, ali pošto

u rukopisu **“Žitija” postoji još i ime “Rodoslov”**, moguće su i druge pretpostavke. Ostaje kao neosporna činjenica da je Hajdin bio u službi despota Stefana Lazarevića najmanje deset godina.

Literatura:

O Hajdinu ne postoje posebne rasprave. Sve što se zna o njemu sadržano je u “Žitiju despota Stefana Lazarevića”. Ovo “Žitije” je danas dostupno i u originalu i u prevodu na savremeni srpski jezik.

Gore navedeni citati preuzeti su iz knjige: Konstantin Filozof, Žitija despota Stefana Lazarevića, prevod L. Mirković, Beograd 1989. godine. Za originalni tekst vidi: V. Jagić, Konstantin Filozof i njegov život Stefana Lazarevića despota srpskog, Glasnik srpskog učenog društva, knj. XLII, Beograd 1875 (Reprint, Gornji Milanovac 2004).

Sl. 33 – Despot Stefan Lazarević

ŠTA SE DEŠAVA SA SAVEZOM PRONALAZAČA SRBIJE?

Savez pronalazača je društveno stručna organizacija, koja okuplja entuzijaste, kreativne radnike iz privrede i šire, kojima na srcu leži unapređenje proizvodnje. Njen način rada je volonterski a to nameće potrebu da tesno sarađuje sa svima koji prihvataju njen program. Pronalazaštvo je isuviše ozbiljna stvar da bi se njime bavili samo pronalazači. Esnafsko delovanje Saveza uvek je bilo pogubno za samu organizaciju i razvoj inventivnog rada. Ova organizacija, je uz Privrednu Komoru, bila nosilac tehnološkog razvoja naše zemlje, kako je to i u tehnološki najrazvijenijim zemljama sveta bilo.

Osnovni cilj Inovacijskog pokreta je **masovan inventivan rad u proizvodnji** da bi se privredni razvoj digao na viši nivo a naši proizvodi bili konkurentni na međunarodnom tržištu. Samo jak Savez pronalazača Srbije, zajedno sa komorskim sistemom, uz podršku resornog ministarstva, ovaj cilj može realizovati. Savez Pronalazača sa Privrednom Komorom i Sindikatom je bio stožer Inovacijskog pokreta u našoj zemlji kada je privreda bila moćna. Ta saradnja je **uvek bila dobra** jer su jednostavno upućeni jedni na druge, ako se želi razvoj Tehnoloških inovacija, kao osnove privrednog razvoja naše zemlje.

Nažalost, uvek je bilo i onih koji su bili protiv te saradnje, jer u zatvaranju Saveza vide svoju šansu da ostvare neke lične ciljeve. To su uglavnom ljudi koji se nisu bavili ozbiljnim inventivnim radom ili nisu dovoljno shvatili značaj inovacija u tehnološkom razvoju zemlje. **Oni su samo videli svoj problem**, da njihov „epohalni pronalazak“ niko neće i zato im je često kriva Komora. U samom Savezu pronalazača Srbije ovaj problem je stalno tinjao i čim se ukazala prilika on je eskalirao. Udar se desio 2004 god. jer tadašnji predsednik Saveza prof. dr. Milutin Ćirović nije imao više snage da se bori sa tim problemima i podneo je ostavku.

Iskusni privrednik i potpredsednik Privredne Komore Jugoslavije prof. Ćirović kao predsednik Saveza nije dugo izdržao i na prvu nekorektnost povukao se. Time je ojačao destruktivne snage i doveo u **veoma tešku situaciju Savez pronalazača Srbije** koji se do današnjih dana nije oporavio. Savez bez Privredne Komore ne predstavlja više nikakvu snagu za razvoj inovacijske delatnosti.

Skupština Saveza je sazvana mimo dogovora sa predsednikom Ćirovićem i generalnim sekretarom Srdanom Zvekićem. Organizator „puča“ je, verovali ili ne, tehnički sekretar koja je otišla u penziju. Predsednik Saveza pre

Sl.34 - Ing. Petar Belić (prvi s desna), ugledni privrednik, predsednik Saveza pronalazača Srbije, bio je jedan od najzaslužnijih što je II Kongres pronalazača Jugoslavije u Užicu dobro organizovan. Do njega ing. Žika Milivojević predsednik Saveza pronalazača Beograda

Milutina Ćirovića, **ing. Petar Belić**, to nikada ne bi dozvolio. Snage koje su bile za sitno-sopstveničke interese i zatvaranje Saveza nisu imale nikakvu šansu dok je Belić bio na čelu Saveza. Belić je, kao generalni direktor „Galenike“ gde je delovao jedan od najboljih Aktiva pronalazača u zemlji, dobro znao da samo svi zajedno možemo razvijati Inovacijski pokret. **Zatvoreni Savez u sebe i bez Privredne Komore nema ozbiljnog rada na inovacijama u privredi** što je odgovaralo samo mešetarima i kvazi pronalazačima.

„Pučisti“ su organizovali **neki skup** koji je mogao ličiti na sve, ali ne na izbornu

Skupštinu Saveza pronalazača Srbije. Pozvani su samo oni koji su stalno bili protiv saradnje sa Komorom i jedan broj ljudi koji zapravo nisu znali o čemu se tu radi. Zvanični predstavnici Saveza pronalazača Beograda, najjače organizacije u zemlji, regionalnih Saveza, predstavnike regionalnih Komora i uglednih predstavnika Inovacijskog pokreta ne samo da nisu pozvani, već im je bio zabranjen ulaz, koji je policija obezbeđivala. **Imali su dva ugledna čoveka na tzv. Skupštini:** prof. dr **Radomira Simića** koji kao nov član, po svemu sudeći, nije znao o čemu se tu radi i **Predraga Pešovića** uspešnog preduzetnika – pronalazača za koga nam ni danas nije jasno zašto se prihvatio te uloge. Posle „Skupštine“ prof. Simić brzo ih je napustio, pošto je video s kim ima posla.

Na tzv. Skupštini iako nepozvan bio je **Milan Božić** predsednik Saveza pronalazača Jugoslavije sa nekoliko uglednih aktivista-privrednika Inovacijskog pokreta. Božićev ulazak na tzv. Skupštinu nisu uspeali da spreče ni najokoreliji protivnici. Nije bilo prijatno, posle povlačenja **prof. Čirovića**, njegovog zamenika **prof. Radeta Andjelkovića**, sekretara **Zvekića** i **Dure Boraka** predsednika Odbora za tehnološke inovacije PKS i Saveza pronalazača Beograda, ići na sastanak nepozvan, koga policija obezbeđuje. Problem je toliko ekskalirao, da je neko morao reći istinu na tom sastanku, toga je Božić bio svestan, nažalost, on je po funkciji to morao biti.

„Pučisti“ su pokušali da spreče Božića da govori. Nije im uspelo, jer On je došao da im kaže istinu. Prof. Simić i Pešović su bili korektni i želeli su da čuju Milana Božića. Božić im je skrenuo pažnju na „puč“ i da je ova „Skupština“ nelegalna. Gde su vam predstavnici Saveza pronalazača Beograda, Kosova i Metohije, regionalnih Saveza? **Samo beogradske Savez broji preko 50% predstavnika Saveza pronalazača Srbije.** Gde vam je legalno izabrani predsednik, generalni sekretar, gde su vam predstavnici Komore?

Sl. 35- Posle raspada zemlje Inovacijski pokret je zadržao jakoo uporište posebno u Banja Luci Prof. Mitar Boroja (poslednji s desna) jedan od zaljubljenika u inovacije sa tog područja. Jedna od poseta izložbi inovacija INOST, 2002. Banja Luka

Sl. 36 - Akademik Slavko Borojević govori da moramo sačuvati Inovacijski pokret, u pripremi za II Kongres predsedava Slavko Popović (prvi s desna) predsednik Saveza pronalazača Srbije

Sl. 37 – Redovna Konferencija Saveza pronalazača Srbije Arandelovac 11.3. 1976. Sekretar Saveza Milan Božić sa prof. dr Isakom Mustafom predsednikom SP Kosova. Levo novinar Miroslava Radenković Glavni i odgovorni urednik Glasila Inovacijskog pokreta

Sušтина cele priče je da je Skupština nelegalna, da se uz pomoć **Privredne komore Srbije treba održati redovnu izbornu Skupštinu**, gde će delegati iz regiona biti poslani uz pomoć regionalnih Komora. Takav Savez bi radio na realizaciji i programa Komore, koji se odnosi na tehnološki razvoj i naravno kao društveno-stručna organizacija mogao računati na finansijsku podršku.

Posle ove tzv. Skupštine prof. Simić kao nov predsednik Saveza brzo se uverio, već na prvoj sednici tzv. predsedništva da tu nešto ne valja. Pučisti su odmah tražili da **Selakova fondacija bude pod njihovom nadležnošću i da se isključi PKS i SANU**. Sam prof. Simić, kao nov čovek, morao im je objasniti da je to suluda ideja i da tu odluku jedino može doneti Mladen Selak. Novi

predsednik, kao odgovoran društveni radnik nije dugo izdržao pošto nije uspeo da održi kurs dobre saradnje sa Komorom, napustio je Savez slično kao prof. Čirović.

Savez je nastavio da tavori prepušten sam sebi i nekad od moćnog Saveza, kada je bio domaćin velikim Akcijama u zemlji, ostalo mu je samo ime. Njegovu ulogu zamenio je **Savez pronalazača Beograda**, najbolje organizovana organizacija pronalazača u Srbiji već duže vreme.

Realni uslovi da se nešto promeni i održi Skupština bili su stvoreni 2008. Odbor za tehnološke inovacije dobio je novog sekretara prof. dr. Radovana Kovačevića, novog čoveka u ovoj oblasti a potpredsednik Komore **dr. Stojan Jevtić** je pokazao veliko interesovanje da se problem reši. Uz ljude Komore **Božića i Boraka** koji su probleme dobro znali i korektnog odnosa **Predraga Pešovića** koji je posle **Simića** preuzeo ulogu predsednika Saveza, izgledalo je vrlo realno **da će doći do izborne Skupštine**. Tada na scenu stupaju novi ljudi Komore, koji su dragoceni i bez kojih se problem trenutno ne može rešiti. Za razliku od prof. Kovačevića koji je shvatao celu priču, bez ikakvih ličnih interesa odgovorno je pristupi poslu, što se ne bi moglo reći za potpredsednika. Iako je upozoren na delikatnu situaciju, on je mimo matičnog Odbora Komore, kao potpredsednik, uzeo stvar u svoje ruke i napravio nekoliko grešaka. Počeo je redovno da kontaktira sa tzv. potpredsednikom Saveza Milojem Milovanovićem a dobro je znao, da se Skupština može održati samo uz pomoć Pešovića.

Drugo, pored toga što je **Odbor za tehnološke inovacije**, poštujući preporuku Ministarstva za nauku, **protiv dodeljivanja sredstava** društvenim organizacijama koje ne rade na programu Komore, **koristeći funkciju potpredsednika prebacio 200 000 dinara Savezu**, verovatno misleći da će mu Milovanović, čije su mogućnosti vrlo male, pomoći da do Skupštine dođe. Ovaj potez je utoliko nelogičniji ako se ima u vidu da **PKS nije odobrila daleko manja sredstva** uglednom privredniku, pronalazaču i predsedniku matičnog Odbora mr. Đuri Boraku za put na Međunarodnu izložbu inovacija u Kinu.

Sl. 38 - Predsednik Odbora za tehnološke inovacije Borak upozorava zašto sredstva Komore ne treba dati Savezu Pronalazača Srbije. Pošto su sredstva potrošena od Skupštine Saveza nema ništa jer bože u šta se to Komora meša. Sve je „nezakonito“!

Naravno, blagonaklonost potpredsednika Komore ničim zaslužena odmah je zloupotrebljena i ubrzo je blokiran ceo rad na ovom poslu.

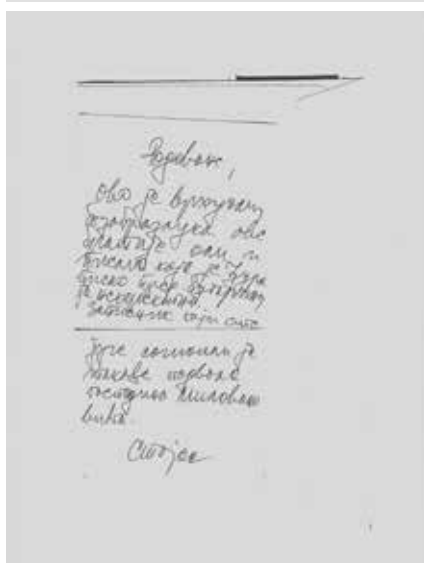
Mr. Đuro Borak kao predsednik Odbora za tehnološke inovacije, upozorava da dok se **ne konstituiše legitimna organizacija pronalazača** na celoj teritoriji Srbije ne treba finansirati

bilo kakvu akciju tzv. Saveza pronalazača Srbije, što je dogovoreno i u Ministarstvu za nauku. S druge strane, tzv. Savez pronalazača Srbije, čije se delovanje na razvoju inovacija skoro ne oseti, saradnju sa Komorom doživljava kao način da dobije što više sredstava, čije trošenje niko ne kontroliše. Ne shvataju da, **Komora može da finansira samo ozbiljne projekte** koji su u funkciji privrednog razvoja i ta se sredstva moraju pravdati.

Sl. 39 - Zahvaljuje Predrag Pešović Predsedniku Komore što su dobili sredstva, uz konstataciju da oko 14 godina nema saradnje, **što nije tačno**. Drugo pismo, tri strane, uglavnom govori o tome da ne znaju o kakvoj to konsolidaciji pronalazaštva Komora (Inicijativni Odbor) govori, kod njih je sve u redu ali kod drugih ne valja. Kakav je to Pupinov Fond i Selakova nagrada, kakva je ta povezanist sa Komorom i tome slično?

Pošto su dobili sredstva od PKS, „pučisti“ odbijaju dalju saradnju na pripremi za održavanje izborne Skupštine. Oni održavaju, navodno, Skupštinu redovno svake godine ali nemaju sredstva i tu im treba Komora a programe oni prave sami. Pominju formiranje Pupinovog Fonda, Selakove fondacije i iznose sumnju u opravdanost povezivanja sa Komorom. Oni bi da uđu u te fondove, jer ih

Sl. 40 - Iz ova dva poziva prof. Kovačevića vidi se da je sve transparentno i da nije tačna tvrdnja da Komora radi „iza leđa“. Blagonaklonost je zloupotrebljena i naljutila je i samog potpredsednika Komore i on prekida svaku dalju saradnju sa Milovanovićem. A šta ćemo sa sredstvima? Boraku je za Kinu trebalo 50.000 dinara, koje je on neosporno zaslužio, a nije dobio. Mogli smo postići dvostruki cilj. Pored uštede, Komora bi pokazala da ceni prave vrednosti i one ljude koji joj dižu ugled.

zanima Selakov novac da sa njim rukovode. Oni znaju najbolje da rukovode samo im treba dati što više para i to iz budžeta. Nikada nisu bili u stanju da stvore nešto korisno za Inovacijski pokret, što bi mimo budžeta donosilo novac, **ali sada bi da uzmu Selakovu fondaciju**, koju su drugi stvorili, jer znaju da troše pare.

Selakova Fondacija koja obnavlja Pupinov Fond nije tražila za to **državna sredstva, pa ni sredstva Komore** već je dobar zajednički program Komore, SANU-a, resornih ministarstava i Saveza pronalazača Jugoslavije, sama finansirala. Ta saradnja kroz razne oblike traje od II

Kongresa jugoslovenskih pronalazača, znači preko 20 godina. **Tada je Savez pronalazača Srbije**, iza koga su stajale sve gore pomenute institucije, **bio čak domaćin** ovom skupu jugoslovenskih pronalazača. Fondacija je do sada pomagala: preduzetnicima-pronalazačima, dacima i studentima, postdiplomcima u **preko 1350 slučajeva**. Nešto što je najlepše stvoreno u Inovacijskom pokretu je **Obnova Pupinovog Fonda** koja je plod saradnje Mladena Selaka, Saveza pronalazača sa Komorom i SANU. Selakova fondacija ne zavisi ni od koga. Mladen Selak veoma dobro zna za šta je dao svaki dolar za razliku od nekih koji zloupotrebljavajući funkciju galantno troše budžetska sredstva. Selak ne troši, već daje svoja sredstva u dobrotvorne svrhe, kako je to činio nekada i Mihajlo Pupin.

Komora je jedna značajna ustanova, koja ima puno kvalitetnih ljudi, koji mogu doprineti da se privredni razvoj digne na viši nivo, što je zahtev EU. Ali, **prava je šteta za Komoru i za Inovacijski pokret** što je čovek poput **profesora Kovačevića** napustio Komoru. U Komori se na žalost već dugo vremena ne cene dovoljno stručni ljudi koji mogu dići, i dižu ugled samoj Komori. Čovek koji je znao šta zna, ali posedovao je jednu retku ljudsku vrednost, znao je šta ne zna i brzo je učio. Komora ga je izgubila ali prnalazači sigurno nisu.

Kovačevićevi potpisi, (sl.40), govore da je razumeo ulogu Komore u celoj ovoj priči, garancija su da je sve rađeno javno i u želji da se nagomilani problemi u razvoju pronalazaštva reše na najbolji mogući način, da bi se održala Skupština pronalazača Srbije. To bi sigurno uspeo da je imao očekivanu podršku ključnih ljudi Komore. Iz pisma profesora Kovačevića, predsedniku Pešoviću, se vidi da je cela **inicijativa pokrenuta ustvari iz Ministarstva za nauku**, od dr Alekse Zejaka pomoćnika ministra.

Sl 41. - Promocija u Privrednoj Komori Srbije pronalaska Radivoja Matića-uglednog pronalazača, dobitnika Selakove nagrade, koji je autor većeg broja preciznih mašina za proizvodnju zdravstveno bezbedne hrane (inteligentne mašine)

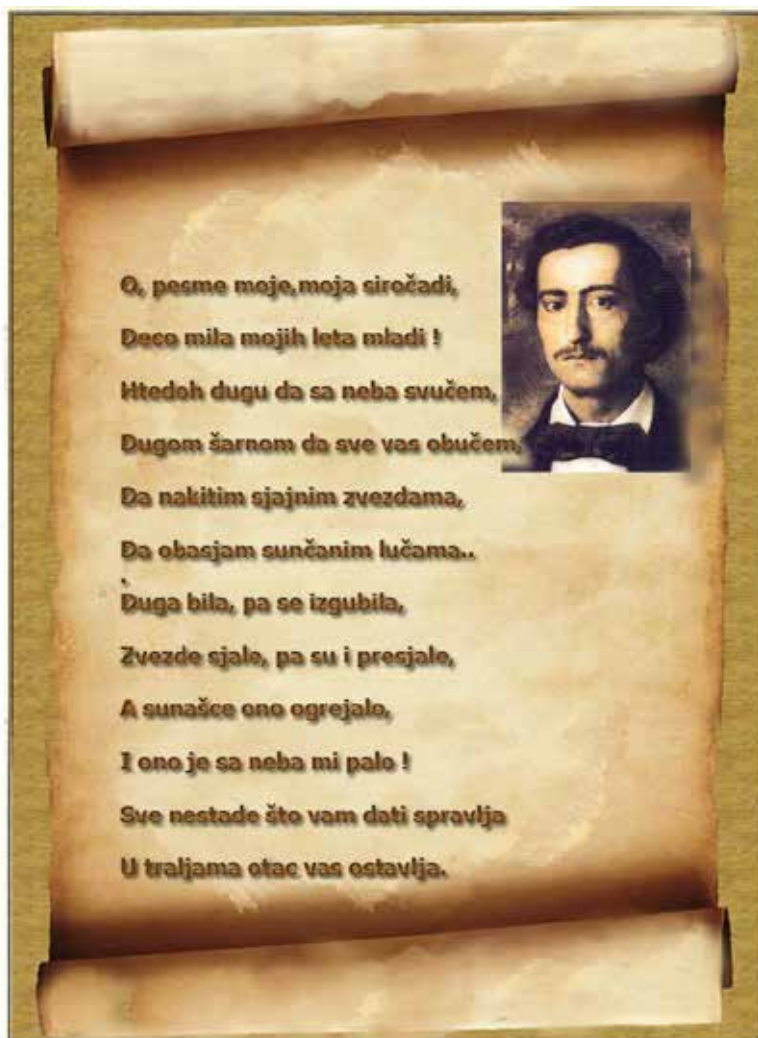
PROMOCIJA
PRONALAZAČA
JE ZNAČAJNA
AKTIVNOST
KOMORE U
INOVIJSKOM
POKRETU

PRONALASCI
MORAJU BITI
REZULTAT
OZBILJNOG
NAUČNO-
ISTRAŽIVAČKOG
RADA

Sl. 42 – Dr. Vujo Miljević sa svojim pronalaskom „trofazni Teslin transformator“ za koji je dobio nagradu Međunarodne federacije udruženja pronalazača (IFIA)

ZABRINUTOST ZA INOVACIJSKI POKRET JE ISTA KAO ŠTO JE BILA BRIGA BRANKA RADIČEVIĆA ZA SVOJE PESME

Sl. 43 - Branka Radičevića i Inovacijski pokret može da spaja jedna lepa Ljermontova misao: „šta je bez patnje život poeta, šta je okean bez oluje“, što teže, to poete i kreativci bolje stvaraju. Tu vidimo nadu da se nešto veliko kao Inovacijski Pokret ne sme ugasiti.

Pesma koju je napisao Branko Radičević „**Kad mladijah umreti**“ potpuno se može preslikati na sadašnji trenutak Inovacijskog Pokreta. Ljudi koji su stvarali Pokret a i danas se bore za njegove Svete principe: „**masovan inventivni rad, privredni razvoj i konkurentna proizvodnja**“ bez kojih nema boljeg života, danas su zabrinuti kao nekad Branko Radičević. Oni koji bi se dalje trebali baviti inovacijama iz državnih organa i komorskog sistema moraju ulivati veće poverenje da će to kvalitetno raditi. Da bi njegovi tvorci umesto: „Sve nestade što vam dati spravlja, u traljama otac vas ostavlja“, moli reći: „Ima nade“.

Ovako smo se poigrali sa pesnikom, ali nas nije napustila vera. Uvek ima i **pravih ljudi**, koji svakom poslu prilaze krajnje odgovorno, kao što je prof. dr Radovan Kovačević.

JADAN OD NAJVEĆIH PONOSA INOVACIJSKOG POKRETA ANTE MARKOVIĆ U BEOGRADU (24. april 2009)

Posle 18 godina u posetu Beogradu stigao je jedan od napopularnijih političara SFRJ, njen poslednji premijer **Ante Marković**. Prisustvovao je **II Kongresu pronalazača Jugoslavije**, poslednjem velikom skupu (preko 3000 ljudi), neposredno pred raspad zemlje, gde su bile prisutne sve Republike i Pokrajine. Sav kreativni potencijal ondašnje Jugoslavije došao je u Užice u Srbiju 1989. da pomogne svojoj zemlji da ekonomskom reformom pokuša rešiti nagomilane političke probleme. Učinio je sve, pa i njegov izvanredan govor na II Kongresu, **da spreči raspad zemlje**. Nažalost, povampireni nacionalizam udružen sa silama zla uništio je jednu od najuglednijih država u svetu. To su skupo platili, kako danas vidimo, svi njeni narodi.

On je u Beogradu učestvujući na međunarodnoj konferenciji „**Socijalne politike u svetlu svetske ekonomske krize**“, rekao da ne veruje u skori kraj krize. On je privredama u regionu preporučio da se više oslone jedna na drugu, a kao glavni problem država nekadašnje Jugoslavije naveo je **nedostatak sposobnih ljudi**. Bivši saradnici, jugonostalgičari, poštovaoci i brojni novinari dočekali su ga aplauzima, a Ante Marković je potvrdio da ga nije bilo lako nagovoriti na ovaj put. Presudnu ulogu u tome je, kako kaže, odigrao predsednik Srbije Boris Tadić.

Sl.44 – Na primedbu da se kriza ne može rešiti na jugoslovenskim prostorima jednostavno nema iskusnih kadrova pa i u Vladi, a ono što ih je bilo su oterani, premijer Cvetković se smeje

Govoreći o svetskoj ekonomskoj krizi do koje je, kako kaže, dovela globalizacija i vladavina monopola, Marković je rekao da ne veruje u njen skori kraj. Sumnja u trajni uspeh mera koje se primenjuju, jer mu liče na privremeno krpljenje probušenog balona. Umesto podrške bankama i monopolima potrebno je uraditi **strukturnu reformu privrede**, predlaže Marković, koji je privredama u regionu preporučio da više sarađuju. On smatra da je velika greška vlada u regionu što su strancima prodale celokupan bankarski sektor. Ipak on kao najveći problem vidi u **nedostatku kvalitetnih ljudi**.

* * *

Na konferenciji o socijalnoj politici u svetlu svetske ekonomske krize učestvuju sindikalci, privrednici i predstavnici vlada zemalja regiona i Evropske unije, koji su govorili o merama koje se sprovode kako bi se najugroženije kategorije zaštitile od posledica globalne krize.

„Kao u vreme Ante Markovića“

Na prostorima bivše SFRJ jedan od najboljih političara bio je ing. Ante Marković. Tu laskavu titulu stekao je uspešnim zaustavljanjem inflacije i brzim i velikim povećanjem životnog standarda. Iako visok standard nije dugo trajao, mnogi kada ih i danas pitate kada se živelo najbolje, kažu-u vreme Ante Markovića, **visok standard i velika kupovna moć** prve su asocijacije na to vreme.

Sl. 45 – Premijer na štandu uglednog pronalazača Zlate Krčmar u Užicu

Svojim ekonomskim programom Marković je zaustavio inflaciju, a dinar je prvi put postao konvertibilan, spoljni dug zemlje je smanjen, a devizne rezerve povećane čak 10 puta. Ekonomista **Stojan Stamenković**, koji je bio u timu Markovića navodi da je najznačajnije to što su privredne mere bile sveobuhvatne: „**To je bio prvi kompletan i kompleksan program tranzicije u svetu.** On je povukao stabilizacione poteze i ta stabilizacija je bila probušena već na samom početku“, rekao je Stamenković. „Ja sam bio svedok u Skupštini, Srbija je blokirala 10 dana mere o zamrzavanju plata i mere o ograničavanju javne potrošnje“, kaže on. Stamenković podseća da su samo u to vreme prosečne plate u Srbiji bile oko 30 odsto veće nego u Sloveniji i smatra da je program Markovića propao jer je ekonomski prosperitet bio u drugom planu zbog nacionalističkih programa tadašnjih republika SFRJ.

Savezni premijer sjajno je govorio na II Kongresu pronalazača Jugoslavije u Užicu. Oduševljenje preko 3000 ljudi, negovim govorom, bilo je nada da će On svojom vizijom privredne reforme sprečiti raspad Jugoslavije. Bio je jedan od **najcenjenijih premijera Vlade u svetu** a taj svet ga je veoma poštovao. Jugoslavija bi brzo ušla u Evropsku uniju da je rušitelji SFRJ klicom nacionalizma nisu uništili, izazvavši bratoubilački rat i raspad zemlje.

Užice, II Kongres je bio poslednji veliki skup gde su sve Republike i Pokrajine SFRJ došle sa najvišim vrhom tadašnje države. Premijer **Marković je ceo dan ostao sa jugoslovenskim pronalazačima** a zbog dolaska u Užice morao je da odloži 86 domaćih i 36 međunarodnih vrlo značajnih obaveza. **U tome i jeste vrednost premijera Markovića** za koga se može reći da je bio najpopularnijih predsednik Vlade svih vremena sa ovog našeg područja.

Danas na ovakve sastanke, gde se govori o Tehnološkim inovacijama i unapređenju proizvodnje, retko dolaze pomoćnici ministarstva a kamoli ministri. **Eto to su ti kadrovi** o kojima Ante Marković govori. Oni nas sigurno ne mogu izvući iz krize a kamoli dovesi u Evropsku Uniju.

* * *

Tehnološke inovacije (TI) su odavno postale opsesija u svetu kojim se bave Ujedinjene Nacije kao i Vlade najrazvijenijih zemalja da bi ubrzali svoj privredni razvoj. Specijalizovane organizacije UN (UNCTAD, WAPO i dr.) da bi rešile globalni problem na zemlji, bogati Sever i siromašni Jug i uspostavile novi međunarodni ekonomski poredak, inovacijama daju veliki značaj. Svi danas znamo da je rast proizvodnje nepredvidiv i da više zavisi **od TI nego od finansijskih sredstava** koja se ulažu u razvoj i od prirodnog bogatstva. One su

Sl. 46 – Ante Marković i Dragutin Zelenović predsednik Vlade Republike Srbije, sa najvišim funkcionerima Federacije i Republike Srbije na II Kongresu

Sl. 47 – Otvaranje beogradske Izložbe inovacija 2009. To su uz Banja Luku, Novi Sad i još neki retki ostaci pravih vrednosti Inovacijskog pokreta, koga je Ante Marković maksimalno podržavao

svetsku ekonomsku krizu 1929-1933 rešile uz pomoć još nekoliko faktora manjeg značaja. U svetu smo imali nekoliko značajnih inovacijskih pokreta, u **XIX veku u SAD-u**, početkom XX veka u nekoliko evropskih industrijski razvijenih zemalja, naročito Nemačka, posebno je poznat IP u **Japanu u drugoj polovini XX veka**, mada od sedamdesetih godina deluje i pokret u Jugoslaviji, Kini, Južnoj Koreji, Brazilu i drugim zemljama. To danas, za vreme nove ekonomske krize u svetu treba dobro imati u vidu.

TI su privredne aktivnosti jer se stvaraju u privrednim subjektima pa je za njihov razvoj Privredna Komora vrlo značajna. Savez pronalazača okuplja autore masovnog inventivnog rada kao društvena organizacija entuzijasta.

Privredna komora Jugoslavije je osnivač Saveza pronalazača Jugoslavije daleke 1956 god. Uz veliku podršku u to vreme Savezne Vlade. Saradnja je uvek bila dobra. Stvarani su Aktivni pronalazača u fabrikama kao nosioci masovnog inventivnog rada u zemlji. Predsednici Saveza su bili ugledni privrednici, naučnici i stručni radnici. **Komora je kreirala kadrovsku politiku Saveza** vodeći računa da ne ojačaju one snage u društvu koje su za esnafsko delovanje Saveza, što je jako štetno sa tačke gledišta bržeg razvoja inovacijske delatnosti. Zatvaranje saveza samo u svoje redove dosta je bilo prisutno sve dok Savezna Skupština SFRJ nije proglasila **1975. za Godinu Tehnoloških** inovacija sa osnovnim ciljem da udruži sve snage u zemlji za stvaranje i primenu što većeg broja domaćih kreacija i TI u privredi. Privredna Komora Jugoslavije je bila stub realizacije ove Odluke uz pomoć Savezne Vlade, Sindikata i Saveza pronalazača Jugoslavije.

Raspadom zemlje (SFRJ) **sve institucije su stradale pa i Komora**, jer prave vrednosti su potonule a često najgori isplivali na površinu.

Sl. 48 – Mika Špiljak (prvi s dasna), prvi čovek Inovacijskog Pokreta, bio je sve vreme sa pronalazačima u Užicu

inovacijska aktivnost zamre. Formiran je i statutarno u PKS **Odbor za tehnološke inovacije** i time legalizovani pronalazači u Komori. To je bilo veoma značajno za Inovacijski pokret, koji ovim Aktom postaje ponovo Institucija. Komora postaje centar inovacione aktivnosti u zemlji, **a Savez pronalazača dobija time značajnu ulogu** da masovan inventivni rad razvija u privredi.

Počinju značajne aktivnosti Komore (Odbor za TI) sa državnim organima, posebno sa Ministarstvom za nauku i tehnologiju i Srpskom Akademijom Nauka i Umetnosti. Sve aktivnosti u zemlji u toku godine na razvoju inovacijske delatnosti sumirale su se na tzv. **Oktobarskim susretima pronalazača u Privrednoj Komori Srbije**. Tako da je obeležavanje 12. oktobra – Dana novatora koji je Inovacijski pokret redovno održavao do raspada zemlje u Privrednoj Komori Jugoslavije, prešao u Srbiju. Posle tzv. Demokratskih promena, Evropska Unija je pored pomoći, donacija i povoljnih kredita kao pravu stvar ponudila, imajući u vidu da je u našoj zemlji delovao snažan Inovacijski pokret, pomoć kod izgradnje inovacionog sistema. **Time su nam pokazali put kojim treba ići** da bi privredni razvoj, koristeći sopstvene snage, digli na viši nivo. Bez toga nema konkurentnosti domaće proizvodnje na međunarodnom tržištu, niti liberalizacije tržišta.

Privredna Komora Srbije je zajedno sa Ministarstvom za nauku, **ministar Dragan Domazet**, pristupila veoma ozbiljno poslu. Animira se privreda sa ciljem da se uopšte shvati značaj intelektualne svojine, a posebno TI – патената i žigova u privrednom razvoju. Deluje se u dva pravca: **da se stvara povoljna klima u privredi i izgradnja stimulativne zakonske regulative**. Komora postaje mesto gde se pored privrednika okuplja i naučna elita sa predsednikom SANU na čelu, zatim istaknuti državni funkcioneri, ministri, predsednici Vlade i predsednik Republike Srbije više puta.

Sl. 49 – Mr. Milan Pavić (drugi s leva), predsednik Privredne Komore Jugoslavije kao i premijer, aktivno su radili na dokumentima za II Kongres. Jože Jan, predsednik Saveza pronalazača Slovenije (krajnji desno)

Rezultat ovakve saradnje je nekoliko značajnih stvari koje su **uradjene u duhu smernica EU**. Proglašavamo pronalazače Godine u Srbiji, organizuju se izložbe inovatora u Komori, donose se podsticajne mere za primenu sopstvenih inovacija u privredi, obnavlja se Pupinov Fond uz pomoć Selakove fondacije, gde najveću korist imaju pronalazači – preduzetnici. Obeležava se 150 godina od rođenja Mihajla Pupina, prisutno preko 5000 ljudi iz celog sveta i sanira se njegova kuća u Idvoru, organizuje se Takmičenje za najbolje Tehnološke inovacije u zemlji, vrši se reforma finansiranja Inovacionih projekata i kruna svega Skupština Srbije usvaja **Zakon o inovacionoj delatnosti** kao osnove za brži razvoj inovacionog sistema. Shodno Zakonu formira se Upravni Odbor Inovacionog fonda, gde pored ostalih i Komora ima svog predstavnika. Vlada Republike Srbije je shodno Zakonu, na predlog Privredne Komore Srbije, imenovala pat. ing. Milana Božića za člana Upravnog Odbora inovacionog Fonda.

Sl 50 – Koliko je Inovacijski pokret bio jak, najbolje govori ova slika. Na sastanku u Privrednoj komori Jugoslavije gde se raspravlja o ciljevima Pokreta, zajedno sede s desna na levo: mr. Milan Pavić, predsednik PKJ, dr. Marjan Rožić predsednik Skupštine SFRJ, patentni ing. Milan Božić predsednik SPJ i mr. Anđelko Vasić predsednik VSSJ

za nauku **suspenduje rad Upravnog Odbora** i celu priču vraća na period pre donošenja Zakona. Oštre kritike su upućene iz Komore i privrednici traže da se Zakon primenjuje. Menjali su se ministri ali Zakon se i dalje ne primenjuje, ignoriše se mišljenje onih zbog kojih je Zakon i donešen. Nada se pojavila kada je novi ministar za nauku **Božidar Đelić** 15.09.2008. na sastanku „**Smernice za dalji razvoj nauke i tehnologije u Srbiji**” pomenuo Zakon. Ipak, interes lobista kojima ne odgovara da se Inovacioni projekti transparentno finansiraju ne dozvoljavaju primenu Zakona do današnjeg dana.

U Komori su se takođe dešavale značajne promene. Prvo je došao novi sekretar u Odbor za tehnološke inovacije, a kasnije je izabran novi predsednik Komore. Ne proveravajuć i tačnost informacija o radu, **neki odgovorni ljudi Komore, pokušavaju da ukinu Odbor za tehnološke inovacije** navodno jer „ništa ne radi“. Oni se zalažu da se formira „Neki novi Centar“ koji će sve probleme da reši. Time su pokazali koliko razumeju probleme tehnološkog razvoja zemlje. Odbori su direktna veza sa privredom i regulisani su Statutom Komore i ne treba ih dirati, a Centri su unutar Komore i imaju manju mogućnost da šire inovacijsku delatnost u privredi.

U celoj toj priči, meta je nažalost, sekretar Odbora prof. dr Radovan Kovačević, koji odlično razume ulogu Komore u Inovacijskom pokretu. Ova priča i mnogi drugi primeri pokazuju koliko je Ante Marković i danas u pravu. Nema izlaza iz krize bez sposobnih ljudi, koji su često u našoj zemlji šikanirani.

U jednom dužem periodu posebno priznanje Inovacijskog pokreta zaslužuju prof. dr. **Dragan Domazet** ministar u Vladi Republike Srbije i prof. dr **Slobodan Milosavljević** predsednik Privredne Komore Srbije. Prvi je pomagao kod obnove Pupinovog Fonda i pripremio sve za donošenje Zakona o inovacijskoj delatnosti, a drugi je pomogao kod obeležavanja 150 godina rada i dela Mihajla Pupina, kod obnove njegove kuće, kao i kod Takmičenja za izbor najbolje TI u Srbiji.

Skupština Srbije, Zakon o inovacionoj delatnosti je usvojila za vreme mandata ministra za nauku dr. **Aleksandra Popovića**, što je u privredi kod pronalazača izazvalo veliku radost i nadu da će ključni faktor svake proizvodnje doći do punog izražaja.

Nažalost, kada se očekivalo maksimalno angažovanje svih na primeni Zakona, Ministarstvo

Sl. 51 – Rada Kedža i Rada Miletić po završetku II Kongresa od velikog napora onesvestile su se!

Da se cela priča sa Komorom može kretati na bolje nadu daje **novi predsednik Komore Miloš Bugarin**. On je održao 21.05. 2009. dobar sastanak sa radnicima Komore, a koji ove godine treba da idu u penziju. Glavna teme je bio razgovor o **reformi Komore i nova programska orijentacija** da bi se Komora sačuvala do 2013 kada stupa na snagu novi Zakon o komorama, što je radnike prijatno iznenadilo.

Viziju Komore dao je predsednik Bugarin, sa molbom da mu ljudi od iskustva tu pomognu. Predsednikova vizija daje nadu da se Komora može spasiti, i ako se može u jednoj rečenici iskazati: onda je to Komora koja će svojim radom pokazati da **isključivo štiti interese privrede i partner je Vladi** u tim nastojanjima.

Na sastanku je rečeno: za takvu Komoru smo svi i da je tako radeno verovatno ne bi ni došli u ovu situaciju. Nažalost viziju ne možete realizovati i Komoru spasiti sa načinom na koji je do sada radeno. **Mora se cela stvar okrenuti za 180°**. Prvo, prave vrednosti moraju doći do izražaja i da pokažete da to cenite. **Sekretarima Odbora i Udruženja treba jačati poziciju** čija se uloga godinama minimizirala, a potpredsednici kojih nepravedno ima puno i često ne znaju dovoljno posao, do sada su imali uglavnom privilegije. Drugo, Komora u svemu mora biti saradnik Vladi, a nikako podanik. Treće, **sekretari i potpredsednici moraju biti afirmisani ljudi** iz svoje oblasti a nikako početnici sa malo iskustva jer nemaju prolaz u Ministarstvu, velikim privrednim sistemima, bankama i sl.

Sl 52 – Ante Marković govori u Užicu na II Kongresu

Segmenti govora*

Ante Markovića iz Užica

Drugarice i drugovi, delegati II Kongresa,

Dozvolite da izrazim **veliko zadovoljstvo što mogu da prisustvujem** vašem Kongresu, da sudelujem u njegovom radu i da izrazim veliku zahvalnost što ste me pozvali i omogućili da vam se ovdje obratim u svoje ime i u ime Saveznog izvršnog vijeća, te da vam zaželim uspješan i plodonosan rad.

Ima više razloga koji su me **motivisali da dodem na vaš Kongres** i da nešto kažem.

....

Tada je Jugoslavija oslobađajući se svega što je sputavao ljude, onemogućavalo razmišljanja, slobode, toga smogla snage da traži nova inventivna rešenja. Imao sam zadovoljstvo da sam u to vreme kao **mlad inženjer**, projektant i konstruktor, **sudjelovao i na prvim kreativnim inovacijskim rešenjima** i u traženju nove organizacije, načina rada i stimuliranja u našoj zemlji.

....

U periodu traženja novih rešenja organiziran je **I Kongres pronalazača u Ljubljani**, trebalo je da prođe 33 godine da se organizuje i II Kongres u Užicu, koji ima mnogo simbolike u tome što se organizira u vreme u kome se oslobađa snaga ovog društva u traženju novih riješenja, novih izlaza, novih puteva.

....

Oprijedijelili smo se da **inovirajući razvijemo društvo** na takav način da ono može da izrazi ovu osnovnu strategiju koju moramo postići, da razvijemo jedan novi ekonomski sistem koji će poštovati ekonomske zakonitosti, dajući im da dođu do izražaja u punom smislu. Prihvatajući **zakonitosti tržišta kao civilizirano dostignuće** bez koga se ne može razrješavati suprotnost ovog nivoa razvoja, prihvatajući da na njemu moraju da deluju svi

Sl. 53 – Koreni su jaki, sa beogradske izložbe inovacija 2009.

* Ceo govor se nalazi u knjizi Milana Boića "Tehnologija i patenti sredstvo dominacije"

faktori – i rad i kapitali i robe – da moraju doći do izražaja znanje i njihovo pravo da ekonomski i razvojno odlučuju, **moramo doći do čoveka** sa njegovim pravima, motivacijama, inicijativama i interesima da se, boreći se za sebe, bori i za društvo, zato što je to njegov iskonski interes.

.....

Moramo omogućiti **promjene u privrednom sistemu** koje će biti adekvatna promjenama u ostalim djelovima društva, u privredi i ekonomiji, a otvaranjem pluralizma vlasništva moramo otvoriti i politički pluralizam.

Na osnovu toga, moram reći i nešto što bi bila i **jedna od poruka Kongresu**: nećemo se moć i razvijati uspješno kao društvo na novom konceptu i novom sistemu ako se ne budemo uporno, konzistentno i kontinuirano **otvarali prema svijetu**, ukoliko ne budemo sve više prisutni u njegovim kretanjima i ukoliko sve više svijet ne bude prisutan u našim kretanjima.

Na žalost, kod nas je jako mnogo monopola. Otvarajući se prema svijetu, mi se moramo **boriti protiv svih monopola**, u proizvodnji, trgovini, ekonomiji, protiv monopola na znanje, ideje, monopola na siromaštvo, je svi ti monopoli vuku samo u siromaštvo.

.....

Mi se sada nalazimo u periodu u kojem prelazimo sa ugovora o nekim poslovima na njihovu realizaciju, iz projekata prelazimo na tehnologiju i proizvodnju u kojoj moramo napraviti **nove proizvode**.

.....

To bi bila i moja druga poruka, jer sada dolazimo u najteži period u kome te ideje i projekte treba pretvoriti u život, u realno, pretvoriti u funkciju. Vjerujte, da tada i nekoliko, a najmanje jedna sijeda i ma koliko mudra glava bila, ne može zamijeniti interes, motivaciju, inovatorstvo hiljada i miliona ljudi koje dovodi u novi ambijent, gde njihov interes i sloboda stvaralaštva mogu i moraju da formiraju novo društvo.

To ste i vi ovdje. Sada počinje proces Moramo otvoriti nov razvijni ciklus u kome ćemo bitno **menjati strukturu naše privrede**.....

.....

Treba nam, dakle, efikasna, **tržišno sposobna privreda**, a to znači i poduzeća, u kojima moramo otvoriti konkurenciju svih vrsta vlasništva

.....

U tom pogledu **inovacije** na svim područjima našeg života i rada **postaju naša nužda**. Ona će sa svim ostalim snagama društva koje žele da postignu napredak, sa progresivnim snagama, morati da dominiraju u sledećem vremenskom periodu.

.....

Prelaz u jedan novi sistem ne može biti ni jednostavan ni bezbolan.....Kao što sam i sada, kada sam dolazio ovamo, doživeo izlazak iz magle došavši u ovo Užice obasjano suncem, možda time i ljepše nego što jeste, iako je i ovako lijepo, **tako bi trebalo da i ovaj Kongres bude dio tog novog procesa iz koga izlazimo, iz te naše magle**, iz ove krize i ulazimo u jedno novo, civilizovano i kulturno društvo. Siguran sam da će ovaj Kongres dati svoj doprinos procesu tog razvoja.

*Sl. 54 – Mr Milan Pavić
predsednik PKJ podnosi glavni
referat na Kongresu*

*Sl. 55 – Premijer je učestvovao i u pratećim manifestacijama,
posebno u kulturno-umetničkom programu*

PROMOCIJA GLASNIKA 6

Selakova fondacija koja obnavlja Pupinov fond izdala je do sada pet GLASNIKA iz kojih se vidi njena aktivnost

ПРИВРЕДНА
КОМОРА
СРБИЈЕ

ODBOR ZA TEHNOLOŠKE INOVACIJE

Datum: 25.06.2008.g.

Broj: 24-4/3

Dame i gospodo, poštovani prijatelji

Tradicionalni Oktobarski susreti pronalazača održali su se prošle godine prvi put u Srpskoj Akademiji Nauka i Umetnosti uz aktivno učešće Svetske organizacije IFIA. Susreti imaju višestruki značaj, ali sigurno da je njihov najveći domet što je započet proces obnove Pupinovog Fonda.

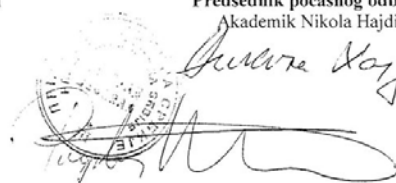
Koordiniranom akcijom u zemlji, pre svega institucija kao što su: Privredna komora Srbije, SANU, Savez pronalazača, Matica srpska, Ministarstvo nauke Srbije kao i uz značajnu finansijsku podršku "Selakove fondacije", stvoren je jedan organizovan skup stvaraoca i kreativnih ljudi koji su nastavili da razvijaju Pupinov Fond. Jedna od značajnih aktivnosti Fonda je da pomaže mlade pronalazače koji imaju svoje firme, pre svega, u osvajanju patentiranih proizvoda. Odobrava stipendije studentima i dacima kao i druge vidove pomoći u cilju usavršavanja i kreativnog prezentovanja sebe, svoje zemlje i Fonda kao institucije.

Selakova Fondacija redovno godišnje izdaje GLASNIK u kome pored svoje aktivnosti - pomoć mladima, podseća na velikane nauke kako bi prave vrednosti otrgla od zaborava. Ove godine izašao je Glasnik br. 6, čiju promociju ćemo da obeležimo u Privrednoj komori Srbije 10.07.2008, Terazije 23, sala 1 na VIII spratu u 12,00 časova.

Posebno nam je zadovoljstvo da Vas pozovemo na promociju GLASNIKA, gde će se, uz prijatno druženje, razgovarati o aktuelnim problemima bržeg razvoja nauke i tehnologije, i obeležiti 20 godina rada Selakove pomoći pronalazačima naše zemlje.

Predsednik Odbora
Mr Djuro Borak

Predsednik počasnog odbora Fonda
Akademik Nikola Hajdin

Skup je otvorio prof. dr Radovan Kovačević, sekretar Odbora za tehnološke inovacije u Privrednoj komori Srbije:

Dame i gospodo, uvaženi pronalazači, cenjeni prijatelji i dragi gosti,

Čast mi je i zadovoljstvo da pozdravim sve prisutne na današnjoj promociji Glasnika 6, cenjenog glasila pronalazača i inovatora, Selakove fondacije, a posebno pozdravljam: akademika **Nikolu Hajdina**, predsednika Srpske akademije nauka i umetnosti; **Stojana Jeftića**, potpredsednika Privredne komore Srbije; **Nikolu Stojišića**, predsednika Privredne komore Vojvodine **Milana Pavića** i **Baneta Vujinovića**, dugogodišnjeg predsednika Privredne komore Jugoslavije i Beograda; **Nikolu Milinića**, generalnog direktora KBC Bežanijska Kosa i **Gorana Simića**, generalnog direktora Invest-Importa.

Sl. 56 — Akademici Nikola Tasić i Aleksandar Marinčić u razgovoru sa generalnim direktorom KBC Bežanijska kosa Nikolom Milinićem i njegovim zamenikom Blagojem Đukanovićem

Cenjeni gosti, jedna od značajnijih akcija koje smo sprovedi unutar komorskog sistema je aktivnost na donošenju Zakona o inovacijama i obnova „Pupinovog Fonda” preko „Selakove fondacije”. Dosledno zastupajući interese pronalazača, u nastojanju da se poboljšaju polazni uslovi finansiranja inovacijske delatnosti, Privredna komora Srbije čvrsto stoji na stanovištu da se unapređenje finansiranja javlja kao ključna pretpostavka širenja i omasovljenja inovacionog talasa. Takođe, želimo da u saradnji sa Srpskom akademijom nauka i umetnosti, Ministarstvom za nauku i svim drugim relevantnim institucijama i subjektima, delujemo u pravcu unapređenja uslova za razmah inovacione aktivnosti u narednim godinama.

Sl. 58 – Pažljivo se prati promocija, (s leva na desno) Mile Dević, Stanko Bijelić, Petar Novaković....

Slobodan sam da skrenem pažnju na dugu i plodnu istoriju pronalazaštva na koju podsećam i čije tradicije neguje Glasnik. Godinama unazad Privredna komora Srbije je bila okrilje za održavanje „Oktobarskih susreta pronalazača”, na kojima se, uz prezentacije najnovijih pronalazaka i naučnih prodora, neguje i tradicija podsećanja na velikane naše nauke i pronalazaštva.

Sl. 57 – Goran Simić, generalni direktor Invest-Importa, na promociji

Glasnik 6, koji se nalazi pred nama, a o kome će nam nešto kasnije govoriti **Milan Božić** naš istaknut poznavalac ove oblasti, najbolja je potvrda da pronalazaštvo u Srbiji ima svoje perspektive. Odbor za tehnološke inovacije PKS će svesrdno podsticati i podržavati ove aktivnosti.

Mladen Selak zbog kašnjenja aviona nije sa nama. Dozvolite mi da pročitam telegram koji nam je povodom toga poslao.

Sada bih zamolio uvaženog akademika Hajdina, predsednika SANU, da uzme reč. Izvolite gospodine Hajdin.

Nikola Hajdin, predsednik SANU, uzima reč:

Dame i gospodo, dragi prijatelji,

U našoj zemlji čine se ogromni naponi da se prevaziđe teško stanje, posebno u privredi, da bi se bolje živelo. Poboljšanja u privredi nema bez razvoja nauke. Niko do sad u svetu nije u sličnoj situaciji rešio ekonomsku krizu, u prvom redu zaposlenost i stabilnost valute, bez snažne privrede u kojoj je tehnologija ključ razvoja, a patenti ključ tehnologije. To je filozofija koja je stvorila danas najmoćnije zemlje sveta. Samo saradnjom sa tim zemljama možemo stvoriti snažnu privredu.

Oktobarski susreti pronalazača koji se tradicionalno održavaju u Komori, prošle godine prvi put u SANU, podstiču razvoj primenjene nauke. Donešena su dva zakona: o Inovacionoj delatnosti i Naučno istraživačkom radu. Zajedničkom akcijom Privredne komore Srbije, SANU, Saveza pronalazača i Ministarstva za nauku, a uz finansijsku podršku Selakove fondacije, započet je proces obnove Pupinovog fonda. Pomaže se mladim pronalazačima koji su na svojim patentima formirali firme i daju se stipendije đacima i studentima. Ove aktivnosti se **najbolje vide iz Glasnika Selakove fondacije**, koji izlazi jednom godišnje. Izdvojiću jednu, iako ih je bilo puno, obeležavanje 150 godina od rođenja Mihajla Pupina, gde se u Idvoru okupilo preko 5.000 ljudi iz celog sveta, a pokrovitelj je bio predsednik Republike Srbije, gospodin Boris Tadić. Bila je to sjajna aktivnost koja pokazuje da su naši velikani stvarali svetsku civilizaciju.

Mi smo zahvalni gospodinu Mladenu Selaku što pomaže naše mlade pronalazače i što kroz GLASNIKE veliča naše velikane kako je to urađeno i u **broju 6**.

Hvala!

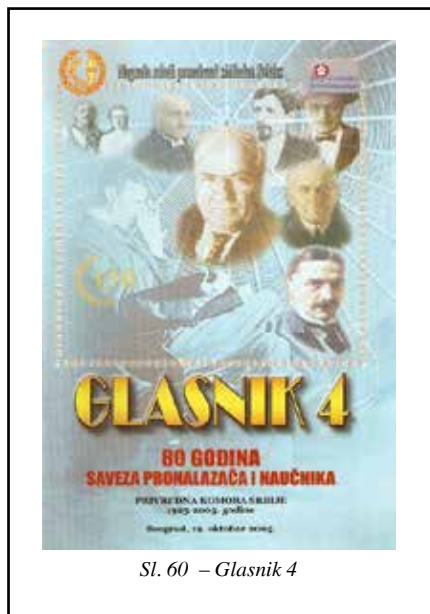
* * *

Milan Božić, glavni i odgovorni urednik GLASNIKA Selakove fondacije, govorio je o sadržaju GLASNIKA 6.

Glasnici Selakove fondacije, pored praćenja aktivnosti u zemlji na razvoju inovacijske delatnosti i obnove Pupinovog fonda, redovno ističe naše velikane nauke i tehnike, koji su uglavnom zaboravljeni. Zalažući se da se prave vrednosti u našoj zemlji ne smeju zaboraviti, Glasnik posebnu pažnju posvećuje velikanima koji su razvili privredu **mlade srpske države u XIX i XX veku** (Sima Lozanić, Đorđe Stanojević, Miloš Savičić, Đorđe Radić, Kosta Alković, Ljubomir Klerić, Đorđe Vajfert, Toša Selesković, Ignjat Bajloni, Kosta Milovanović, Josif Pančić i dr.). Takođe i velikanima koji su svojim pronalascima rešavali tehničke probleme na globalnom nivou, doprinoseći razvoju svetske civilizacije (**Mihajlo Pupin, Nikola Tesla, Dobrivoje Božić, Mihajlo Petrović, Milutin Milanković dr.**).

Sl. 59 – Akademik Nikola Hajdin, predsednik SANU, govori

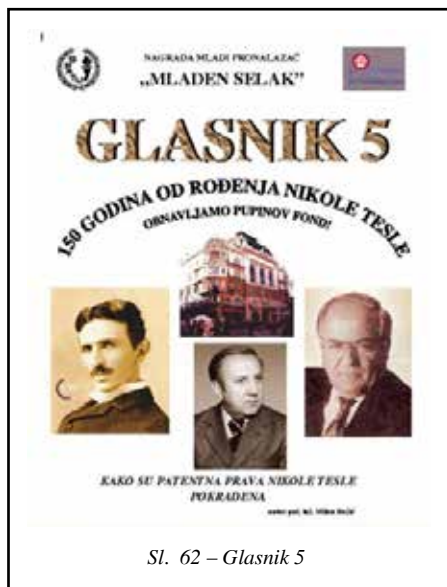

Sl. 60 – Glasnik 4

Posebno se piše o delu Pupina. **Prof. univerziteta Pavle Miljanić**, sjajni srpski naučnik, završio elektrotehniku na Sorboni i odlični matematičar, napisao je 1933. g. knjigu „**Teorija prostiranja telefonskih struja sa posebnim osvrtom na Pupinovu naučnu teoriju**”. Bio je tada jedan od retkih naučnika u svetu koji su tako dobro razumeli šta je Pupin uradio za nauku i sve je to matematički, preko parcijalnih dife-

Sl. 61 – Milan Božić govori o sadržaju GLASNIKA 6, koji posebno ističe naše velikane nauke i tehnike, pored neprevaziđenog Mihajla Pupina. Govori se o Toši Seleskoviću i Ljubomiru Klariću i njihovom ogromnom doprinosu razvoju Srbije. Pominje legende Inovacijskog pokreta koji su nas prethodne godine napustili zauvek: ing. Milenko Pupović, akademik Vladimir Bošnjaković i ing. Slavka Popović. Osvrće se na istorijat Pokreta i govori o najuticajnijim ljudima bivše Jugoslavije koji su ga podržavali. Uticaju specijalizovanih organizacija UN (UNCTAD, WIPO) na razvoj pokreta, privredne reforme i drugo.

Sl. 62 – Glasnik 5

rencijalnih jednačina, obradio. Pupin je bio oduševljen knjigom i ponositi što je njegov zemljak to bolje razumeo nego svetska naučna elita. Pavle Miljanić tvrdi: „**Samo je Pupin imao tu retku sreću da stekne jednaka prava na slavu u čistoj i primenjenoj nauci.**” Ne znam u svetu da li bi se našao takav naučnik.

Sl. 63 – Kako unaprediti Inovacijski pokret – razgovaralo se i za vreme svečanog ručka dva prijatelja Stojšić i Hajdin. Nikola Stojšić je uvek bio jedna od najvećih podrški inovacijske delatnosti u Komoskom sistemu. Ono što je za pronalazače akademik Hajdin bio u nauci to je Stojšić bio u privredi

Rada Kedza

From: Martin Selak [mselak@astromachine.com]
Sent: Tuesday, July 08, 2008 16:17
To: rada.kedza@pks.co.yu
Subject: Email

Dragi moji prijatelji pronalazači,

Zadnji Oktobarski susreti su održani u hramu srpske nauke uz učešće svetske organizacije pronalazača. Danas pravimo promociju glasnika br. 6 iz koga se može videti da mi sa vama smo već preko dvadeset godina. Broj onih koji se bave naukom uz našu pomoć, skromno mogu reći prelazi hiljadu.

Od srca mi je žao što danas nisam sa vama, ostvarajući viziju Mihajla Pupina, čije ime ova fondacija nosi. Ja vas od srca pozdravljam.

Moj iskreni pozdrav mome dragom prijatelju akademiku **Nikoli Hajdinu** kao i posebno poštovanje **Predsedniku Srbije Gospodinu Tadiću**.

**Vaš,
Čika Selak**

Sl. 64 – Sekretari u Komori, Branislava Žunić i Milan Prostran, su generacija iskusnih sekretara Komore kada se struka veoma cenila

Sl. 65 - Radmila Miletić sa generalnim direktorom Invest-Importa Goranom Simićem

Sl. 66 – Akademik Aleksandar Marinčić (u sredini) istaknuti društveni radnik u oblasti nauke i tehnike. Napisao je puno knjiga i tekstova o Tesli, Pupinu i drugim našim velikanima. Jedan je od urednika GLASNIKA-Selakove fondacije

Sl. 67 – Bez podrške akademika Nikole Hajdina Predsednika SANU-a, ne bi bilo ni Selakove fondacije

IZLOŽBE

6-a INTERNACIONALNA IZLOŽBA INOVACIJA, NOVIH TEHNOLOGIJA I PROIZVODA U KINI

JUBILARNA GENERALNA SKUPŠTINE IFIA

Oktobarski susreti pronalazača 2007. održani su u Beogradu u Srpskoj Akademiji Nauka i Umetnosti uz suorganizaciju Svetske organizacije pronalazača. Tema je bila „**Inovacije-zdrava i sigurna čovekova okolina**”. Zbog dobre organizacije Susreta, kao nagradu, Savez pronalazača Beograda je pozvan da aktivno učestvuje u Kini.

Predstavnici Saveza pronalazača Beograda sa delegacijom pronalazača Beograda i radovima beogradskih pronalazača prisustvovali su „Internacionalnoj izložbi inovacija, novih tehnologija i proizvoda”, Međunarodnoj konferenciji inovacija “**Budućnost**”, kao i jubilarnoj Generalnoj Skupštini IFIA koji su održani od 16-21. oktobra 2008. god. u Suzhou u Kini u organizaciji **Nacionalnog saveza pronalazača Kine i IFIA-e.**

Članovi ekipe za Suzhou su bili predstavnici i pronalazači Beograda sa radovima i to:

- a) **Mr Đuro Borak** - predsednik Saveza i šef delegacije
- b) **Prof. dr Obrad Zelić**, član
 1. Prof. dr Obrad Zelić, Stomatološki fakultet Beograd, **Ozosept preparati (gel, sprej, ampule)**
- c) **Ivana i Borivoj Đujić** sa radovima
 2. Prof. Ph. D. Ivana S. Đujić, član, inovator, Univerzitet Beograd, IHTM – Sektor za hemiju, Beograd, Srbija, **Procedura za folijalni tretman žitarica sa određenim sadržajem i distribucijom seleno. Kombinacija folijalnog tretmana za žitarice sa selenom i ureom. Nutricione vrednosti živinskog jajeta i procedure za njihovu proizvodnju**
- d) **Igor i Boris Jurić i Snežana Nedeljković**, članovi
- e) **Ing. Milenko Milinković**, član
 3. Milenko Milinković, dipl. inž. el., Milinković Company, Beograd, Srbija, **Konstrukcija i izrada hala sa elementima od ferocementa**
 4. Drago Jurić, dipl. inž. mašinstva, Kompanije TRIO, Beograd, Srbija, **upotrebe elektro detonatora u rudnicima sa metanom.**

Sl. 68 – Izgled štanda Saveza pronalazača Beograda pred otvaranje izložbe

Sl.69 – Prof. dr Ivana Đujić dobila zlatnu medalju Saveza pronalazača Rusije

Sl. 70 – Milenko Milinković dobio Zlatnu medalju IFIA

f) Nošeni su i prezentovani radovi sledećih autora

5. **Prof. dr Milan Dević**, Kompanija Simprolit, Beograd, Srbija, „*Simprolit® System*”
6. **Prof. dr Miodrag Nestorović**, Arhitektonski fakultet, Beograd, Srbija, *Napredni razvoj prostornih struktura primenom elemenata od simplilita*
7. **Sava Hranisavljević, dipl. inž.**, dr Branislav Simonović, dr Miroslava Dojčinović, dr Mladen Simonović, Institut za opštu i fizičku hemiju, Beograd, Srbija, *Nova tehnologija za prerađu hrane korišćenjem visokokvalitetne hrane, dietetski i farmaceutski proizvod*
8. **Dr Mladen Simonović**, Sava Hranisavljević, dipl. inž., dr Miroslava Dojčinović, dr Branislav Simonović, Institut za opštu i fizičku hemiju, Beograd, Srbija, *Novi tehnološki koncept za proizvodnju prirodnih antioksidanata*
9. **Zoran Petrašković, dipl. inž.** gr., Inovacioni centar DC-90, Beograd, Srbija, „*SYSTEM DC90*” - *Sistem zaštite od seizmičkih potresa*
10. **Miloš Lopar**, Proizvodno razvojni centar Lopar, Beograd, Srbija, „*AUTOMATIC LOPAR*” - *Pojas za spašavanje „Automatik Lopar”*
11. **Prof. dr Ljiljana Tihaček-Šojić**, Klinika za protetiku, Stomatološki fakultet Beograd, Srbija, *Specijalna konstrukcija zubnih fiksni proteza i zamena parcijalnih proteza i modifikacija plombe na prirodnom zubu radi prihvatanja izmenljive parcijalne proteze*

Sl. 71 – Igor Jurić i Snežana Nedeljković dobili Zlatnu medalju IFIA

Za izložbu u Kini su se prijavili autori iz 40 zemalja, sa 196 učesnika sa 573 inovacije. Organizator ističe da je Izložbu, pored visokih zvanica Ministarstva, vlasti Kine i grada Suzhou-a posetilo preko 20.000 posetilaca.

Ocena je da su eksponati iz **Srbije (Beograda)** bili dobro pripremljeni, a nivo izloženih eksponata je bio na vrlo visokom nivou. Interesovanje je bilo izuzetno, tako da su posetioci posebno pokazali interesovanje za: Projektovanje i izradu hala korišćenjem „Fero cementa” i „Simplilita”, kao i gradnju koja prati taj sistem primenom prostornih struktura, zatim proizvodnja i primena preparata „Ozosept” uz rad ostalih učesnika iz oblasti stomatologije kao i

Sl. 72 – Prof. dr Obrad Zelić sa Medaljom Saveza pronalazača Kine

Sl. 73 – Uručjenje IB velike zlatne medalje sa likom Nikole Tesle Savezu pronalazača Kine

Sl. 74 – Poseta sudanskom štandu

proizvodnju i korišćenje selena, upotreba elektro detonatora u rudnicima sa metanom, zatim pojas za spasavanje, nova tehnološka rešenja za proizvodnju zdrave hrane i antioksidanata kao i sistem zaštite od zemljotresa. Značajno je istać i da je bilo posebno interesovanje za gradnju hala sa primenom novih tehnologija, u primeni materijala za laku, vrlo efikasnu, ekonomičnu i sa energetskeg aspekta visoko efikasnu gradnju. Kao podatak valja istaći da je direktor sajma nekoliko puta dolazio i raspitivao se o mogućem sklapanju ugovora o gradnji takvih objekata na prostoru Sajma po sistemu ključ u ruke.

Ukupno gledano na broj učesnika, naši inovatori su dobili značajna priznanja i medalje.

Savez pronalazača Beograda je dodelio Veliku zlatnu medalju IB sa likom Nikole Tesle povodom 40 godina IFIA, organizaciji IFIA, kao i domaćinima **Savezu pronalazača Kine**. Pored prezentacije radova na Izložbi, delegacija je uzela učešće i na Međunarodnoj Konferenciji inovacija „Budućnost”, odnosno uzela je aktivno učešće na Generalnoj Skupštini IFIA.

* * *

OTVORENA MEĐUNARODNA IZLOŽBA „PRONALAZAŠTVO-BEOGRAD 2009”

U centralnom domu Vojske Srbije u **Beogradu 18.05.2009.** otvorena je tradicionalna Međunarodna izložba pronalazaka, novih tehnologija i industrijskog dizajna. Prateće manifestacije su prigodno predavanje povodom 130. godina od rođenja Milutina Milankovića i inicijativa Evropske Unije sa Evropskom Godinom „Kreativnosti i inovacija”

Izložbu je otvorio akademik Đorđe Zloković.

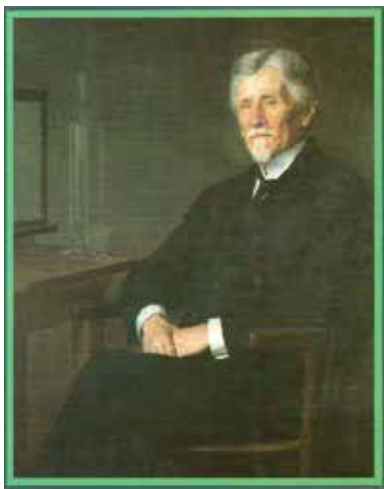
Sl. 76 – Razgledaju se eksponati na izložbi „Pronalazaštvo-Beograda 2009”

PRVI SRPSKI UNIVERZITET

Visoko školstvo se kod nas razvija preko stotinu godina a danas i uz pomoć privatnih univerziteta. Podsetimo se kako je sve počelo, osnivanjem prvog srpskog univerziteta daleke 1905 godine.

*Sima Lozanić, kao najstariji i najugledniji profesor, izabran je **9. marta 1905.** za rektora Univerziteta. Svečanost je otvorio kralj Petar I u prigodnom govoru proglasio Univerzitet otvorenim. Takođe, govor drži i prvi rektor, Sima Lozanić.*

Lozanić se obraća skupu i zahvaljuje KRALJU PETRU rečima:

Sl. 77 – Sima Lozanić jedan od najvećih Srpskih naučnika krajem 19. i početkom 20. veka. Bio je vrlo uspešan pronalazač.

„...Hitam da podnesem u ime univerzitetskih građana, najponizniju zahvalnost za visoko staranje koje je **Vaše Veličanstvo ukazalo srpskoj prosveti**, davši joj univerzitet, taj najviši hram nauke, koji smo toliko dugo i tako željno iščekivali. U nizu velikih dela koja će kititi vladavinu Vašeg Veličanstva, Univerzitet će zacelo imati i najvećeg značaja i najvišeg domašaja. Podnoseći zahvalnost za to visoko staranje, kličem: da živi njegovo veličanstvo Kralj Petar I i uzvišeni Kraljevski Mu Dom.”

„...Kolegijum našeg Univerziteta slavi današnju svetkovinu sa nekim osobitim osećanjem, s osećanjem u kojem pored radosti, ima i zebnje, jer je svestan težine poverenog mu zadatka, zna koliko je **teško podići prvi Univerzitet jednog mladog naroda do visine**, da može ostvariti nade koje se polažu na nj. Ali se uzdam da ćemo moći odgovoriti tom velikom pozivu, jer ćemo mu se predati svi složno. Kolegijumu koji se primio da nosi to teško breme, čestitam to samopouzdanje. Vama dragi učenici, našim akademskim sadrugarima – komilitonima – čestitam današnju svečanost, jer je vama pala u deo sreća da budete na prvom srpskom Univerzitetu prvi učenici.

Velika je ta sreća za vas stoga što ćete vi i vaši sledbenici imati da **ostvarite nade koje celo Srpstvo očekuje od našega Univerziteta**. Zadatak je velik i težak, ali se uzdam da ćemo mi, vaši nastavnici, umeti da vas oduševimo i da spremimo taj veliki poziv jer ćemo vas uvesti u najviši hram nauke koji je pun same istine, a vi, kada budete samo prišli tom svetlom oltaru, na mah ćete osetiti njegovu silnu moć, i bićete mu najpredaniji apostoli. Sebi, pak, čestitam tu retku sreću, što mi je dodeljena čast da budem **prvi rektor na prvom srpskom Univerzitetu**. ...Budeći, pak, narodnu svest, naš će Univerzitet u celom Srpstvu gajiti srpske uspomene i srpska osećanja, i veličati srpske ideale. Verujem, kao u kakav prirodni zakon, da će nam naš univerzitet, kad bude dostigao pravu visinu, podstaći celokupan život, i da će nam on biti glavni činilac u ostvarivanju naše narodne misli. Verujem da će i naš Univerzitet učiniti onakvu istu uslugu srpskom narodu kakvu su nemački i talijanski univerziteti učinili svojim narodima, kada su ih ujedinili.

I ako je Srbija bila žrtva divlje azijske navale, odupirala se ona toj najezdi uporno, i nikad joj nije bila podlegla potpuno. Svojim hajducima, ustanicima suzbijala je Srbija taj silni azijski pokret i zadržavala ga od daljeg prodiranja i tako je **Srbija štitila zapad od strašnog pustoša, obezbedivši mu time miran razvoj**. I na taj način je Srbija imala presudni uticaj na razvoj kulture zapada.”

Sl. 78 – Slobodan Simić, srpski dobrotvor pomaže

Zatim, Lozanić govori o razvoju Liceja (1838-1863) i velike škole, i nastavlja:

„Velika je škola za celo vreme svoga postojanja, bila jedina uzdanica celoga Srpstva, pa je privijala oko sebe odlične mladiće iz svih srpskih krajeva, napajala ih je naukom i vraćala ih tako spremne svojim domovima. Od svog postanka pa do danas, stanovala je Velika škola u ovom Domu u kome smo mi sada, i u kome će i naš Univerzitet naći ugodnoga skloništa. Taj bogati dom koji je kapetan Miša još za života poklonio svom Otečestvu, prenosiće slavu rodoljubivoga darodavca s jednog pokolenja na drugo, dokle god bude Srpstvo trajalao. Slava mu!

Tek najnoviji **Zakon o prvom srpskom Univerzitetu** od 27. februara ove godine dao je pravi oblik našoj najvišoj školi, stavivši joj zadatak da daje višu stručnu nastavu, i da obrađuje nauke. I tako smo tek posle jednog stoleća od našeg ustanka, a posle sedamdeset godina od postanka Liceja, bili u stanju da steknemo najsavršeniji oblik najviše škole, u stanju smo bili da steknemo Univerzitet.”

Mnoga pitanje koja je tada pokrenuo profesor Sima Lozanić i danas su vrlo značajna, ne samo za obrazovanje, nego i za dalji napredak naše zemlje.

* * *

Sl. 79 – Slobodan Simić na sastanku Selakove fondacije koja obnavlja Pupinov fond sa đacima i studentima koji dobijaju pomoć. Uz akademika Hajdina gospodin Simić je veliki oslonac Mladenu Selaku da se šire ideje Velikog Pupina i drugih dpbrotvora koji su nesebično pomagali srpsku mladež

UNIVERZITET SINGIDUNUM

Jedan od najboljih privatnih Univerziteta u Srbiji

Sl. 80 – Prof. dr. Milovan Stanišić Rector privatnog Univerziteta Singidunum

Završetak studija brzo i bez muke je sinonim za privatne univerzitete u Srbiji sto sasvim sigurno ne važi za Univerzitet Singidunum. Studenti koji imaju diplome fakulteta koji su u sastavu Univerziteta Singidunum priznati su i rado primani svuda u svetu, jer se na ovoj visokoškolskoj ustanovi pre svega insistira na znaju.

O tome najbolje priča sam Rector i vlasnik Univerziteta prof. dr **Milovan Stanišić**, koji kaže:

Sl. 81 – Razgovor u SANU sa predsednikom akademikom Nikolom Hajdinom o problemima obrazovanja

Sl. 82 – Potpredsednik SANU akademik Nikola Tasić u svom kabinetu prima Milana Božića, Slobodana Simića i Milovana Stanišića

Sl. 83 – Rektor Stanišić u poseti Invest-Importu
gospodinu Slobodanu Simiću

Sl. 84 – Slobodan Simić uručuje novčane nagrade na-
jboljim školarcima Selakove fondacije

Dok sam studirao bio sam nezadovoljan studiranjem na našim univerzitetima. Dominirala je fotografija, učenje činjenica, bubanje materijala iz prošlosti i nedostatak prave veze sa realnim životom i realnim poslovanjem. Video sam veliku razliku izmdu onoga što treba da se uči i onoga što se učilo. To je najviše došlo do izražaja kada sam se zaposlio posle Ekonomskog Fakulteta. Iako sam bio najbolji student generacije nisam mogao da verujem kada sam shvatio da jos tri meseca moram da učim propise i druga teorijska i praktična znanja koja nisam učio na fakultetu da bih odgovorio zahtevima tadašnjeg radnog mesta. Po prelasku iz Sarajeva u Beograd radio sam u tri preduzeća kao zamenik generalnog direktora velikih poslovnih sistema što mi je omogućilo da realno shvatim potrebe prakse. Nakon toga počeo sam da radim kao pripravnik na Ekonomskom fakultetu u Beogradu i radeći tamo shvatio sam da su mnoge stvari na različitim kolosecima tj. između onoga što treba da se radi i onoga što se radi. Država je davala veliki novac za nešto, što u suštini nije trebalo da bude tako. **Ni tada, a ni sada niko se nije bavio realnošću,** odnosno niko nije izučio koje su potrebe privrede, poslodavca, kakav profil ljudi treba da bude, kakva znanja i koje poslovne veštine diplomci treba da imaju. Tada sam počeo da menjam stvari na predmetima koje sam predavao i na taj način sam došao u neslaganje sa svojim kolegama koji su različito mislili. Ja sam bio sposoban da radim domaće i međunarodne projekte, a oni to nisu bili u stanju, naprotiv njima je svaki kontakt sa preduzećem i tržištem bio stres dok je meni to bilo uživanje. Kakav je to profesor koji predaje poslovnu ekonomiju ili bilo koju oblast iz poslovne ekonomije, a plaši se preduzeća?! To je njegova radionica. Tu treba da je sve savršeno. Pristupajući na taj način poslu vremenom su nastajale sve veće i veće razlike. Na kraju sam shvatio da ne mogu da promenim veliki Beogradski univerzitet i Ekonomski fakultet, njihova shvatanja i potrebe.

Bilo je vreme da krenem od nečeg novog. Tako sam 1988 godine pokrenuo **projekat stvaranja Univerziteta Singidunum,** i posle napornog rada uspeo sam.

Sl. 85 – Singidunum od nastave do prateć
ih aktivnosti

NAŠI VELIKI STVARAOCI U PRIVREDI

TO SU TRAJNE VREDNOSTI

Sve nesreće koje su zadesile našu zemlju delo su svetskih i naših moćnika, koji su stvarali ružnu sliku o nama. Obnovom Pupinovog Fonda preko Selakove Fondacije mi se borimo da pokažemo prave vrednosti svoga naroda. Sadašnju ogromnu energiju koju često koristimo na politička prepucavanja, usmerimo na ekonomski razvoj zemlje. Borimo se za proizvodnju da bi bolje živeli i da se dela naših velikana, koji su istinski radili za dobrobit svoga roda, nikad ne zaborave.

Milan Božić dugo godina se bavi problemima pronalazaštva i pišući o našim velikanima nauke i tehnike stvaraocima u privredi imao je tu privilegiju da je bio najbliži saradnik **Dragutina Boškovića**, da razgovara sa **Prvoslavom Rakovićem** kao penzionerom u njegovoj kući na Dedinju kao i sa **Petrom Zečevićem** u Padinskoj skeli neposredno pred njegovo napuštanje PKB-a. Pun lepih utisaka o ovim velikanima srpske privrede kod nas zaboravljenih, Božić čini skroman napor da se oni kao i hiljade drugih otrgnu od zaborava.

DRAGUTIN BOŠKOVIĆ, PRVOSLAV RAKOVIĆ I PETAR ZEČEVIĆ

PROF. DR. DRAGUTIN BOŠKOVIĆ DIPL.ING.

TVORAC INOVACIJSKOG POKRETA

Profesor Beogradskog Univerziteta Dragutin Bošković veliko ime srpske privrede idejni tvorac **Inovacijskog pokreta** svojim delom je trajno sebe ugradio u srpske velike nauke i tehnike. Rodjen je 21.04 1925. u Krupnju, umro je 29. 12. 1983. u Beogradu i od tada do danas poštovaoci njegovog dela svake godine evociraju uspomene izlaskom na njegov grob.

Sl. 86 – Ilija Vakić u to vreme predsednik Privredna Komora Jugoslavije, izuzetno cenio Boškovića, razgleda Jugoslovensku izložbu inovacija 24. 10. do 01. 11. 1980 RAST Rijeka. Ljuba Perović pat. ing objašnjava, predsedniku Komore, pojedine pronalaskе i njihov značaj za napredak privrede

Sl. 87 – Milan Božić jedan od najbližih saradnika prof. dr Dragutina Boškovića

Sl. 88 – Prva sednica Izvršnog odbora Saveta Godine Tehnoloških inovacija predsedava dr. Dragutin Bošković u prostorijama Saveznog zavoda za patente Uzun Mirkova 1 koji je po Odluci Savezne Vlade vršio operativno-tehničke poslove

Dr. Dragutin Bošković je kao istaknuti privrednik i direktor Saveznog zavoda za patente celu organizaciju Inovacijskog pokreta postavio tako uspešno da je najviši organ vlasti u zemlji Skupština SFRJ donosila najvažnije odluke.

Sl. 89 - Gospode Rada Kedža i Rada Miletić od prvog dana su u Inovacijskom pokretu i timu Dragutina Boškovića

Skupština je 10.12. 1974. proglasila 1975. za Godinu Tehnoloških inovacija i zaštite prava industrijske svojine* i izabrala bliskog saradnika Predsednika Republike **Miku Špiljaka** za predsednika Saveta Godine a dr. Dragoslava Boškovića za predsednika Izvršnog odbora sa 9 članova iz svih republika i pokrajina. Osnovni cilj Odluke Skupštine SFRJ je: u jednom dugogodišnjem procesu udružiti sve društvene snage da se stvore uslovi za primenu masovnog inventivnog rada u proizvodnji kao osnove za razvoj sopstvenih tehnologija, da bi se što manje uvozila inostrana tehnologija.

* Više informacija u knjizi "Tehnologija i patenti sredstva dominacije" Milana Božića

Sl. 90 – Poštovaoci dela Boškovića na čelu sa mr Milanom Pavićem nekadašnjim predsednikom Privredne Komore Jugoslavije na njegovom grobu 29.12. 2008

PRVOSLAV RAKOVIĆ dipl. ing.

TVORAC „ZASTAVE”

Industrijski centar Srbije počeo se razvijati ukazom kneza Aleksandra Karadorđevića 29. marta 1851 godine kojim se nalaže preseljenje livnice topova iz Beograda u Kragujevac kako bi se izbegla stalna prisмотра obaveštajnih službi Austrije i Turske.

*U Topolivnici su 27. oktobra 1853 godine izliven prve četiri bronzane topovske cevi sa srpskim grbom na dušniku. Godinu 1939 obeležava **prva proizvodnja vozila** i do početka 1941 godine montira se za potrebe vojske 400 terenskih vozila sa benzinskim motorom američke firme „Chevrolet”.*

Sl. 91 – Prvoslav Raković u svom domu u Beogradu

KRATAK ISTORIJAT

Fabrika automobila „Zastava“

Rodendanom fabrike automobila „Zastava” smatra se **26. avgust 1953** godine, kada se o predlogu da se najveći deo ostvarene dobiti (100.000.000 dinara) uloži u razvoj automobilske industrije, na referendumu, toga dana, saglasilo se 96 odsto zaposlenih u tadašnjim Zavodima „Crvena zastava”. Te godine počinje montaža američkog terenskog vozila tipa „džip” firme „Vilis” i montirana su narednih meseci 162 džipa.

Zavodi „Crvena zastava” 1990. menjaju ime u „ZASTAVA”.

Sl. 92 – Topolivnica

Sl. 93 - Vilis

STRATEŠKA SARADNJA SA „FIJATOM”

Ugovor o otkupu licence sa „Fijatom” potpisan je **12. avgusta 1954.**, a tri meseca kasnije počela je montaža prvih primeraka „Fijata AP-55” (Kampanjola), „Fijata 1100BJ” i „Fijata 1100B”.

Svi „Zastavini” modeli bili su, zapravo, manje-više kopije „Fijatovih” uspešnih modela.

„FIĆA”

Automobili „Zastava 750”, **populadni „fića”**, u više verzija proizvodio se od **18. oktobra 1955. do novembra 1985.** Za to vreme, iz fabrike je izašlo ukupno 923.487 primetaka. „Fića” je započeo život kao „Fiat 600”, a dizajnirao ga je poznati „Fijatov” inženjer dr Dante Giacosa (1905-1996).

Na Beogradskom sajmu 2000 god., posthumno, **„fića” je proglašen za automobil veka** i automobil milenijuma po izboru vozača u Srbiji. Za četvrt veka proizvedeno je ukupno 923.487 „fića”. Poslednji proizvedeni model bio je „Z-750 LE” koji se čuva u muzeju „Zastava”.

Sl. 94 – Kampanjola

Sl. 95 – Zastava 750 – FIĆA

„TRISTAĆ”

Uz „fiću”, proizvođen je i **„tristać”**, odnosno „Zastava 1300”. Nasledio ga je popularni „stojadin” a 1980. počela je proizvodnja modela „Yugo”. Prvi primerak, ručno napravljen, poklonjen je predsedniku države Josipu Brozu Titu. „Zastava 1300”, poznatija kao „tristać”, proizvodila se od 1961. do 10. decembra 1979.

Prodato je 201.160 primeraka u verzijama sa motorima od 1,3 i 1,5 litara. Čak i danas, mnogi u bivšoj Jugoslaviji misle da je „Zastava 1300” najbolje „Zastavino” vozilo svih vremena - zovu ga i jugoslovenski „mercedes”.

Sl. 96 – Zastava 1300

Sl. 97 – Zastava 101

„ZASTAVA 101 – KEC”

Proizvodnja prvog sopstvenog vozila srednje klase **„Stojadina”** odnosno „Zastave 101”, počela je 15. oktobra 1971. Do sada je proizvedeno više od million ovih modela. Automobil je preživio mnogobrojne sitne izmene i nazive – danas „skala”. Milioniti primerak „zastave 101” proizveden je 1991. godine, a rekordna godišnja proizvodnja bila je 1979., kada je sa montažnih traka sišlo 88.918 „stojadina”. Danas se „skala” proizvodi samo u verziji sa petoro vrata.

„YUGO 45” / „YUGO koral”

Prvi automobili razvijeni samostalno u Fabrici automobila, **„Yugo 45”**, izrađen je ručno 2. oktobra 1980. godine. Za automobil godine u zemlji „jugo” je proglašen 1981. Jugo se proizvodi u dve karoserijske verzije: standardna i kabriolet verzija.

Od početka proizvodnje sa traka je sišlo 750.000 vozila. Ovaj automobil se između ostalog izvezio i u SAD. Prvi „jugo 55 GB” za izvoz u SAD proizveden je 9.septembra 1985., a ukupno je u ovu zemlju izvezeno 141.511 „juga”.

Sl. 98 – Jugo

REKORDI

Milioniti automobil marke „Zastava” **proizveden je 15. decembra 1975.**, a rekordna, u istoriji „Zastave” upisana je, zlatnim slovima, 1989. U sopstvenom proizvodnom programu proizvedeno je 180.950, a u industrijskoj kooperaciji 42.614 automobila i 4.827 kamiona. Izvezeno je 26.777 vozila, zaokružen je proizvodni kapacitet na 220.000 vozila godišnje i obim izvoza po osnovu industrijske kooperacije u iznosu od 81.075 američkih dolara.

„Zastava” je imala 53.357 zaposlenih, a u njenu proizvodnju bilo je uključeno 280 preduzeća iz 130 gradova tadašnje Jugoslavije. Godine 1989. proizvedeno je 118.237 „juga”, bila je to rekordna godišnja proizvodnja ovog vozila. Automobil pod rednim brojem 3.500.000 proizveden je 20. septembra 1989.

DELO ING. PRVOSLAVA RAKOVIĆA

Sredinom pedesetih godina u Kragujevac, samo sa koferom u ruci, došao je Prvoslav Raković – diplomirani mašinski inženjer. Samo je njemu, u tom momentu, bio poznat put koji od proizvodnje oružja i skromne montaže vozila vodi do moderne automobilske industrije.

*Sl. 99 – Poseta predsednika Tita „Crvenoj zastavi” 1961.
Direktor Raković objašnjava maketu izgradnje fabrike*

Sl. 100 – Zavodi „Crvena Zastava” - Kragujevac

Sl. 101 – Inženjer Prvoslav Raković, prvi direktor automobilske industrije, veliki prijatelj pronalazača

One industrije koja će, potvrdila su kasnija vremena, biti povezana zajedničkim proizvodom i istim interesima, bez obzira na prostor na kome se nalazila. **Ona je podstakla razvoj ostalih grana industrije**, snažno uticala na obrazovanje i tehničku kultivisanost nacije, uključila je u međunarodnu podelu rada jugoslovensku privredu, uspostavila razne oblike industrijske kooperacije i međunarodne saradnje dajući pečat razvoju grada Kragujevca i cele zemlje.

Bitku svog života, odnosno „san o Zastavi”, započeo je **zaključivanjem Ugovora sa FIAT-om** o otkupu licence, sa 5000 radnika, 17 inženjera, 70 tehničara i skromnom montažom fiyata 1400 na 3200 kvadrata radnog prostora. Posle 19 godina, „žureći u budućnost”, **Zastava je, predvođena Prvoslavom Rakovićem**, bila snažan industrijski odred sa devet fabrika, 30.000 zaposlenih, godišnjom proizvodnjom preko 70.000 vozila. Sa montažnih traka moderne fabrike, čiji su kapaciteti dostizali nivo od 170.000 automobila godišnje, silazili su pored **popularnog fiće**, koji je odigrao presudnu ulogu u razvoju jugoslovenske auto-industrije, i ne slučajno, **proglašen za auto milenijuma**, i zastava 1300, kao i zastava 101 – prvo sopstveno vozilo srednje klase.

Pod dirigentskom palicom Prvoslava Rakovića stasavala je vitalna industrijska grana koja se stalno modernizovala i širila i svoje proizvode plasirala u Grčku, Zapadnu Nemačku, Holandiju, Finsku, Francusku, Liban, Indoneziju, Kolumbiju... **Prvoslav Raković, koji je bio autoritet u poslovnim krugovima širom Evrope**, nosilac brojnih domaćih i inostranih priznanja preminuo je 3. jula 2003. godine. Oktobra iste godine Odbor za menadžment Privredne Komore Srbije i Crne Gore ustanovio je **награду за najboljeg menadžera godine sa imenom Prvoslava Rakovića**.

NOVI UGOVOR SA FIJATOM – 29. 09. 2008.

Raković zaboravljen

ZASTAVA je danas **holding sistem koga čine 14 društava sa oko 5500 zaposlenih**. Matično društvo „Grupa Zastava Vozila” upravlja programom proizvodnje i plasmana putničkih automobila, specijalnih i dostavnih automobila i privrednih vozila, kao i pružanja usluga. Današnja organizacija ZASTAVE je **rezultat restrukturisanja**, koje je uključilo i njeno delimično dekomponovanje, uz aktivno učešće Vlade Republike Srbije, sa ciljem povećanja efikasnosti sistema i afirmisanja tržišno konkurentnih programa. Od svog osnivanja, daleke 1853, ZASTAVA izrađuje sofisticirane proizvode primenom naprednih tehnoloških procesa projektovanja, proizvodnje i pružanja postprodajnih usluga kupcima. ZASTAVU čine visoko profesionalni i obrazovani kadrovi koji poseduju **specijalistička znanja potrebna za proizvodnju kvalitetnih i pouzdanih vozila**.

U danima slavlja povodom potpisivanja **novog ugovora sa „Fijatom”**, šum šampanjca bio je, izgleda, odveć omamljujući za sve koji su se međusobno čašćavali priznanjima, a zaboravljen je prvi i jedini **pravi direktor “Zastave” Prvoslav Raković**, tvorac srpske industrije automobila.

Sl. 102 – Prvoslav Raković, kao penzioner govori Milanu Božiću o svom stvaralaštvu i problemima koji su ga pratili

Sećanje kod nas ne traje dugo. Važan je samo „aktuelan trenutak”. Tada se medaljama i lentama kite lideri u naponu snage, predstavnici naroda na vrhuncu političke moći. **Zaboravljaju se preteče i rodonačelnici, zaboravljaju se prave vrednosti.**

„Fijat” je ponovo, posle raspada zamlje, u Kragujevcu, gradu u kojem su pre više od pola veka postavljeni temelji srpske industrije automobila. Njih je, u stvari, gradio samo jedan čovek, svojom ogromnom energijom, prvi direktor „Zastave” Prvoslav Raković. **„Lud čovek; luda zamisao”**, govorili su mnogi, dok je on, daleko od očiju „velikog brata” smeštenog u tajnim odajama KPJ, zidao „čudo od fabrike” na ledini zvanoj Abisinija.

Josipu Brozu je slao izveštaje o gradnji skromne fabrike sa kapacitetom od nekoliko hiljada vozila, a usred kragujevačke varošice nicali su pogoni za proizvodnju oko 30.000 automobila godišnje. Davne 1954. potpisan je ugovor sa „Fijatom” o kupovini licence, a godinu dana kasnije u „Zastavi” se rodio „Fijat 750”, iz milošte nazvan „fića”, najpopularniji auto na prostoru bivše Jugoslavije. **U Torino je 1959. godine otišao sam;** sa čelnicima „Fijata” i italijanske vlade pregovarao je punih 47 dana, a u Kragujevac se vratio sa kreditom od 30 miliona dolara, za pet miliona dolara većim nego što je država tražila od zapadnih zemalja.

“Bio sam strog ali pravičan. A znate li zašto? Zato što sam, baš kao i moji saradnici, radio poslove u koje sam istinski verovao. I što sam bio ubeđen da se samo radom, redom i disciplinom može postići planirani rezultat. Može uspeti samo onaj ko veruje. Malo ko od nas je u to vreme video automobil, a došlo je vreme da ga proizvodimo. Šta bi bilo da sam ja, kao generalni direktor, počeo da sumnjam u pozitivan ishod. Ne, ja sam verovao. Gledao sam napred. Veoma sam cenio to čime se Vi bavite – pronalazaštvo. Prednjačio sam u radu i odricanjima”, govori Božiću penzioner Raković.

* * *

Rakovićeva vizija razvoja bila je daleko ispred vremena. U njegovo vreme, **srpska automobilska industrija bila je ispred japanske**, u nivou sa razvojnim projektima najvećih evropskih proizvođača automobila. I onda su znali, prateći kretanja u svetskoj auto-industriji, da se ne može u dalji razvoj sami. Malim i srednjim preduzećima je bilo teško da se održe na svetskoj pijaci, bez oslanjanja na neku od uglednih auto-kompanija, **ali isto tako i bez tehnoloških inovacija** i osvežavanja proizvodnje novim modelima automobila. Zato smo delovali u tri pravca: proširenje kapaciteta, uvođenje novog modela i povezivanje sa inostranim partnerom. Taj inostrani partner bio je naravno „Fijat”, naveo je Raković u pomenutom intervjuu.

Ovih dana, međutim, za Rakovića se nije našlo mesta u izjavama slavljenika u medijima. Niko ga nije pomenuo, niko ga se nije setio.

PETAR ZEČEVIĆ

TVORAC PKB-a

Kad je imenovan, od Vlade Republike Srbije, za direktora tadašnjeg zemljišnog poljoprivrednog dobra „Pančevački rit“ - sa zadatkom da se osnuje Poljoprivredni Kombinat Beograd (PKB), **Petar Zečević je imao 28 godina**. Bilo je to 1948 godine. Pančevački ritovi bili su, tada u najvećem delu, bare, trstike i močvare: iznad njih su letele ritske ptice, obrađivalo se manje od pet hiljada hektara zemljišta. Zečević je na tim imanjima zatekao oko hiljadu loše hranjenih krava, među kojima je bilo i potkovanih, a za obradu zemljišta korišćeni su konji, mazge i volovi. U decembru 1980 godine, kad je odlazio sa dužnosti generalnog direktora PKB-a, Petar Zečević je iza sebe ostavio: 83.000 hektara zemljišnih površina od čega 62.000 na beogradskom području; 20.000 muznih krava; proizvodnju od 100.000 litara mleka, 17.000 tona žitarica; 30.000 tona raznog mesa; 215.000 tona šećerne repe; 12.000 tona suncokreta; 7.000 tona soje; 27.000 tona voća i povrća; 3.500 tona vina; 30 proizvodnih fabrika; 600 prodavnica; 125 ugostiteljskih objekata širom Jugoslavije. Poslovni sistem PKB zapošljavao je 26.400 radnika i 30.000 stalnih kooperanata; imao je tada 74 radne organizacije i 175 osnovnih organizacija i radnih zajednica; uređena naselja na gazdinstvima; školski i naučni centar; sportske i kulturne organizacije. ... **najbolji Aktiv pronalazača u SFRJ** sa velikim ljudskim potencijalom sa bogatim znanjima stečenim u PKB-u. I danas, kad PKB obeležava pola veka postojanja, Pera Zečević radije će Vam govoriti o neimarima Rita, saradnicima, stručnjacima, radnicima. Doista, ljudi su iskoristili idealne uslove (zemljište, klima, voda) da učine PKB „malom Holandijom,„. Iako njegove rečenice počinju sa MI, a ne sa JA, nesporno je da su PKB i Zečević, više od tri petine postojanja naše korporacije stasavali zajedno.

Sl. 103 – „Tako nešto u Sjedinjenim Državama još nemamo“: Ovo je 20.11.1975. Petru Zečeviću rekao ministar poljoprivrede SAD Erl Bac, prilikom posete PKB-u

Arhitekta agrobiznisa

O Zečeviću su pisala najjača novinarska pera u Jugoslaviji i novinari iz sveta. Jedan strani novinar je zabeležio: „Sa lica tog jugoslovenskog direktora zrači ono što se smatra slovenskom širinom“, a Sergije Lukač u NIN-u 1972. godine piše: „Iza mirne maske poslovnog čoveka očigledno se krije autentičan temperament industrijskog stratega, pravog kreativca, fanatično opsednutog svojim delom“. Priču o prvom čoveku „male Holandije“ novinar počinje anegdotom da ga prijatelji zovu Pera Zec, ali da je on „poslovni vuk“ među biznismenima. U pokušaju da

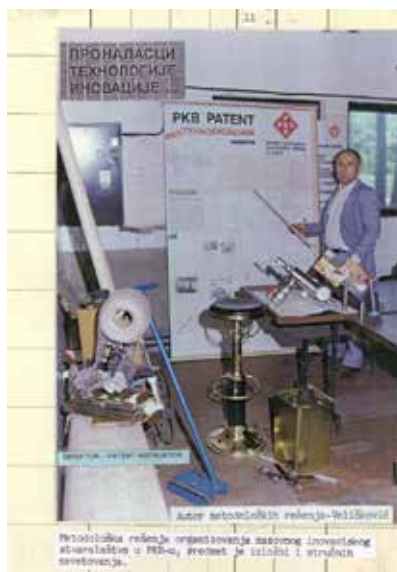

Sl. 104 – Aleksandar Pavlović je bio leva i desna ruka Zečevića za razvoj firme i njemu možemo zato biti najzahvalniji što je organizacija Inovacijske delatnosti u PKB-u bila na najvišem nivou

dokučimo kako je Petar Zečević postao „zaštitni znak u jugo-biznisu“ suočićemo se sa nekoliko njegovih životnih postulata. Zečević je čovek koji je prihvatao izazove, slušao iskustnije i stručnije, ali je umeo da pokaže i sopstvenu odlučnost. U poljoprivredi je brzo naučio da je vreme važan faktor i zato se drži pravila: „**Što se u vremenu izgubi, teško se nadoknađuje**“. Kao realistički kreator, koristi svetska iskustva koja oplemenjuje sopstvenom vizijom poslovne politike, što mu omogućava da upravlja događajima, a ne događaji njime. Opsednut je agrobiznisom iako se ta reč tek ponegde tada potkradala. Kao šesto dete **Ljubisava i Savete Zečević** iz Ivanjice, nosio je u sebi duh domaćina koji zna šta hoće i kako to može uraditi. Kad je savladana močvara i sa novom tehnologijom višestruko uvećana proizvodnja na njivama, a posebno stočne hrane, kad je povećana proizvodnja mesa i mleka, sa svojim saradnicima utemeljuje koncept agro-industrije.

Formula uspeha

U to vreme govori da „sve mora da potiče na integritetu interesa“. I upravo jedno od osnovnih obeležja PKB-a, gde je nesporna njegova pionirska uloga, jeste u jednostavnoj formuli o integrisanosti proizvodnje, prerade i prometa, poslovna filosofija „**od njive do trpeze**“. Na osnovu zajedničkih dugoročnih programa, mogu se prepoznati interesi celine, ali i delova. To je omogućilo PKB-u da dostigne velike poslovne domete i da njegov rad postane priznat i poznat. **Petar Zečević sa optimizmom i odlučnošću prihvata mnoge rizike i razuverava „neverne Tome“**. Priseć a se dobronamernih reči prijatelja Jaše Dragojević a: „Pet glava da imaš, Pero, sve ćeš ih izgubiti u onoj močvari“. I kad je dobijena bitka sa močvarom, donosi Odluku o uvozu „kapitalističkih gospođa“ rasnih krava iz Holandije i Danske, u „socijalističku zemlju“, iako su mnogi stručnjaci to osporavali. Proradio je u njemu instinkt dobrog domaćina koji zna da se „krava na usta muze“ i da traži brižnu negu stočara. Kao čovek promena i nemirnog duha, Zečević će Vam i danas najradije pričati kako su se ljudi od kočijaša osposobljavali za traktoriste, od potkivača mehaničari, a od mužača radnici u mlekari. Kao direktor „generalštaba“ ohrabrivao je ljude da uče i da se lično razvijaju i napreduju. I sam vanredno završava Višu školu za spoljnu trgovinu. **Ponosi se Institutom „PKB Agroekonomik“ kao „mozgom“ i u potpunosti se oslanja na nauku.** Zečević ostaje 32 godine

Sl. 105 – Dipl. ing. Milenko Veličković, pronalazač i patent instruktor PKB-a, objašnjava transfer pronalaska u proizvod male privrede

Sl. 106 – Rastanak sa legendom. Petar Zečević odlazi na novu dužnost u Agrobanku, decembar 1980 godine ispraćen od svojih saradnika, predstavnika Sindikata i organa samoupravljanja

veran PKB-u iako je svojim radom i poverenjem stizao do visokih državičkih funkcija. Mnogi su i tada govorili, a i danas tako misle, da je bilo lako PKB-u i njegovom čelniku Petru Zečeviću, jer je navodno u privilegovanom položaju. Na pitanje Sergija Lukača (1972.) – ko stoji iza PKB-a, Pera odgovara: „Imali smo uvek sami sebe“.

Svetski renome

Sa onim što je stvorio **PKB postaje poznato ime u svetu**. Među svetskim biznismenima, s velikim uvažavanjem slušala se reč Petra Zečevića. Domaćin je mnogim predsednicima država, premijerima, ministrima, bankarima i poslovnim ljudima, naučnicima iz svih delova sveta.

Erl Bac, američki ministar poljoprivrede, 1976. godine, pošto je video sve šta je stvoreno, kazuje: „Tako nešto u nas, u SAD, još nemamo“. **Robert Maknamara**, predsednik Svetske banke na licu mesta odaje priznanje konceptu i rezultatima PKB-a. Meksički predsednik **Ečevarija** upućuje poziv Petru Zečeviću da dođe u Meksiko na skup biznismena iz sveta i održi predavanje o PKB-u. Prilikom posete NR Kini Zečevića prima predsednik **Hua Guofeng**.

Svet dolazi u PKB jer ima šta da se vidi, iz PKB-a se odlazi u svet, jer ima šta da se nudi – znanje, provereno iskustvo, roba, savremena tehnologija, menadžment. U radnoj knjižici Petra Zečevića uvedene su 32 godine staža „provedenih“ u PKB-u. Delatnost u kojoj je radio nije znala za praznike i neradne dane. Kao i mnogi njegovi saradnici i radnici, i on je na poslu znao da omrkne i osvane i da radi sa ogromnom energijom po 12 i više sati dnevno. **Bdeo je nad PKB-om kao pravi domaćin.**

Sl. 107 – Primenjenoj nauci se u PKB-u pridavao poseban značaj, inovacijska aktivnost je bila treća prateća dimenzija razvoja Sistema PKB-a sa 1250 pronalazača i inovatora

Sl. 108 – Delegacija Inovacijskog pokreta koju predvodi Mika Špiljah, na slici su i Milan Božić i Petar Belić predsednik Saveza pronalazača Srbije u poseti PKB 1980god.

U PKB-u kao i u „Zavodima Zastava“ delovao je u to vreme jedan od najvećih **Aktiva pronalazača u privredi SFRJ** koji su predstavljali bazu Saveza Pronalazača Jugoslavije, Bošković, Raković, Zečević i drugi velikani srpske i jugoslovenske privrede koordinirano su delovali uz snažnu podršku države.

Zečević koji doživljava sličnu sudbinu kao Raković, Bošković i ostali naši velikani sa velikom tugom napušta PKB. To se moglo osetiti iz **intervjua koji je dao Milanu Božić u 1980.** za Jugoslovensko pronalazaštvo Glasilo Godine inovacije. Sam je govorio o odnosu prema njemu i nasilnom premeštanju iz PKB-a. Za nove vlastodržce njegovo ogromno znanje i iskustvo nisu značili ništa, ovim su pokazali koliko zapravo oni vrede.

klub "PKB-PATENT"

INOVAČKI CENTAR

2006/40G

Lika*1. — Predsednik Poslovnog kolegijuma Petar Zečević, veoma je zaslužan za primenu inovacija u PKB. Pronalazači Mija Mišanović i Nikola Todorović pokazuju najnovija dostignuća na izložbi pronalazaka koja je organizovana u čast proslave 30. godina PKB

KRUGLI STO O MALOJ PRIVREDI I MASOVNOM STVARALAŠTVU

PREDSEDNIŠTVO SAVETOVANJA: Dr. Krnić, Dipl.Ing. Milovanović, Dipl.Ing. Veličković, Dr. Milošević

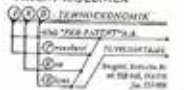
EFEKTI PRIMENE INOVACIJA U MALOJ PRIVREDI:

- 1254 pronalazača i inovatora
- 2560 autorskih nadoknada
- 642 tehn.tehnol.unapređenja
- 710 korisna predloga
- 4 sanaciona programa
- 40 studija i elaborata
- 180 proizvoda iz inovacija
- 644 tehnič.tehnol.unapređenja
- 712 korisna predloga
- 210 zaštićenih inovac. svojina
- 14 stalne prototipne radionice
- stalna izložba inov. mladih pronalazača
- 56 razvojna-uslužna programa
- 4 sanaciona programa
- 28 studija i projekata
- 36 osnovanih szr i privr. preduzeća
- udruženo 143000 udela od 138 članova
- za rekonstrukciju objekata
- vrednost poslovnog objekta 198800 u postupku vlasničke transformacije, privatizacije i dislokacije PKB-Patenta na nove tri lokacije: Beograd, P.Skela, Grocka
- Tehnoeconomik
- PKB-Patent

PO IMI - PKB - AGROECONOMIK

"PATENT-ZAJEDNICA"

"PKB-PATENT" - klub pronalazača i inovatora BEOGRAD Radnička 3/c
III-ta etaža stepeništa ređanih prostorija Kluba

SLOBODAN SIMIĆ

Veliki srpski dobrotvor

Obnova Pupinovog fonda, koji je februara 2000 godine, pokrenula Selakova fondacija uz podršku Srpske Akademije Nauka i Umetnosti, Privredne Komore Srbije, Ministarstva za nauku i tehnologiju i drugih, imala je zadnjih godina najveću podršku u Slobodanu Simiću, uglednom privredniku i velikom poštovaocu dela naših velikana nauke. On stalno ističe da je veliki zaljubljenik u Teslu i Pupina.

Upoznajmo bolje ovog izuzetnog čoveka, velikog hrišćanina koga samo Božiji zakoni- ljubav, skromnost i poštovanje prema čoveku usmeravaju da čini čestita i dobra dela.

Biografija

Slobodan Simić je rođen 25.01.1947 godine u Gornjem Statovcu, Prokuplje, Srbija, od oca Vukomira i majke Vučice. Završio je Filološki fakultet i od 1974. je zaposlen u Invest-Importu gde je ostvario impresivnu poslovnu karijeru. Bio je zamenik direktora a zatim direktor predstavništva i direktor pogona na Dalekom Istoku. Ovo je preduzeće u zadnjih 40 godina, pre svega zahvaljujući njegovoj ličnosti i pozicijama koje je stvorio, ostvarilo niz poslova i projekata čija ukupna vrednost prelazi 400 miliona dolara. **Svi poslovi su uspešno završeni sa ostvarenim značajnim efektima koji su jedan od najvažnijih delova referenc liste Invest – Importa. Ovi poslovi su obuhvatali delatnosti od isporuke opreme, izgradnje, montaže i puštanja u rad kompletnih postrojenja i objekata. Navešćemo samo neke kao što su: dva brodogradilišta, rudnik zlata, rudnik bakra, niz dalekovoda u ukupnoj dužini preko 2.500 milja sa kompletnom opremom i 50 trafostanica od 50 do 100 MW, isporuka preko 1.200 teretnih vagona i mnogi drugi. Na ovim poslovima bio je angažovan veliki broj srpskih preduzeća kao što su „Minel“, RTB Bor, ILR, Fabrika vagona Kraljevo, MIN NIS, Goša, 14 Oktobar Kruševac, Fabrika porcelanskih izolatora Arandelovac, više instituta kao i mnogi veliki privredni sistemi sa područja bivše SFRJ.**

Pošto je Invest-Import uvek osećao kao svoju kuću, sve svoje mogućnosti je usmerio, kada je izvršena transformacija ovog preduzeća u akcionarsko društvo, da ono opstane u turbulentnim vremenima i u tome je uspeo. **Sada je većinski vlasnik Invest-Importa AD, predsednik Kompanije i Upravnog odbora ovog društva.**

Sl. 109 – Slobodan Simić pomaže Pupinov fond uvodeći tzv. Simićevu nagradu i posebno brine o mladima

Sl. 110 – Slobodan Simić sa dobitnicima pomoći Selakove fondacije, čija sredstva on sam obezbeđuje

Sl. 111 – Slobodan Simić u jednoj od čestih poseta Srpskoj Akademiji Nauka i Umetnosti

Kao svi veliki ljudi svoj rodni kraj nije zaboravio. Uradio je regionalni vodovod, od ogromnog značaja za žitelje tog kraja. Glavni je ktitor srpske pravoslavne crkve Žitni Potok, čiju je izgradnju pomagao, čime je po ko zna koji put pokazao da je veliki hrišćanin.

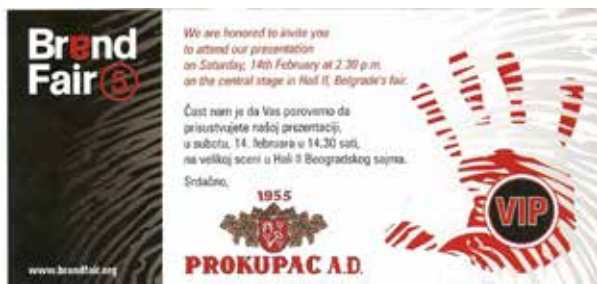
Uložio je mnogo napora u razvoj i oživljavanje ovog regiona. Preuzet je „Prokupac“-Prokuplje i napravljeno moderno preduzeće koje poseduje najviši nivo standarda u svetu, kao i značajnu sirovinsku bazu. Revitalizovana je **vinarija Sićevo** kao i hladnjača i mlin u Sm.Palanci. Ostvarena je njegova vizija i od ova tri privredna subjekta i Preduzeća AD. Beograd formirano je novo preduzeće **Prokupac Beograd** na čelu sa njim, kao predsednikom društva. To će biti najveće a kompanija za proizvodnju alkoholnih pića ne samo na Balkanu već i u Evropi.

I pored svih obaveza, uvek je našao vremena da se uključi u svaku humanitarnu akciju i da **pomogne razvoj nauke i pronalazaštva**. On i supruga Ljubica, koja je učiteljica klavira, imaju četiri sina koji su svi bili brilijantni učenici i studenti, na koje je preneo svoj entuzijazam i koji nastavljaju njegovim stopama. Ništa kod Slobodana Simića nije klasično, **sve je kreacija kao plod trenutnog nadahnuća** vođen moralnim vrednostima i ljubavlju prema čoveku. O tome najbolje govori divan tekst koji je pročitao na promociji kompanije Prokupac A.D. na Beogradskom Sajmu ove godine, iz kog se mogu videti Simićevi koreni.

Prezentacija Prokupca A.D. na beogradskom Sajmu

Ovo je priča o vrhunskoj jednostavnosti, **o daru prirode na dohvat ruke**, na dohvat pogleda, ovo je priča o trajanju uz većitu potrebu za savršenstvom, dame i gospodo, dragi prijatelji dobrodošli na prezentaciju kompanije „Prokupac“. Ovako je vodio Goran Sultanović počeo prezentaciju.

Još od davnih vremena kada su iz prapostojbine stari Sloveni stigli na ovu zemlju pripiti od medovine koju su naučili da proizvode iza Karpata, na ovim prostorima zatekli su vinograde i šljive koje su zasadili još stari Grci i Rimljani. Oni zemlju prihvatiše, šljive negovaše a nektar dobijen pečenjem rane, madžarke i trnovače, belošljivke i džanarike zavoleše. Srbija postade zemlja prirodne rakije.

Sl. 112 – Pozivnica za Brand Fair 5

Sl. 113. - Ministar za trgovinu u Vladi Republike Srbije Slobodan Milosavljević posetio je štand „Prokupca“ A.D. i razgovarao sa većinskim vlasnikom Slobodanom Simićem

Vekovi i briga je milovaše, a manastiri, gde se najviše pekla, iz godine u godinu ulepšavaše i ukusom darivaše. U predanjima osta da je **Rastko Njemanić, kada je rešio da se odvoji od sveta i krenuo put Hilandara**, sa sobom poneo samo uspomene i prirodnu rakiju iz Topličkih manastira.

Sa mnom je tako, i mogu i ne mogu bez nje, i uvek je za mene nova. Taj čudesni čin prirode, to slat-

ko rađanje, ciklusi koji se ponavljaju od nastanka, nose u sebi težnju ka savršenstvu.

Lepota voća i jeste u tome što se uvek i iznova rada, a rađanje stvara vreme, dolazi iz večnosti da bi otišlo u neka nova sećanja. Kapljice nastale kao tragovi takvog postojanja, nose u sebi dovoljno žestine, posebno ukusa što sa zadržkom tek nekoliko časaka nakon gutljaja koji klizajući niz nepca greje utrobu. Miris zemlje, ukus njenih plodova, sunca, osmeha i prolivenih suza, priče koje istovremeno izazivaju beskrajnu radost i setu.

Šta je to čudesno u zemlji? Da bi prirodna rakija bila dobra i ukusna mora da se oseti inat, **prvi gutljaj mora da namršti**, a inat joj dolazi iz grude u kojoj radja šljiva. Najbolja je prirodna rakija kao lek, iz

prkosne zemlje, a može li prkos biti lepši nego u kraju u kome je nikla Đavolja varoš, gde reka Toplica jednim svojim delom teče uzvodno. Svaki novi gutljaj je nova priča, jer zemlja ima sećanje, a kroz prirodnu rakiju ga propoveda. I zato je šljivovica plemenita, i zato je Srbija zemlja rakije. Nikud bez prirodne rakije, **ni u manastir, ni u crkvu, ni kaluderu, ni popu, ni knezu, ni desertaru, ni kumu ni prijatelju**, a u rod ženin ne bih savetovao ni najgorem svom dušmaninu da ide bez prirodne rakije na dar. Kada dobru prirodnu rakiju odneseš ovim i ovakvim ljudima siguran si i slobodniji nego da si pošao sa najboljom puškom i prirodna rakija svugde i uvek treba. Što je više piješ, sve je sladja, bez šećera zašećerena, bez mana zameđena i svaki novi gutljaj je novo vreme, **jer zemlja ima sećanje a kroz prirodnu rakiju ga pripoveda**. To je harmonija trajanja i radanja, to je harmonija zadovoljstva i zdravlja, i život je harmonija vanvremenskog. **I zato je šljivovica plemenita i zato je Srbija zemlja prirodne rakije.**

Snaga je neiscrpna energija, beskonačna u njoj je sva veličanstvenost postojanja i najlepša je zapravo što je uvek u vremenu ispred nas, a budućnost uvek počinje i uvek je pred nama. Praviti rakiju, znači praviti priču, priču o večnom pomeranju granica, o večnoj potrazi za savršenstvom. I tako ovu priču o prirodnoj rakiji iz Topličkog kraja koja se neprestano pripoveda i traje dugi niz godina, nekako po pravilu prati određena doza misterije i kao da ostaje nedorečena.

Ipak neke stvari će zauvek ostati rezervisane za legende, dragi prijatelji, **gospodin Slobodan Simić ima reč.**

Sl. 114 – Prestolonaslednik Aleksandar Karađorđević na Sajmu razgovara sa Simićem. Iza njega generalni direktor Vladimir Matović

Sl. 115 – Simić, Božić i Simićevi sinovi Goran i Vučko pre početka promocije

Sl. 116 – Prirodna voćna rakija kao lek

Sl. 117 – Sićevačka klisura

GOSPODINE PREDSEDNIČE, VAŠA EKSELENCIJO!

DRAGI PRIJATELJI, POSLOVNI PARTNERI, SARADNICI

Dobrodošli na prezentaciju Vašeg Prokuopca. Nemam reči kojima bih mogao da iskažem zahvalnost.

Razmišljanje o tome kako je sve počelo, **vraća nas 50 godina unazad**. Neki od nas pamte to vreme, neki još uvek žive u njemu. Mi pamtimo događaje, mlađe generacije pamte uspomene. Sve je to deo istorije u kojoj Prokupac ima zapaženo mesto. Mi, koji imamo čast, da se bavimo Prokupcem, svesni smo odgovornosti i značaja koji ovo preduzeće zavređuje sve ove godine, od svog nastanka do danas. Prokupac je stojički delio našu sudbinu, bio je sa nama u uz nas. Predstavljao je sigurnost zaposlenima i njihovim porodicama, pružao je kvalitet potrošačima, dostojno predstavljao zemlju u inostranstvu, čuvao vekovnu tradiciju Srbije. Svojim primerom, navodio nas je, da budemo bolji, da budemo dostojni. Istorijски analizirano, periodični usponi i padovi, imaju manji značaj u poređenju sa trajanjem imperije zvane Prokupac. Trajanje uz očuvanje suštinskih vrednosti predstavljalo je način prilagođavanja Prokupca promenama u okruženju. Negovanje starih brendova i neprekidno stvaranje novih oduvek je bio osnov poslovne strategije Prokupca.

Danas osvrćući se unazad, konstatujemo, da smo imali čast i zadovoljstvo, da pomognemo **uzdizanje Prokupca i srpske tradicije**, koja će nastaviti da postoji i posle nas. Generacije koje dolaze pomoći će nam u tome.

Prokupac mora biti okrenut budućnosti. Samo **kvalitet, kreativnost i mukotrpan rad**, mogu realizovati postavljeni cilj i doprineti uspehu u narednom periodu. Znanje i stručnost, utkani u tradiciju, predstavljaju put koji smo izabrali. Ovim putem se rede ide, ali i Prokupac je kompanija koja je svojim značenjem i postojanjem, zaslužila ovakav pris-

Sl. 118 – Kulturno umetnički program za vreme prezentacije „Prokupac” A.D.

*Sl. 119. - Slobodan Simić, Milan Božić, Goran Simić
Generalni direktor Invest-Importa i ing. Milenko Veličković
iz PKB-a na dodeli stipendija Selakove fondacije koje
finansira sam Simić*

tup.

Dragi prijatelji, želim vam svaku sreću i uspeh u životu: na poslovnom i ličnom planu. Gledajući vas, sada, sve ono što smo prošli, dobila svoj puni smisao. Biti dostojan vas, najbolji je dokaz kvaliteta. Obavezu preuzimanja sa zadovoljstvom, u veri da ćemo svojim kvalitetom i trudom uspeti da očuvamo srpsku tradiciju na zavidnom nivou. Prokupac će, zajedno sa svima nama, doprineti stvaranju **snažne srpske privrede, što je preduslov za ulazak naše zemlje u EU.**

Još jednom, veliko vam hvala što ste danas ovde sa nama. Svima vama čestitam sutrašnji praznik „Dan Državnosti” Republike Srbije.

POLOŽAJ I POSTANAK SIĆEVA

Ogranci Svrljiških planina spuštaju se sa severa do Nišave. Nasuprot njima, s juga dopiru do reke ogranci Suve planine. Između njih se usekla reka Nišava, čineći na sredokračić između Niša i Bele Planine klisuru, čija je lepota poznata širom naše zemlje, pa i u Evropi. U samoj klisuri, na desnoj obali Nišave, ispod brda Višegrada, na 20 km. od Niša, **smestilo se selo Sićevo**. Po njemu

Sl. 120 — Dar prirode na dohvat ruke – kompanija „Prokupac”

je i klisura dobila naziv Sićevačka klisura. Od Niša do Sićeva ide se tzv. Carigradskim drumom (sada autoput) sve do Niške banje, a zatim novim međunarodnim putem, koji zapadno od sela Proseka prelazi na desnu obalu Nišave. Odatle vodi paralelno sa železničkom prugom koji ga odvaja od Nišave, i kod Prosečkog mosta ulazi u Sićevačku klisuru. Taj put je pušten u saobraćaj 1965. Međutim postoji i stari kolski put, koji se od Jelašničkog hana odvaja od Carigradskog Druma i preko Posečkog mosta izbija na desnu obalu Nišave i dalje vodi obalom, uzvodno ka Sićevu.

Sićevo leži u maloj pitomoj kotlini okruženo brdima: Višegradom sa severa, Oblikom sa istoka, Kusačom sa juga i Vrhom sa zapada. Ako se izdaleka baci pogled na najbližu okolinu Sićeva, dobija se utisak da je to planinsko zemljište sa svim njegovim odlikama. Međutim to je samo varka. Taj predeo je veoma pitom i pogodan za život i rad. Naselje na njemu je niklo zbog blizine Nišave, pored koje je bilo najlakše izgraditi najbliži put do Niša, a sem toga, reka je donekle služila i za ribolov. Ipak na izbor mesta i stvaranje sela Sićeva presudno je uticala najezda Turaka, ispred kojih su Srbi bežali i sklanjali se na mesta udaljena i zaklonjena od glavnih drumova.

Kada se to desilo, odakle su došli prvi stanovnici Sićeva, može se samo nagađati, jer o postanku sela i najstariji Sićevčani znaju vrlo malo.

Postoje neki podaci koji govore da je selo nastalo još pre 13-og veka. Tako se prenosila priča sa kolena na koleno, da je **Sava Nemanjić, na putu za Carigrad 1234. posetio i ovo selo**. Ako prolaznik upita Sićevčane kad je Sićevo nastalo-naseljeno, oni će mu ispričati priču o svetom Savi koji je tuda prošao. Tu, priču su objavile i "Niške novine" u broji 16 od 21. aprila 1935 godine

Prema drugim podacima, **Sićevo je nastalo u 17. veku 1690 godine, u vreme seobe Srba pod Arsenijem III Čarnojevićem**. Tada je narod sa Kosova i iz drugih krajeva, napustivši svoja ognjišta, bežao pod vodstvom sveštenstva dolinom Južne Morave i drugim pravcima na sever. Premorene napornim putem, manje grupe begunaca, stočara, potražile su skrovište u neposrednoj blizini Niša. Tako se predpostavlja da se ovde kod Niša, odvojila manja grupa i kenula uzvodno pored Nišave, ka istoku. Posle viščasovnog kretanja, ljudi iz te grupe su se zaustavili u maloj kotlini u kojoj je bilo nekoliko koliba. Tu su ubrzo podigli svoje naseobine.

Duboko zaklonjeni od glavnih drumova, doseljenici su dugo ostali neprimećeni od Turaka. To im je omogućilo da nesmetano sebi grade bolje kolibe i razvijaju svoje naselje, od koga se kasnije nisu mogli odvojiti. Kako su doseljenici bili iz sela Sićeva na Kosovu, oni su, da bi sačuvali uspomenu i svom novom naselju dali isto ime.

Sl. 121 – Simićevo Sićevo, park prirode

DUHOVNE VREDNOSTI MIHAJLA PUPINA

U SVETLU OBNOVE NJEGOVE FONDACIJE ZAHVALJUJUĆI SELAKU,
HAJDINU I SIMIĆU

Bil Gejts: „Da nije bilo epohalnog Pupinovog naučnog dela (Pupinova teorija) i genijalnog pronalaska (Pupinovi kalemovi), informatička revolucija u svetu ne bi bila moguća“.

Naš narod, na žalost, nije dovoljno svestan doprinosa koji je Mihajlo Pupin učinio za njega. Pupinova dela u nauci su jedan od bisera Srpskog naroda. Njegova diplomatska aktivnost u borbi za slobodu svoga naroda, njegov humanitarni i književni rad, njegova ljubav prema rodnom Idvoru i Americi, kao novoj domovini, govori da je On bio svestrana ličnost. Posedovao je sve osobine koje **krase jednog pravog hrišćanina, kako to narod kaže Božijeg čoveka.**

Mihajlo Pupin je dobitnik velikog **broja priznanja u celom svetu**, gde je na osamnaest Univerziteta dobio tituli počasnog doktora. Njegovih sedam studenata dobilo je Nobelovu nagradu za vrhunske pronalaskе u nauci. **Pupinova medalja je ustanovljena u Americi 1958 godine.** Prvi dobitnik je genetal Medaris Džon, inženjer pronalazač, stručnjak za balističke rakete, koji je komandovao iskrcavanjem saveznika u Normandiji. Dobitnik ove medalje je i čuveni Dvajt Ajzenhauer.

Mihajlo Pupin je ogromno bogatstvo ostvareno od svojih patenata koristio i u humanitarne svrhe, a često je napadan da je čisti materijalista. Čovek koji je u životu izuzetno cenio duhovne vrednosti, sjajan hrišćanin koji nikada nije zaboravio svoje poreklo, ne može pripadati pohlepi. **Njega je kroz život vodila najjača duhovna sila-ljubav** a ne pohlepa koja razara sve prave vrednosti ljudske civilizacije. Njegova dela poštujući Božija pravila imaju duhovnost i zato se šire i idu ka drugim ljudima do današnjih dana.

Pupin je uvek isticao da ga je nauka učinila boljim hrišćaninom i ojačala njegovu veru. Ali ta moja vera, vera naučnika nimalo se ne protivi veri moje majke i naroda moga iz rodnog Idvora. **Nauka me je sama izdigla do jednog višeg pogleda i proširila moj horizont i pojmove o Tvorcu.** I ja verujem da će NAUKA učiniti boljim hrišćanima sve ove ljude koji pokušavaju da razumeju

Sl. 123 – Platon i Aristotel, čija je filozofija pomogla Pupinu

Sl. 122 – Kembridž Univerzitet na kome je Mihajlo Pupin boravio na usavršavanju od 1883. do 1885.

njene proste i divne zakone prirode, jer su to sami Božiji zakoni. Opštenje s Gospodom Bogom preko Zakona prirode odnosno Kosmičke Zakone, koji su naučnici otkrili kao večne ovozemaljske istine, **vrši se preko čovekove duše**, koja zbog toga predstavlja nešto što je večno, najveće i najvrednije u svemiru. Duša, koja se jedino može osvojiti ljubavlju, je vrhunac Božijeg stvaranja. Ona je emanacija elektriciteta, koja se može kontrolisati. **U trenutku smrti izručuje se energija iz tela, jednaka masi od 25 grama.** Nauka nije našla ništa vrednije što bi se moglo uporediti sa čovekovom dušom. Kada se otkrije izvor beskrajne energije koja se u Kosmosu prenosi bežičnim putem, ljudska svest pomeriće granice života i biće moguće razgovarati sa dušama umrlih.

Samo nauka je hrana koja zadovoljava i telo i dušu. Pupin je svojim duhom duboko zaronio u tajne neba i zamlje i za koga je Gospod Bog bio Tvorac vidljivog i nevidljivog sveta, uvek je govorio: „glavni cilj nauke nije samo da svojim pronalascima uvećava bogatstvo i udobnost u materijalnom

svetu, već da nam na prvom mestu pomogne da bolje razumemo Tvorca i duhovni svet. Tu je veza između Gospoda i ljudske duše najšira osnova ljudskog života. Bog voli dušu i pomaže joj u njenom stražarenju nad telom, koje treba da čini plemenita dela”.

Čovek sa plemenitom dušom ima puno razumevanja za slabe i siromašne isključuje mržnju i neguje samo ljubav. **Ljubav je za njega najveće bogatstvo**, jer stalno hrani dušu i izvor je najlepših i najdubljih osećanja, koja se ne mogu kupiti ni prodati. Samo čovek koji neguje ljubav može se nadati uspešnoj borbi protiv zla i približavanju večnom Božanskom carstvu.

Sl. 124 – Pupinovi kalemovi – izmenili svet

u materijalnom svetu otkrivaju naučnici kao večne istine, a Hrist je otkrio duhovne zakone. Pupin preko Njutna i drugih velikana nauke pokušava da udje u poimanje duhovnog sveta. Duša je nešto najveće i najvrednije u svemiru i preko nje jedino možemo doći do Boga. **Kao nematerijalna kategorija ona je besmrtna.**

Kao patriota, Pupin se uvek ponosio svojom **starom domovinom, svojom Srbijom** i svojom novom domovinom, Amerikom. Najveći srpski lobista u Americi svih vremena i prvi diplomat. Zahvaljujući Pupinu Amerika je osudila aneksiju Bosne 1908. godine od strane Austro-Ugarske. Pred I svetski rat stalno mu je prećeno hapšenjem jer napadajući Austro-Ugarsku da bi zaštitio Srbiju, krši neutralnost Amerike, za šta se lako može otići u zatvor.

Fond Pijade Aleksić-Pupin osnovan je 4. juna 1914 za pomoć učenicima. Takođe, Mihajlo Pupin dočekuje dobrovoljce sa Solunskog fronta i daje im pare za put do mesta boravka, **pomaže i Lozaničevu misiju 1915-1921**. Pupin je uspeo da poništi tajni Londonski ugovor, štetan za jugoslovenske narode. Vlada je donela odluku da mu plati sve troškove boravka na Mirovnoj konferenciji u Parizu i novčanu nagradu. On je to, naravno, odbio dajući taj novac invalidima rata. **Osniva zadužbinu Mihajlo Pupin 13. avgusta 1928**, kojom rukovodi Srpsko privredno društvo „**Privrednik**“ sa posebnim ciljem razvoja mladih talenata u zanatstvu i poljoprivredi. Danas tu zadužbinu pokušavaju da ožive veliki rodoljubi Mladen Selak, Nikola Hajdin, Slobodan Simić i drugi.

Svetska civilizacija počiva na grčkoj filosofiji koja ima dva osnovna pravca: **Materijalistički** (Demokrit, Arhimed, Bekon, Njutn) i **Idealistički** (Platon, Aristotel, Augustin, Akvinski). Pupin koji mnogo uči od Sokrata, Demokrita, Platona, Aristotela i Arhimeda, kao veliki hrišćanin posebno ističe iz grčke filosofije: „Ništa se ne dešava slučajno, sve ima svoj uzrok i neminovnu posledicu. Većina se ljudi slaže da je cilj života sreća, ali se ne slažu u tome šta je to sreća. **Prava sreća je u tihom raspoloženju vaše duše, nikako u materijalnom svetu**“. Iz evropske civilizacije on posebno veliča naučnike kao „anđele sa neba“ poslate da pomognu čoveku da otkrije večne istine. **Nauka će nas pre dovesti do prestola božanskog carstva nego i jedna religija**, ne umanjujući njen značaj. Na našoj planeti treba da vladaju zakoni kao u kosmosu, gde postoji snažna sila koja održava stalnu harmoniju.

Želja stvoritelja je bila da i na Zemlji vlada takva harmonija, onda bi to bila civilizacija blagostanja gde bi vladala ljubav bez mržnje, ratova i zla. **Ta čežnja za kosmosom usadena je u dušu svakog naučnika** za vreme njegovog istraživanja. Pupin stalno govoti o materijalnom (vidljivom) i duhovnom (nevidljivom) svetu. Zakon

Sl. 125 - Kolumbija Univerzitet, koji Pupin upisuje 1879. a završava ga 1883. Dobija stipendiju za postdiplomske studije u Evropi. Posle Kembridža odlazi na Berlinski Univerzitet kod prof. Helmholtza 1885-1889. gde je doktorirao

PUPINOVA NAUČNA TEORIJA

PROFESOR BEOGRADSKOG UNIVERZITETA PAVLE MILJANIĆ, jedan je od prvih inženjera u svetu koji je razumeo „Pupinovu teoriju“ i u praksi je primenio

RETKE SU NAUČNICI
U SVETU KAO ŠTO
JE PRONALAZAČ
MIHAJLO
PUPIN. MNOGE
AKADEMIJE SU GA
IZABRALE ZA SVOG
PRESEDNIKA
ODNOSNO ČLANA.
PORED TOGA NOSI
TITULU POČASNOG
DOKTORA MNOGIH
NAJUGLEDNIJIH
UNIVERZITETA U
SVETU.

SJAJAN PISAC
KOJI ZNA DA
ISKAŽE. PORED
MATERIJALNIH
DUHOVNE
VREDNOSTI.
MIHAJLO PUPIN JE
IMAO TU RETKU
SREĆU DA STEKNE
JEDNAKA PRAVA
NA SLAVU U ČISTOJ
I U PRIMENJENOJ
NAUCI.

*Sl. 126 – Niko bolje od inženjera Pavla
Miljanića nije razumeo Pupinova naučna
dela primenjena u praksi*

Profesor Pavle Miljanić osnivač moderne katedre za elektromagnetiku na Beogradskom univerzitetu tridesetih godina dvadesetog veka, bio je jedan od retkih naučnika u svetu koji su u potpunosti razumeli Pupinovu teoriju i patent za prostiranje govornih struja na velike daljine. Završio je na Sorboni u Parizu najvišu elektrotehničku školu onoga vremena, pa je mogao kao izvanredan matematičar da razume Pupinove patente i napiše sjajnu knjigu. Ta knjiga „**Teorija prostiranja električnih struja u tehničarima daleke telefonije**“ dobrom inženjeru omogućava da shvati i u praksi primeni velika Pupinova naučna i stručna dela. Za ovu knjigu posebno priznanje mu je dao lično Mihajlo Pupin.

Teorija prostiranja naizmeničnih struja duž vazdušnih vodova, podzemnih i podvodnih kablova **bila je tridesetih godina dvadesetog veka teoretski proučena**. Da bi se razumele pojave koje nastaju pre telefoniranja na velike daljine, neophodno je izuzetno poznavanje više matematike, **posebno teorije parcijalnih diferencijalnih jednačina**. Radi razumevanja prostiranja telefonskih struja i nalaženja optimalne konstrukcije telefonske veze razvijen je i poseban način u matematici sa kompleksnim i hiperboličnim funkcijama.

Pupin je u potpunosti rešio problem uspešnog prostiranja telefonske struje u kablovima u kojima je do tada prenos razgovora bio veoma slab i nejasan, naročito na dužim linijama. Pupinovo rešenje se sastoji u tome što se na određeno mesto duž kablova postavljaju kalemovi izradjeni po Pupinovim patentu. **Na osnovu izuzetne matematičke teorije**, do koje je došao ozbiljnim naučno-istraživačkim radom, izučavajući Faradej-Maksvelovu teoriju i Langraževu „Analitičku mehaniku“, određuje se tačno mesto postavljanja Pupinovih kalemova. Time je rešio problem svetskog značaja - međunarodni telefonski saobraćaj i **sebe ugradio u red velikana koji su učestvovali u razvoju ljudske civilizacije**.

Sl. 127 - Pupin je posebno voleo poljoprivredu i često je filozofski govorio „Stablo kukuruza raste samo dotle dok ne izbiju klipovi, a posle toga sav sok prelazi na njih ”

Bilo je puno pokušaja raznih naučnika širom sveta da se ovaj svetski problem reši, ali bez uspeha. Zadnji pokušaj 1890. tada najpoznatiji stručnjak telegrafije Voschy postavlja umetnute induktivne kablove u jedan podzemni telegrafski kabal pristupačan svima u stanicama koje su bile mnogo udaljene jedna od druge. Rezultati su bili poražavajući uz obrazloženje da je to **nemoguće rešiti**. Nesazrela još, stvar je pala u zaborav, sve dok se deset godina kasnije ne pojavljuje **Pupin koji sa izvanrednom pronicljivošću** shvata da mestimično induktivisanje jeste složen teoretski problem, analogno onome što je Njutn-Langraž posmatrao u svojoj Inzultičkoj mehanici. On, kako je to Maksvel radio, električne probleme rešava primenom metode i opštih jednačina mehanike. **Pupinov rad ne predstavlja samo pronalazak, već i pravo naučno otkriće**, koje mu egzaktno određuje mesto postojanaja indukcionih kalemova i neslućene mogućnosti primene principa električne rezonance.

Interesantno je ovde napomenuti da je Pupinu, na sličan način kao i Tesli u Budipeštanskom parku 1882., sinula ideja za rešenje njegovog problema **šetajući se 1894. po šumama Švajcarske**. Na lepom jezeru Leik Vanesi tada je bio na odmoru sa suprugom. Izučavao je već 10 godina Langraža i naročito njegov apstraktni problem „konac bez težine, razapet između dva oslonca kao žica na violini, gde su na jednakom rastojanju na koncu razapete kuglice jednake težine“. Lagranž je našao matematičko rešenje kako će ovaj konac da vibrira, kada se izvede iz ravnoteže. **Pupin je prvo uspeo doći do opšteg matematičkog rešenja generalizovanog problema**, gde žica ima težinu sa malim tegovima i oscilira kroz viskoznu sredinu. Takav Pupinov eksperiment deluje kao težak, ravnomerno opterećen konac za sva oscilirajuća kretanja čija talasna dužina zahvata nekoliko kuglica, i prenosiše vibracije mnogo bolje s jednog kraja na drugi nego što bi se to dogodilo u slučaju da nema dodatnih kuglica. Znajući da prenos zvuka znači prenos oscilatornog kretanja od jednog elementa materije do ostalih delova te materije, u Švajcarskoj mu je sinula ideja da se sve to može primeniti na kretanje elektriciteta kroz žicu. **Jedva je dočekao da se**

vрати na Kolumbija koledž da bi ovu ideju u svojoj labaratoriji ispitao. Trebalo mu je godinu dana da završi gruba ispitivanja koja su mu pokazala da je bio u pravu. Oscilatorno kretanje elektriciteta od jedne strane žice prostire se duž nje na vrlo sličan način, kao što se prenosi i oscilatorno kretanje konopca s kraja na kraj.

Matematičkom teorijom prenosa telefonskih signala, duž dugih žičanih provodnika, pre Pupina bavili su se u Francuskoj Vaši i u Engleskoj Hervisajd. Oni su na osnovu radova lorda Kelvina i Kirhofa, došli do zaključka da induktivnost žice (kinetička i potencijalna energija elektriciteta u kretanju) treba da bude što je moguće veća da bi se telefonski signali preneli sa manje smetnji. Mnogi su (Vashi, Pikernel, Hevisajd i drugi) da bi povećali efikasnost telefonskih signala, pokušali da u vodove ubacuju kalem sa gvozdanim jezgrom namotan žicom, koji bi povećao induktivnost, i nisu uspjeli. Posle neuspjeha Pikernela u SAD-u, svi su došli do zaključka da nauka ovaj problem ne može da reši a naročito ne umetanjem induktivnih kalemova.

Tada na scenu stupa Mihajlo Pupin i sa svojim naučno-istraživačkim rešenjima postavlja indukcione kalemove, koje je patentirao, i **uspeva da reši jedan od najvećih tehnoloških problema sveta.** Uspeo je jer kalemove nije proizvoljno postavljao već rukovodjen Langražem, matematika mu je tačno odredila mesto postavljanja kalemova.

To je mogao da uradi čovek izuzetnog znanja koji je posle diplomiranja na Kolumbija Univerzitetu nastavio studije u Evropi punih šest godina radeći sa najpoznatijim naučnicima i matematičarima toga vremena sve dok nije doktorirao 1889. godine. kod Hemholca. **Bio je na Kembridžu i Berlinu, posetio Sorbonu,** družio se sa profesorima kao što su: Hemholca, Herc, Tindal, Štoks, Kirhof, izučavali su i Njutna, Langraža, Maksvela a nastavio je i eksperimente Faradeja.

Ko pažljivo pročita ovaj tekst lako će shvatiti vrednost Pupinovog dela, koje je svakako doseglo sam vrh vrednosti najboljih naučnika - pronalazača u svetu.

Sl. 128 – U Filadelfiji 1876. Američka Vlada, povodom stogodišnjice SAD-a, angažuje svetsku izložbu inovacija na kojoj su prvi put izloženi Bellov telefon, Singerova šivaća mašina, Edisonov telegraf i drugi najveći pronalasci toga vremena. Izložbu je posetilo preko 10 miliona ljudi, među njima i Mihajlo Pupin sa 3 dolara u džepu. Na slici sa posete Beogradu 2009. Međunarodnoj izložbi inovacija.

Fond Pijade Pupin - Aleksić osnovan 4.6.1914.god.

Čuj, Bože, molbu moje duše jadne
Sva patnja što si pis'o njoj, k'o ženi
nek' mimoide nju, i nek' padne
na onaj deo što je pisan meni !
Usliši ovu molitvu, o Bože !
I duša će mi mirno da počiva;
I šaputaće večno, dok god može,
presta ti bila moja ljubav živa

Ljubavi-misli name!

*Name misli u prolećnoj noći,
na mene misli svake letnje noći.
Name misli u jesenjoj noći,
na mene misli svake zimske noći.
Dok dan traje, ne misli nikada
name
Dan je pun traume, svađe i
galame
Noć je za ljubav stvorena,
i zato, samo noću misli name.*

pesnik W

Velimir Rajić (1879-1915) je napisao izvanrednu ljubavnu pesmu „**Na dan njenog venčanja**” delo izuzetne umetničke vrednosti inspirisano duhovnom patnjom zbog izgubljene ljubavi. Potomak slavnog Tanaska Rajića branitelja topa na brdu Ljujić, uglednog oca, državnog službenika i majke, izuzetno je poštovao Mihajla Pupina, odnosno njegovu ljubav prema svom narodu. Bio je oduševljen kada je 4.6.1914 god. Pupin osnovao **Fond Pijade Pupin-Aleksić za pomoć školarcima**.

Više puta je odbijan kao dobrovoljac da za vreme balkanskih ratova pomogne Srbiji, jer je bio teški bolesnik od epilepsije. Spremajući se ipak da krene u rat piše testament 4. jula 1913 godine: „Smatrajući da kao Srbin, kao sin i kao punopravni građanin ove zemlje, **imam pravo da se za nju borim i lično žrtvujem – polazim sutra na bojište**“. Pesnik u testamentu kaže da ako pogine u ratu da bude skromno i tiho sahranjen i da se pozajmice koje je učinio ljudima zaborave i da njemu niko ništa ne duguje.

NESUDENA LJUBAV NIKOLE TESLE – LENKA DUNĐERSKI

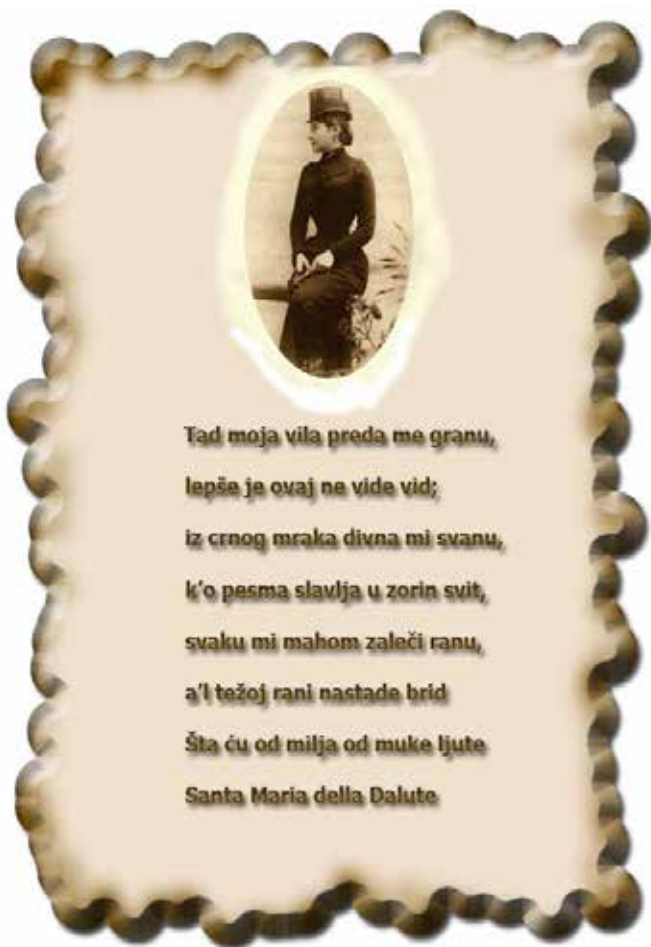

Sl. 127. – Laza Kostić

Pesnik-svojoj ljubavi!

Za ta tvoja draga oka dva,
Za tvoj zubić koji lepo sja,
Za tu divnu tvoju ljubav,
Eh da imam tri života,
Sva tri bih ti dao ja!

WICTORIA

Tad moja vila preda me granu,
lepša je ovaj ne vide vid;
iz crnog mraka divna mi svanu,
k'o pesma slavlja u zorin svit,
svaku mi mahom zaleči ranu,
a'l' težoj rani nastade brid
Šta ću od milja od muke ljute
Santa Maria della Dalute

Jedan stih čuvene pesme Laze Kostića **Santa Maria della Salute**

Interesantan je odnos Laze Kostića (1841-1910) i Nikole Tesle (1856-1943). Pesnik želi da oženi Teslu sa devojkom u koju je zaljubljen, **Lenku Jelenu Dunderski (1870-1895)**. Pesnik voli Lenku ali je nudi mlađem srpskom geniju a sebe tera u nesrećni brak sa ženom koju ne voli. Tesla shvata Lazinu žrtvu i ko zna kako bi se sve završilo da Lenka mlada u 25-oj godine ne umire. Ova životna priča stvara jednu od najboljih srpskih ljubavnih pesama „Santa Maria della Salute”.

SELAKOVA SUPRUGA MELANIJA - TEMELJ SELAKOVOG JEVANĐELJA

Tako se vraćamo na **najveće Pupinove vednosti** koje se prožimaju, a to su: **jednostavnost, odanost, kreativnost, humanost i duhovnost**. Pupin kao uspешan pisac iskazuje ove svoje vrednosti slaveći nauku ne samo kroz prizmu naučnika već u prvom redu i pesnika. Njegovo delo „Nova reformacija“ pripada više umetniku nego naučniku, što je sigurno uticalo da dobije Pulicerovu nagradu.

Mladen Selak kao i Pupin, emotivno je vezan za svoj narod a njegova porodica izuzetno ceni duhovne vrednosti. Pogledajmo pesme njegove **supruge Melanije** koje su pune ljubavi prema najmladima i prirodi.

Sl. 129 – Samo ljudi izuzetnih hrišćanskih kvaliteta kao što je Melanija Selak i njena porodica, mogli su pomoći obnovi Pupinovog fonda. Vidi se da je 17. juna 2007. porodici Božić poklonila svoju knjigu „Na izvoru života“

Sl. 130 – Supruga Mladena Selaka teta Melanija svojim pesmama u kojima je svuda prisutna ljubav sjajno se uklapa u ovu hrišćansku priču, gde je u stvari Gospod Bog - Ljubav

Sl. 131 - Lepota prirode i prirodni Zakoni su Božiji dar stvaranja

* * *

Mihajlo Pupin, veliki naučnik, svoje umetničke vrednosti kao i **Nikola Tesla**, **Sima Lozanić**, **Milutin Milanković** i drugi, potvrđuje svojim prisnim kontaktom sa vrhunskim filozofima i umetnicima toga vremena, pomenimo samo neke naše: **Jovan Jovanović Zmaj**, **Ivan Meštrović**, **Uroš Predić**, **Nikolaj Velimirović**, **Sima Lozanić**, **Laza Kostić**, **Branko Radičević**, **Petar Petrović Njegoš** i mnogi drugi. Svi su oni odlično poznavali hrišćansku filozofiju i znali da bi nauka bez religije bila sakata.

LJUBAV PREMA BOGU

To je ljubav prema:
 pravdi, istini,
 radu, humanosti,
 skromnosti, odanosti.
 To je ljubav prema
 mojoj porodici, mojim
 roditeljima, prema
 mojim prijateljima,
 prema mojoj zemlji.

To je borba protiv
 mržnje, pakosti,
 zavisti, protiv rata i
 svakog oblika zla.

To je najteža borba za
 čojstvo i junaštvo.

Sl. 132 – Velika ljubav – baka sa unucima

KRITERIJUMI ZA DODELU NAGRADA IZ FONDACIJE „MLADEN SELAK”

NAGRADA IZ FONDACIJE „MLADEN SELAK” SE DODELJUJE ZA PRONALAZAŠTVO, NOVATORSTVO I RACIONALIZATORSTVO

U **pronalazaštvu** se svrstavaju one Tehnološke inovacije, koje po odredbama pozitivnih zakonskih propisa predstavljaju novo tehničko rešenje određenog problema, pod uslovom da su na Zakonom utvrđen način zaštićeni patentom i da su primenjeni u industriji ili drugoj delatnosti.

U **novatorstvu** se svrstavaju one inovacije, koje po odredbama pozitivnih zakonskih propisa predstavljaju tehnička rešenja ostvarena racionalnijom primenom poznatih tehničkih metoda i sredstava, pod uslovom da su na Zakonom utvrđen način proglašena tehničkim unapređenjem (novatorstvo) i primenjena u industrijskoj ili drugoj delatnosti.

U **racionalizatorstvu** se svrstavaju one inovacije koje doprinose racionalnijem izvođenju tehnoloških postupaka, korišćenju poboljšanih tehničkih rešenja (naročito dizajna) na proizvodima i organizaciji rada u privrednim organizacijama i drugim delatnostima pod uslovom da su primenjena.

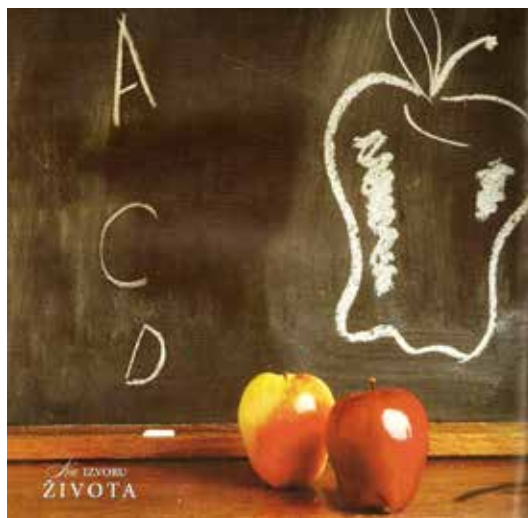
* * *

MLADEN SELAK U JASENOVCU 2008.

*Sl. 133 – Mladen Selak sa sinom Đorđem u Jasenovcu 2008, uspomene gorke i teške
ga vraćaju u daleku prošlost, jul 1941 god.*

- **NAGRADA SE DODELJUJE MLADIM PRONALAZAČIMA KOJI NEMAJU VIŠE OD 35. GODINA STAROSTI NA DAN RASPISIVANJA KONKURSA,**
- **TEHNOLOŠKA INOVACIJA SA KOJOM KANDIDAT KONKURIŠE ZA NAGRADU MORA IMATI ZNAČAJAN TEHNIČKO-TEHNOLOŠKI EFEKAT (uštede finansijskih sredstava, ušteda materijala i pogonske energije, radnog vremena, poboljšanje kvaliteta, organizacije rada, smanjenje troškova proizvodnje, smanjenje jedinične cene i drugo),**
- **TEHNOLOŠKA INOVACIJA MORA BITI REALIZOVANA U PROIZVODNJI (primenjena u praksi),**
- **ZA TEHNOLOŠKU INOVACIJU IZ PRONALAZAŠTVA MORA BITI PODNETA PRIJAVA ZA PATENT, MODEL, UZORAK ILI ŽIG SAVEZNOM ZAVODU ZA INTELEKTUALNU SVOJINU,**
- **ZA TEHNOLOŠKU INOVACIJU IZ NOVATORSTVA I RACIONALIZATORSTVA POTREBNO JE DOSTAVITI ODGOVARAJUĆU POTVRDU IZDATU OD STRANE NADLEŽNOG ORGANA ORGANIZACIJE KOJIM SE POTVRĐUJE DA JE REŠENJE REALIZOVANO I PRIMENJENO,**
- **DOBITNICI NAGRADE MOGU BITI AUTORI ZA SAMOSTALNO DELO ILI GRUPA AUTORA ZA ZAJEDNIČKO DELO, U KOM SLUČAJU AUTORI RAVNOPRAVNO DELE NAGRADU,**
- **KANDIDATA ZA DODELU NAGRADE MOŽE DA PREDLOŽI I RADNA ORGANIZACIJA I INSTITUTI, MINISTARSTVO ZA NAUKU I TEHNOLOGIJU, REGIONALNE KOMORE, UDRUŽENJE PRONALAZAČA I FAKULTETI,**
- **STRUČNI ŽIRI ZA DODELU NAGRADE MOŽE POZIVATI AUTORE I PREDLAGAČE DA DAJU POTREBNA OBJAŠNJENJA I PRILOŽE DOPUNSKU DOKUMENTACIJU,**
- **KANDIDATI ZA DODELU NAGRADE MORAJU BITI DRŽAVLJANI SRBIJE, CRNE GORE I REPUBLIKE SRPSKE.**

*Sl.134 – Plodovi voćke – patentni proizvodnje
Dobar voćnjak, puno plodova – Dobra proizvodnja, puno patenata*

ОБРАЗАЦ ЗА ПРИЈАВУ КАНДИДАТА ЗА ДОДЕЛУ НАГРАДЕ ИЗ ФОНДАЦИЈЕ «МЛАДЕН СЕЛАК»

I ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

1. Име и презиме
2. Датум и место рођења
3. Звање и степен образовања
4. Адреса организације у којој је запослен
5. Назив организације у којој је запослен
6. Адреса становања кандидата и телефон

II КРАТКА РАДНА БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА (дати у прилогу овог обрасца, највише до једне култане стране)

III ДОСАДНАШЊА ДРУШТВЕНА ПРИЗНАЊА И НАГРАДЕ КАНДИДАТА

IV ОПИС ИНОВАЦИЈЕ СА КОЈОМ КАНДИДАТ КОНКУРИШЕ ЗА НАГРАДУ (дати у прилогу овог обрасца, највише до једне култане стране)

V ПРЕПОРУКЕ (у прилогу дати писмене подршке, писма о именитости и адресу лица или организација које дају подршку)

G. Bozicub Milanu!

*За допринос развоју иноваторства у Републици Српској,
јачање сарадње и пријатељских односа са иноваторима
из РС.*

...и никада ти неће бити немогуће...!

*Г. Јосифовић
Југослава Панаћ*

ОБРАЗАЦ ЗА ПРИЈАВУ - ПРЕДЛАГАЧУ

1. Назив организације која предлаже кандидата
2. Адреса организације
3. Име и презиме одговорног лица
4. Телефон Факс
3. Датум упућивања предлога

VII ДЕТАЉНО ОБРАЗЛОЖЕЊЕ РЕЗУЛТАТА ЗБОГ КОГА СЕ КАНДИДАТ ПРЕДЛАЖЕ ЗА ДОДЕЛУ НАГРАДЕ (дати у посебном прилогу уз овај образац, највише до једне култане стране)

VIII ПРИЛОЗИ КОЈИ СЕ ДОСТАВЉАЈУ УЗ ОВАЈ ОБРАЗАЦ

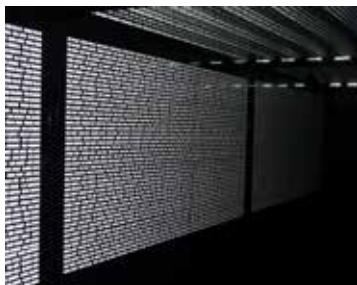
- техничко-технолошка и економска документација којом се доказују технички и економски ефекти постигнути применом иновације
- потврда надлежног органа организације у којој је решење примењено
- пријаве патената, модела, узорка или жига Саветног завода за интелектуалну својину из 2001., 2002. или 2003. године
- потврда издата од надлежног органа организације којом се потврђује да је решење реализовано и примењено (када су у питању техничка унапређења)

Датум _____
Место _____

Потпис
кандидата/предлагача

*Sl. 135 – Vide se imena Selakove
familije stradale u logoru*

Sl. 136 – Jasenovac 2008. Hrvatska

JAVNI KONKURS - ZA DODELU STIPENDIJA -

DONATORSKA KONFERENCIJA ZA POMOJ MLADIMA

U PRIPREMI

Fondacija „Mladen Selak”, koja godinama pomaže razvoj nauke i tehnike u našoj zemlji, **započela je obnovu Pupinovog fonda**. Posle održane Donatorske konferencije za pomoć Kosovu 10.01.2005. donela je Odluku o dodeli stipendija za školovanje mladih ljudi. Stipendije su namenjene uspešnim studentima i đacima sa mogućnošću produžetka studija odnosno usavršavanje u inostranstvu.

Kriterijumi za dodelu pomoći i stipendije iz Fondacije „Mladen Selak”

- PRAVO NA POMOĆ I STIPENDIJU IMAJU STUDENTI – PROGNA I DRUGA LICA,
- FONDACIJA STIPENDIRA PRETEŽNO STUDENTE TEHNIČKIH I DRUGIH FAKULTETA,
- FONDACIJA STIPENDIRA UKUPNO DO DESET STUDENATA,
- STIPENDIJA PODRAZUMEVA USPEŠNE STUDIJE NA JEDNOM OD FAKULTETA, SA MOGUĆNOŠĆU PRODUŽETKA STUDIJA – USAVRŠAVANJE U INOSTRANSTVU,
- PREDNOST KOD DODELE STIPENDIJA IMAJU KANDIDATI SA AKTIVNIM ZNANJEM JEDNOG (ENGLJSKI PREDNOST) OD STRANIH JEZIKA,
- STIPENDIJA JE NEPOVRATNA ZA SVE STUDENTE KOJI ZAVRŠE STUDIJE,
- NAJUSPEŠNIJIM STUDENTIMA MOGUĆE JE ZAPOSLENJE U REPREZENTATIVNIM FIRMAMA,
- U SLUČAJU PREKIDA STUDIJA PRIMENJIVAĆE SE ODREDBE UGOVORA O STIPENDIRANJU,*
- PROSEK OCENA, ODNOSNO PRETHODNI USPEH IMAJU UTICAJA PRI DODELI STIPENDIJE,
- KOMISIJA ZA STIPENDIJE VRŠI IZBOR, A OD KANDIDATA MOŽE TRAŽITI DOPUNSKA OBJAŠNJENJA I INFORMACIJE,
- TEHNIČKA KOMISIJA PRATI ODVIJANJE STUDIJA I DAJE „ZELENA SVETLA” DA SE MOGU ISPLAĆIVATI POMOĆ I STIPENDIJE,
- GUBLJENJE KONTINUITETA POVLAČI PREKID DALJEG STIPENDIRANJA I VRAĆANJE STIPENDIJE,
- KANDIDATI ZA DODELU STIPENDIJA MORAJU BITI DRŽAVLJANI SRBIJE, CRNE GORE I REPUBLIKE SRPSKE

* Sa kandidatom koji je dobio stipendiju Fondacija „Mladen Selak” pravi se poseban Ugovor o obavezama i pravima.

Koliko je pokret jak, najbolje se može videti iz mog primera, jer se sećate ljudi koji su u penziji preko 20 godina i njihovog doprinosa. Inovacijski pokret se uvek borio za svoje ljude i prave vrednosti, a to je garancija njegove večnosti. U tom kontekstu posebno bih istakao lep primer Komore da nagradi mladog pronalazača.

Još jednom vam veliko hvala!

Dorde Zuber

(iz govora u ime nagrađenih sa Oktobarskih susreta 2008)

OBRAZAC ZA PRIJAVU

KANDIDATA ZA DODELU STIPENDIJE IZ FONDACIJE «MLADEN SELAK»

I PODACI O KANDIDATU

1. Ime i prezime -----
2. Datum i mesto rođenja -----
3. Matični broj -----
4. Mesto stalnog boravka -----
5. Zadnji stepen obrazovanja -----
6. Naziv fakulteta -----
7. Smer – odsek i godina studija -----

II KRATKA BIOGRAFIJA KANDIDATA

/Dati kao prilog najviše dve kucane strane/

III DOSADAŠNJA DRUŠTVENA PRIZNANJA I NAGRADE KANDIDATA

IV PREPORUKE

/Dati kao prilog/

V PRILOZI KOJI SE DOSTAVLJAJU

- Potvrda mesta boravka /posebno privremenog boravka /
- Potvrda Fakulteta
- Uverenje o proseku /položeni ispiti/
- Državljanstvo
- Izjava da ne prima neku drugu stipendiju ili pomoć
- Dokument o znanju stranog jezika
- Potvrda o materijalnom stanju

Datum -----

Mesto -----

Potpis kandidata

POČASNI ODBOR FONDACIJE „MLADEN SELAK”

1. Akademik Nikola Hajdin, predsednik, predsednik SANU
2. Slobodan Simić, potpredsednik, vlasnik „Invest-Importa”, Beograd
3. Nikola Stojšić, potpredsednik, predsednik Privredne komore Vojvodine
4. Akademik Nikola Tasić, potpredsednik, potpredsednik SANU
5. Prof. dr Slobodan Milosavljević, član, ministar trgovine u Vladi R. Srbije
6. Prof. dr Branko Kovačević, član, rektor Beogradskog univerziteta
7. Akademik Ljubiša Rakić, član, potpredsednik SANU
8. Akademik Dimitrije Stefanović, član, generalni sekretar SANU
9. Akademik Zoran Kovačević, član, predsednik ogranka SANU za Vojvodinu
10. Akademik Aleksandar Marinčić, član, redovni član SANU
11. Akademik Petar Miljanić, član, redovni član SANU
12. Prof. dr Slobodan Petrović, član, savetnik gen. direktora „Hemofarm”-a Vršac
13. Prof. dr Marija Bogdanović, član, Beogradski univerzitet
14. Milan Božić, pat. ing., član, glavni i odgovorni urednik „Glasnika”
15. Prof. dr Bogdan Đuričić, član, prorektor Beogradskog univerziteta
16. Prof. Lazar Bunović, dipl. ecc, član, dugogodišnji aktivista Saveza pronalazača
17. Petar Belić dipl.ing, dugogodišnji aktivista Saveza pronalazača
18. Dr Blagoje Đukanović, član, zamenik direktora KBC „Bežanijska Kosa”
19. Prof. dr Milutin Ćirović, član, Institut za ratarstvo i povrtarstvo, Novi Sad
20. Ljubiša Pašić, dipl. ing., član, sekretar Saveza pronalazača Banja Luke
21. Prof. dr Branislav Donfrid, član, hirurk, načelnik odeljenja KBC Zvezdara
22. Miomir Adžić, dipl. ing., član, predsednik Saveza pronalazača Crne Gore
23. Prof. dr Miroslav Lambić, član, predsednik Saveza pronalazača Vojvodine
24. Prof. dr Rade Andelković, član, predsednik Saveza pronalazača Kosova i Metohije
25. Dr Miloš Bugarin, član, predsednik Privredne komore Srbije
26. Mr Đuro Borak, dipl.ing., član, predsednik Saveza pronalazača Beograda
27. Prof. dr Nikola Milinić, generalni direktor KBC „Bežanijska Kosa”
28. Slavica Popović, dipl. ecc., zamenik direktora penzijskog fonda Srbije
29. Slobodan Vojinović, dipl. ing., član, predsednik Privredne komore Subotice
30. Prof. dr Radovan Kovačević, sekretar u Privrednoj komori Srbije
31. Prof. dr Mile Pešaljević, član, Fakultet organizacionih nauka Beograd
32. Marina Karan-Vukobratović, dipl. ing., član, savetnik u Ministarstvu za nauku i tehnologiju
33. Mr Milan Pavić, član, direktor firme „Koli”, Beograd
34. Radovan Đacić, dipl. ing., član, direktor u Duvanskoj industriji Podgorica
35. Žika Milivojević, dipl. ing., član, dugogodišnji aktivista Saveza pronalazača
36. Prof. dr Obrad Zelić, član, Stomatološki fakultet, Beograd
37. Rade Gaborović, član, dugogodišnji aktivista Saveza pronalazača
38. Miroslav Stojković, dipl. ing., član, direktor firme „MS Net”, Beograd
39. Đorđe Zuber, član, dugogodišnji aktivista Saveza pronalazača
40. Ljubica Marković, dipl. ing., član, sekretar za tehnološke inovacije u RPK, Valjevo
41. Prof. dr Dušan Šušćević, član, Medicinski fakultet, Banja Luka
42. Mr Dušan Stokić, dipl. ing., sekretar u Privrednoj Komori Srbije
43. Bata Novaković, član, ekspert za industrijsku svojinu, Beograd
44. Gordana Hašibegović, član, sekretar u Privrednoj Komori Srbije
45. Mr Milovan Bojić, član, predsednik Saveza pronalazača Republike Srpske
46. Prof. dr Miodrag Popović, član, dekan Elektrotehničkog fakulteta u Beogradu
47. Dr Milan Beslać, član, savetnik u Privrednoj Komori Srbije
48. Nataša Ilić, član, dugogodišnji aktivista Saveza pronalazača
49. Branislava Žunić, član, sekretar u Privrednoj Komori Srbije
50. Predrag Čonkić, dipl.ing., član, istaknuti aktivista Saveza pronalazača
51. Ing. Veličković Milenko, istaknuti aktivista Saveza iz PKB

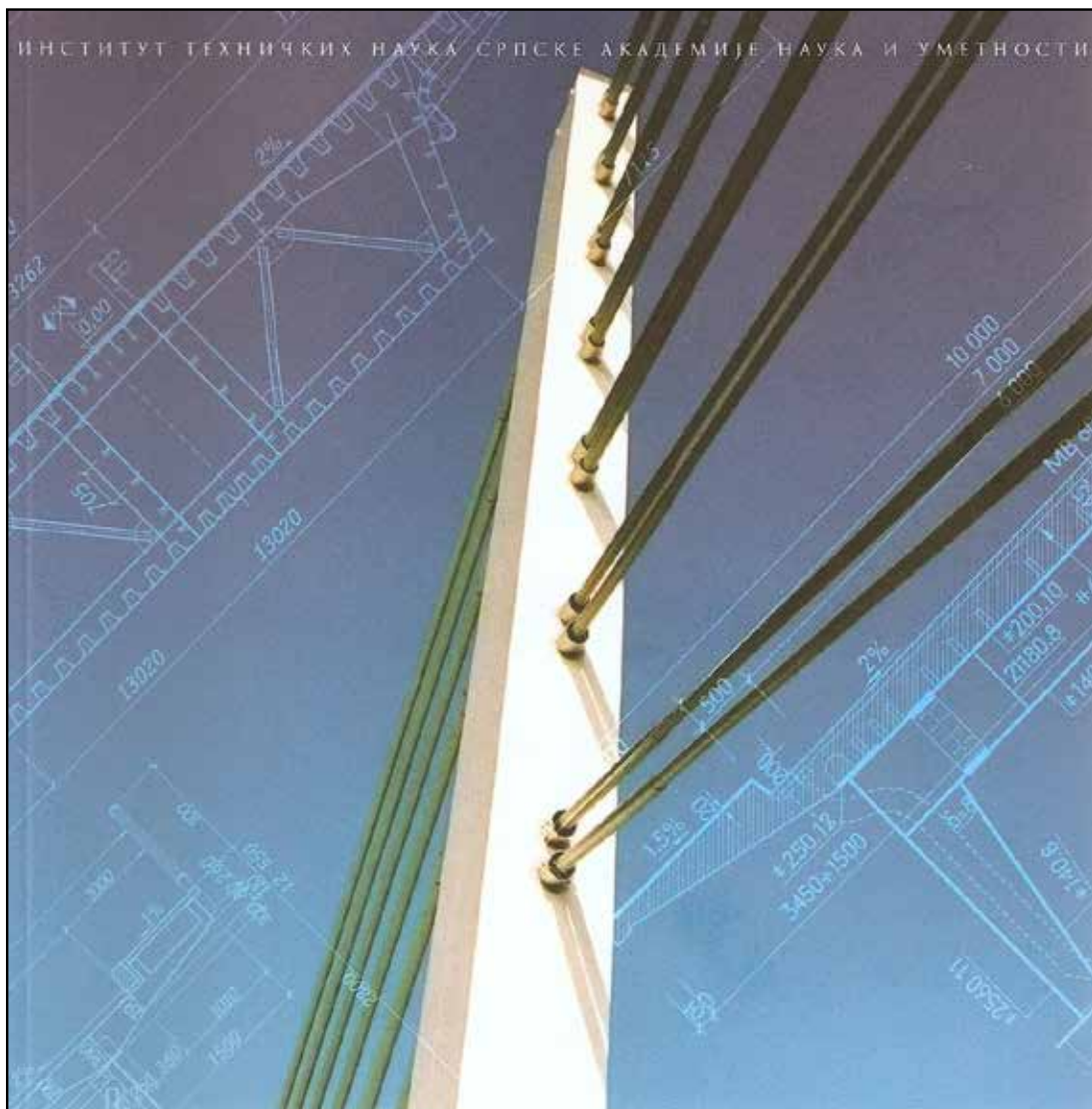

Monitoring zagadenja životne sredine Horiba analajzerima

ИНСТИТУТ ТЕХНИЧКИХ НАУКА СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ

НАЈЗНАЧАЈНИЈИ НАУЧНИ И СТРУЧНИ РАДОВИ
НИКОЛЕ ХАЈДИНА
У КОМЕНТАРИМА ИНОСТРАНЕ ЛИТЕРАТУРЕ

ДРАГОСЛАВ ШУМАРАЦ
БРАТИСЛАВ СТИПАНИЋ
НЕНАД МАРКОВИЋ